

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Psychologický kontext sborů dobrovolných hasičů

Vypracoval: Martina Schimová
Vedoucí práce: PhDr. Marta Franclová, Ph.D.

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala paní PhDr. Martě Franclové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, podnětné rady, připomínky a pomoc při zpracování.

Velké poděkování patří Ing. Ivovi Stehlíkovi a Jitce Stehlíkové za korekturu bakalářské práce.

Taktéž děkuji všem respondentům za vstřícný přístup a ochotu zúčastnit se výzkumu.

Anotace

Bakalářská práce s názvem Psychologický kontext sborů dobrovolných hasičů pojednává o motivech, které vedou jedince k tomu, aby se stali členy sborů dobrovolných hasičů (dále jen SDH), a dále o motivech, které je vedou k pokračování v činnosti. Práce také vypovídá o hodnotách, které souvisí s členstvím u SDH a ovlivňují hlavní žebříček hodnot člena, a o postavení žen u sborů dobrovolných hasičů. Práce je rozdělena na dva velké celky: teoretickou a výzkumnou část. První kapitola teoretické části se zabývá vymezením dobrovolnictví. Druhá kapitola volně přechází na téma motivace a pokračuje motivací dobrovolníků. V dalších kapitolách jsou rozpracovány hodnoty, zájmy a sociální vliv. V druhé části bakalářské práce jsou popsány metody kvalitativního výzkumu a prezentovány zjištěné výsledky.

Klíčová slova

Dobrovolnictví, motivace, motivace k dobrovolnictví, hodnoty, zájmy, sociální vliv, sbor dobrovolných hasičů.

Annotation

The thesis *Psychological Context of Volunteer Fire Departments* deals with motivation and inducement of individuals both to become members of a volunteer fire department (hereinafter VFD) and to carry on doing this voluntary activity. It discusses how a VFD membership affects values and attitudes of its members and it also deals with attitudes towards women members of VFDs.

The thesis consists of two parts, theoretical and practical. Chapter One of the theoretical part specifies the conception of volunteering. Chapter Two discusses the conception of motivation and deals with motivation of volunteers. Other chapters dwell on values, interests and social impact of a VDF membership. In the practical part of the thesis the methods of qualitative research are described and the results of the research are presented.

Key words

Volunteering, motivation, motivation for volunteering, values, interests, social impact, volunteer fire department.

Obsah

Úvod.....	- 9 -
1 Vymezení pojmů v kontextu dobrovolnictví.....	- 11 -
2 Motivace.....	- 12 -
2.1 Definice motivace.....	- 12 -
2.2 Definice motivu	- 13 -
2.3 Teorie motivace	- 13 -
2.3.1 Maslowova hierarchie potřeb	- 13 -
2.3.2 Murrayho teorie potřeb.....	- 15 -
2.4 Motivace k dobrovolnictví	- 17 -
2.4.1 Psychologický přístup	- 17 -
2.4.2 Sociologický přístup	- 18 -
2.5 Motivace pokračovat v dobrovolnictví	- 18 -
2.6 Nebezpečné motivy dobrovolnictví.....	- 19 -
2.7 Podporující a brzdící aspekty dobrovolnictví	- 20 -
2.8 Současné české dobrovolnictví	- 20 -
2.9 Hodnoty.....	- 22 -
2.9.1 Hierarchie hodnot.....	- 23 -
2.9.2 Teorie hodnot.....	- 23 -
2.10 Zájmy	- 24 -
2.10.1 Klasifikace zájmů.....	- 26 -
3 Sociální vliv.....	- 26 -
3.1 Postoje, názory	- 28 -
3.2 Předsudky.....	- 28 -
4 Výzkumná část	- 29 -
4.1 Cíle výzkumu	- 29 -
4.2 Výzkumné otázky.....	- 29 -

4.3	Metoda výzkumu	- 29 -
4.4	Výzkumný vzorek	- 30 -
4.5	Metoda sběru dat	- 32 -
4.5.1	Vlastní sběr dat	- 32 -
4.5.2	Průběh rozhovoru.....	- 33 -
4.6	Analýza dat pomocí otevřeného kódování.....	- 33 -
4.6.1	Kategorie 1: Motivy vedoucí k rozhodnutí stát se členem SDH.	- 34 -
4.6.2	Kategorie 2: Faktory ovlivňující hodnoty spojené s SDH	- 42 -
4.6.3	Kategorie 3: Postavení žen u SDH.....	- 47 -
4.7	Shrnutí výzkumné části.....	- 53 -
4.8	Diskuze	- 56 -
	Závěr	- 58 -
	Literatura:	- 60 -
	Seznam tabulek.....	- 62 -
	Přílohy	- 62 -
	Příloha č. 1: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska	- 62 -
	Příloha č. 2: Struktura rozhovoru.....	- 64 -
	Příloha č. 3: Přepsaný rozhovor- R1 (Martin)	- 66 -
	Příloha č. 4: Přepsaný rozhovor- R2 (Ivo)	- 77 -
	Příloha č. 5: Přepsaný rozhovor- R3 (Jaroslava)	- 83 -
	Příloha č. 6: Přepsaný rozhovor- R4 (Nina)	- 90 -
	Příloha č. 7: Přepsaný rozhovor- R5 (Filip)	- 99 -

„Nehledej v dobrovolném sboru hasičském ni zisku, ni slávy, nýbrž jen povinnosti bratrské pomoci v neštěstí.

Jsi-li hasičským dobrovolníkem, buď jím celou duší a celým tělem, nemáš-li dobré vůle, nejsi dobrovolníkem a jsi dobré věci na obtíž.

Buď obětavý a statečný, ale jednej vždy s rozvahou, zbytečně nevydávej se v nebezpečí a dbej v činnosti hasičské svého zdraví.

Jsi-li činovníkem, nevypínej se nad jiné, ale pamatuj, že ti, kteří Tě zvolili, očekávají od Tebe činnosti zvýšenou a všechny přednosti těla i duše.

Bratry své považuj za rodné, jsi-li vzdělanější, nepohrdej jimi, ale hled' se jich povznést.

Pamatuj, že na hasičském dobrovolníku se žádá povaha přím, šlechetná a vlastenecká, v pospolitém jednání počestná a vlídná.

Užitečnost hasičského zřízení dokazuje se lépe skutky než slovy, ale zájmy hasičské dlužno vždy a všude slušným způsobem hájit.

Nevyvolávej ve spolku různic, sporů a pohoršení, ale přičiň se kvůli dobré věci, abys všeliké neshody přátelským způsobem zamezil nebo usmířil.

Máš-li na sobě čestný stejnokroj hasičského dobrovolníka, pamatuj, že nevhodným způsobem a chováním nezpůsobíš hanbu jen sobě, ale zařízení, jehož odznak nosíš.

Jsi-li členem hasičské dobrovolnosti, pak se tímto desaterem říd' a pak budeš dobrým hasičským dobrovolníkem.“

Zlidovělé hasičské desatero, kterým by se měl řídit každý dobrovolný hasič.

Úvod

Sbory dobrovolných hasičů (dále jen SDH) mají dlouhou tradici a objevují se na vesnicích i ve městech. Na vesnicích jsou to mnohdy jediné fungující spolky, nebo patří mezi několik málo v místě existujících spolků. Nesdružují obyvatele pouze za účelem zábavy a společenského života, ale jsou také součástí jednotky požární ochrany, která chrání naše životy, majetek a životní prostředí, ve kterém žijeme. Poskytují pomoc při mimořádných událostech. Právě jejich dobrovolnost a oddanost tomuto zájmu a někdy až životnímu stylu nám v mnoha případech pomohla. Bez jejich existence by veškerá takováto činnost stála na hasičských záchranných sborech (dále jen HZS). Ovšem přidělená oblast, kde každý HZS působí, bývá příliš velká, tak se může stát, že se k požáru nebo k jiné krizové situaci nedostanou včas nebo jich bude třeba na více místech současně.

To, na co se zaměřuji ve své práci, je psychologický kontext, který zahrnuje nejen motivaci stát se členem SDH, ale i motivaci k pokračování v činnosti, hodnoty ovlivněné členstvím u SDH, které zasahují jedincům do jejich života, a také postavení žen u SDH a úhel pohledu na jejich možnosti a aktivity. Veškerou činnost, kterou dobrovolní hasiči vykonávají u sboru, dělají z vlastní vůle, bez nároku na finanční odměnu. Mnohdy investují hodně energie i času, ať už jsou jejich motivy jakékoliv. Každý jedinec je individualita a u každého se členství odráží v jeho životě a osobnosti jinak.

K volbě tématu mě přivedla vlastní zkušenost. Již osm let jsem členkou SDH v malé vesnici blízko mého bydliště. Účastním se aktivit u SDH, zahrnující soutěže v požárním sportu, organizaci plesu, brigády pro sbor, ale i výlety a jiné společenské akce s ostatními členy. Vstup do SDH mi přinesl spoustu dobrých přátel, kteří se stali neodmyslitelnou součástí mého života. To, jak vnímám své členství, mě přivedlo na otázku, jakým způsobem se odráží členství u druhých, jaké rozdíly a nuance se u nich nacházejí.

V teoretické části se čtenář dočte o dobrovolnictví a motivaci, na které navazuje motivace k dobrovolnictví. Jsou zde vymezeny a popsány základní termíny a teorie, které se zabývají tímto tématem. Dalšími kapitolami jsou hodnoty, zájmy a sociální vliv, který se může odrážet v motivaci jedinců, aby se stali členy SDH. V příloze je také vložena kapitola o Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, které zaštiťuje sbory dobrovolných hasičů, dále zde popisují činnost Jednotky SDH a požární sport. Tuto kapitolu zde zmiňuji,

protože respondenti ve svých výpovědích popisují aktivity, týkající se Jednotky SDH a požárního sportu.

Druhá část práce je věnována kvalitativnímu výzkumu, pomocí kterého se snažím odhalit motivy, hodnoty a postoje k ženám, které ovlivňují jedince v členství u SDH. Jako metodu sběru dat jsem použila rozhovor, díky kterému lze získat mnoho cenných informací. Rozhovory jsou následně analyzovány pomocí otevřeného kódování.

1 Vymezení pojmů v kontextu dobrovolnictví

Dobrovolnictví je považováno za občanskou ctnost, která si v západní kultuře nese kořeny v křesťanském a židovském náboženství. Je to činnost, kterou člověk vykonává ve prospěch druhých a je bezplatná, zároveň musí platit, že si tuto činnost člověk vybral svobodně. Vědomě do takové činnosti vkládá svůj čas, energii bez nároků na odměnu finanční, ale i jakoukoliv hmotnou. (Müllerová, Doležalová, Divadelní ústav, 2011)

Tošner, Sozanská vystihují dobrovolnictví v následující definici: *„Dobrovolnictví není obět, ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň poskytuje dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacení v mezilidských vztazích.“* (2006, s. 18)

Ne vždy je jasná hranice mezi dobročinností a občanskou či sousedskou výpomocí. Dobročinnost bývá často zaštiťována nějakou organizací či komunitou tvořenou obcí, farou, sportovním klubem atd. Takováto dobročinnost bývá označována jako *dobrovolnictví vzájemně prospěšné*. (Tošner, Sozanská, 2006)

Dobrovolník

Jako dobrovolníka lze definovat člověka, který: *„bez nároků na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí či společnosti.“* (Tošner, Sozanská, 2006, s. 35)

Funkce dobrovolníka je většinou uzpůsobena tak, aby se na ni mohl klient či jiný příjemce v rámci dohody spolehnout. Dobrovolník bývá často vnímán jako pracovník, který přináší pomoc, jaká se může nárokovat podobně jako u placených zaměstnanců. (Tošner, Sozanská, 2006)

Zastoupení dobrovolníků

Tošner, Sozanská uvádějí ve své knize poznatky z průzkumu Dobrovolnického centra Ústí nad Labem, ze kterého vyplývá, že mezi dobrovolníky jednoznačně převažují ženy. Dále se dobrovolnictví nejvíce věnují studenti, v menším zastoupení poté zaměstnaní a nezaměstnaní. V nejmenší míře důchodci a ženy na mateřské dovolené. (Beranová, 2001, in Tošner, Sozanská, 2006)

Podle databáze HESTIA z roku 2001 se ukazuje, že v Praze se věnují dobrovolnictví více než studenti zaměstnaní lidé. Převládají ženy, mladí lidé, stále více se zapojují i lidé důchodového věku. Z podrobnějšího průzkumu vychází, že se jedná o lidi různých profesí. (Tošner, Sozanská, 2006)

2 Motivace

Motivaci lze definovat jako soubor faktorů, které vyvolávají, směřují a udržují chování, dokud není uspokojená potřeba nebo není dosažený cíl. Lidské chování je určováno nejrůznějšími motivy, které dohromady utvářejí velký komplex a ne vždy je možné přesně tyto motivy odhalit.

Existuje nesčetné množství výkladů, teorií a modelů motivace. Vzhledem k obsáhlosti tohoto tématu se zde budu zabývat pouze základním vymezením motivace a motivu a základnímu osvětlení dvou teorií motivace.

V rámci návaznosti na výzkumnou část práce se zde také budu věnovat motivaci, která vede jedince, aby se stávali dobrovolníky. Důležitým aspektem je nejen, proč se lidé stávají dobrovolníky, ale také jaké motivy je vedou k pokračování v dobrovolnictví.

2.1 Definice motivace

Slovo motivace je latinského původu, podobně jako inovace nebo stimul. Motivace je odvozeno od slova *movere*, které má význam hýbat, pohybovat. Většina definic, včetně těch, které zde uvádím, popisuje motivaci jako pohyb nebo energii či sílu, která vede k nějakému cíli.

V psychologickém slovníku Hartl a Hartlová (2010, s. 328) zmiňují, že pojem motivace je v psychologii vnímám nejednotně. Uvádají definici: „*motivace je proces usměrňování, udržování a energetizace, která vychází z biologických zdrojů.*“ Plháková (2003, s. 319) uvádí definici motivace jako: „*souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního.*“

Říčan podobně jako Plháková uvádí, že souhrnem motivů se rozumí motivace. Motiv uvádí do pohybu psychické i fyzické činnosti a procesy, jako např. hlad a žízeň nebo uskutečnění svých idejí jako učitel základní školy. (Říčan, 2010)

2.2 Definice motivu

Říčan uvádí, že pro definici motivace je také zapotřebí definovat motiv. Někdy se o motivu také mluví jako o potřebě. Na biologickou energetickou stránku motivu lze nahlížet jako na pud. A subjektivní, prožitkovou stránku motivu lze označit jako přání, zájem, postoj. Je tedy zřejmé, že motiv lze definovat pomocí několika pojmů, ale vždy v motivu vidíme něco, co uvádí do pohybu. Motiv má svou sílu a směr. (Říčan, 2010)

O motivu lze také mluvit jako o touze, popřípadě jako o potřebě, jak už je zmíněno. Tato touha, respektive potřeba, může být vědomá, polovědomá, ale i nevědomá. Nevědomý motiv působí na vůli jedince a nutí ho podle toho i jednat. Pak mluvíme o činech, kdy nevíme jaký motiv tam je, nebo si dokonce myslíme, že tam žádný není. Ne všechny motivy ale vedou k činu. Je rozdíl mezi motivem a být motivován k činu. (Adair, 2004)

2.3 Teorie motivace

Existuje mnoho teorií motivace, zmíním zde pouze teorii Abrahama Maslowa a Henryho Murraye. Tyto dvě teorie patří k nejznámějšímu pojetí motivace a také mezi nejčastěji zmiňované teorie.

2.3.1 Maslowova hierarchie potřeb

Maslowovu teorii tvoří představa, že člověk je motivován vnitřním programem potřeb, tedy že tyto potřeby jsou biologicky determinovány, a ne vnějšími motivy jako je např. odměna a trest. Tato teorie funguje na principu, pokud je potřeba uspokojena, přestává motivovat a vynoří se do popředí jiná. Pokud i ta je uspokojena, vynoří se opět další, protože člověk neustále po něčem touží a málokdy dosahuje naprostého uspokojení. (Adair, 2004)

Na základě tohoto tvrzení se Maslow pokusil sestavit hierarchii lidských potřeb, které působí na naši motivaci. Rozdělil je do pěti souborů potřeb:

- Fyziologické potřeby.
- Potřeba jistoty.
- Společenské potřeby (láska, náklonnost).
- Potřeba uznání.
- Potřeba seberealizace. (Adair, 2004)

Mezi fyziologické potřeby patří žízeň, hlad, sex, spánek atd. Mnoho z nich je homeostatických, tudíž organismus se snaží udržet stálé vnitřní prostředí. Malow udává, že fyziologické potřeby jsou na prvním místě, protože když bude jedinec sužován nedostatkem pití a jídla, bude tím jeho jednání ovládáno a ostatní potřeby budou potlačeny. (Adair, 2004)

Mezi potřeby jistoty lze zařadit pocit bezpečí, stabilitu, spolehlivost, osvobození od strachu, úzkosti a chaosu, potřebu struktury a další. U dětí se tato potřeba projevuje upřednostňováním opakování a rytmu. Děti vyjadřují obavy bezprostředně a reagují otevřeně na mnoho podnětů jako hlasitý zvuk, pád, drsné zacházení apod. V tom všem lze najít náznaky potřeby bezpečí. U dospělých tyto náznaky můžeme vidět v touze po zajištění, zaměstnání s platem, stabilitě atd. (Adair, 2004)

Potřeba lásky, náklonnosti nebo také sounáležitosti jsou potřeby, které člověk může pociťovat při absenci rodiny nebo přátel. Sounáležitost je pro lidi přirozená. (Adair, 2004)

Mezi potřeby uznání Maslow zahrnuje potřebu vysokého vlastního sebehodnocení, sebeúcty, ale i osobní ohodnocení od druhých lidí. Patří tam touha po dosažení úspěchu, vysokého výkonu a prestiže. (Adair, 2004)

Potřeba seberealizace znamená touhu jedince po sebenaplnění, tendence realizovat se tam, kde má určité předpoklady využít své možnosti. (Adair, 2004)

Maslow také popisuje další potřeby, a to potřeby vědění, porozumění (kognitivní potřeby) a potřeba krásna (estetické potřeby). (Adair, 2004)

První čtyři skupiny potřeb se nazývají nedostatkové, deficitní (D-potřeby). Mají snahu udržet rovnováhu vnitřní tělesnou i psychickou. Dále se dělí ještě na nižší a vyšší. Mezi nižší patří fyziologické potřeby a potřeby bezpečí. K vyšším patří potřeba lásky, náklonnosti a uznání. (Plháková, 2004)

Poslední skupina, potřeba seberealizace, se nazývá metapotřeba, potřeba bytí (B-potřeby). Jde o růstové potřeby, tzn., že při uspokojení nedochází ke snížení intenzity, ale právě naopak k růstu. (Plháková, 2004)

U potřeby seberealizace lze uvést za příklad dobrovolnictví. Dle výzkumu, který uvádějí Tošner a Sozanská ve své publikaci (2006) 95% respondentů uvedlo, že dobrovolnictví jim přináší pocit smysluplné práce. Z jiných zdrojů lze uvést příklad

potřeby kontaktu, kterou dotazovaní často uvedli jako motivaci k dobrovolnictví. Díky dobrovolnictví mají možnost být ve skupině lidí, se kterými se ztotožňují hodnotami a cíli a získávají tak pocit společenství. (Ochman, Jordan, 1997) Dle teorie Abrahama Maslowa lze říct, že díky dobrovolnictví se mohou naplnit vyšší potřeby.

2.3.2 Murrayho teorie potřeb

Americký psycholog Henry Murray byl jedním z průkopníků kvalitativních výzkumných metod. On a jeho tým dlouhodobě pozorovali padesát zdravých mužů, protože byli přesvědčeni, že jediné tak mohou psychologové pochopit smysl jakéhokoliv psychického procesu. (Plháková, 2004)

Na základě svého výzkumu vytvořil Murray komplexní teorii motivace. Potřebu definuje jako: „*konstrukt označující sílu v oblasti mozku, která organizuje vnímání, myšlení, snažení a jednání v určitém směru, s cílem změnit existující neuspokojivou situaci.*“ Rozlišuje tak potřeby, které vycházejí z mozku, a chtění, které má mentální povahu. Potřebu používá v synonymu s pudem. (Madsen, 1972, s. 157, in Plháková, 2004, s. 366)

Potřeby rozdělil do dvou hlavních skupin: primární (viscerogenní) a sekundární (psychogenní). Primární potřeby jsou pravidelně se opakující fyziologické potřeby. Těmi jsou potřeba kyslíku, vody, potravy, vyhýbání se horku a chladu, sexuální potřeba. Sekundární potřeby se projevují mozkovou aktivitou a nejsou propojeny s fyziologickými potřebami. Sekundární potřeby utváří podstatu osobnosti, protože podle Murraye jsou zakotveny v psychickém či povahovém uzpůsobení. V základu vytvořil seznam 20 sekundárních potřeb, později k nim několik dalších přidal:

Tabulka 1: Přehled Murrayho psychogenních potřeb

Oblast	Potřeba čeho	Typický vzorec vyjádření potřeby
Ambice	Úspěšného výkonu (<i>n Achievemnt</i>)	Překonávání překážek
	Uznání (<i>n Recognition</i>)	Popisování vlastních výkonů a úspěchů
	Předvádět se (<i>n Exhibition</i>)	Snaha druhé lidi zneklidňovat nebo šokovat
Vztah k neživým předmětům	Přisvojování (<i>n Acquisition</i>)	Získávání věcí

	Pořádku (<i>n Order</i>)	Uklízení a uspořádávání věcí
	Uchování (<i>n Retention</i>)	Shromažďování věcí
	Tvoření (<i>n Construction</i>)	Budování něčeho nového
Obrana sociálního statusu	Vyhýbání se nezdaru, ostudě či ponížení (<i>n Infavoidance</i>)	Utajování slabostí a neúspěchů
	Hájit se (<i>n Defendance</i>)	Vysvětlování či omlouvání se
	Bránit se (<i>n Counteraction</i>)	Snaha pomstít se
Moc	Nadvlády (<i>n Dominance</i>)	Řízení chování druhých lidí
	Podřizování se (<i>n Deference</i>)	Snaha spolupracovat nebo poslouchat
	Nezávislosti (<i>n Autonomy</i>)	Snaha bránit se ovlivňování či donucování
	Opozice (<i>n Contrariace</i>)	Vyjadřování nesouhlasných či protikladných názorů
	Agrese (<i>n Aggression</i>)	Útočení na lidi a jejich ponižování
	Ponížení (<i>n Abasement</i>)	Prosby za odpuštění, zpovídaní se z hříchů
Citové vztahy k lidem	Sdružování (<i>n Affiliation</i>)	Trávení času s druhými lidmi
	Odmítání (<i>n Rejection</i>)	Ignorování druhých lidí
	Pečování (<i>n Nurturance</i>)	Starostlivé pomáhání lidem
	Nechat o sebe pečovat (<i>n Succorance</i>)	Přijímání péče a pomoci
	Hry (<i>n Play</i>)	Vyhledávání a rozptýlení prostřednictvím her
Výměna informací	Poznávání (<i>n Cognizance</i>)	Dotazování
	Poučování (<i>n Exposition</i>)	Předávání informací druhým lidem

(Carver a Scheier, 200, s. 97, in Plháková, 2004, s. 367)

Dle Murraye se u každého člověka vyskytují tyto potřeby, záleží v jaké úrovni a intenzitě se vyskytují. (Plháková, 2004)

Další pojmy, které autor zakomponoval do své teorie, jsou tlak a téma. Pokud se potřeba neprojeví spontánně, vyvolá ji tlak, který působí jako vnější podmínka potřeby. Tlak může být buď pozitivní nebo negativní. Pozitivní aktivizuje touhu něco získat, zatímco negativní aktivizuje touhu něčemu se vyhnout. A téma potom vzniká interakcí

mezi tlaky a potřebami. Témata se mohou v životě jedince neustále opakovat, např. tlaky, které se objeví v dětství jedince, působí někdy až do dospělosti. (Plháková, 2004)

Potřeby mohou jednotlivě ovlivňovat lidské chování a mohou být i různě propojeny, někdy dochází k jejich splynutí. Lze se také setkat s podporujícím vztahem dvou potřeb, tzn., že když se uspokojí jedna potřeba, uspokojí se zároveň i ta druhá. Popřípadě se potřeby mohou dostat do konfliktů. Všechny tyto jednotlivé vztahy mezi potřebami ovlivňují chování jedince. (Plháková, 2004)

Stejně jako u teorie Maslowa i zde lze uvést příklady motivace, které ovlivňují jedince při vykonávání dobrovolnické činnosti. Může jí být potřeba sdružování se, která patří do oblasti citových vztahů k lidem. U některých dobrovolníků se také objevuje jako motivace touha po uznání od druhých a prestiž, která patří do oblasti ambice jako potřeba uznání. Všechny motivy, které se objevují u dobrovolníků, se řadí mezi sekundární.

2.4 Motivace k dobrovolnictví

Někteří autoři se věnovali konkrétně motivaci v kontextu dobrovolnictví. Uvedu zde dva základní přístupy k motivaci k dobrovolnictví. Jedním z nich je psychologický přístup, který přináší pojem prosociální osobnost. Sociologický přístup zkoumá, v jaké sociální situaci se dobrovolníci nacházejí, jejich práce je podmíněna sociálně. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

2.4.1 Psychologický přístup

Tento přístup vyzdvihuje roli altruistické osobnosti. Dobrovolník je člověk, který vůči jiným lidem měl nezištnou (altruistickou) motivaci. Pokud práci dělá pro peníze, nemůžeme mluvit o nezištné motivaci. Zároveň se dobrovolnictví nepovažuje pouze za neplacenou práci, ale musí pro ni existovat „vhodné“ motivy a podněty. „Vhodné“ motivy také odlišují dobrovolníky, kteří takovou práci vykonávají se zjištěnými zájmy. Altruistickou motivací k dobrovolnictví je myšlena láska k bližnímu, empatie, snaha dodat naději druhým, posílit jejich důstojnost, zájem pro konání veřejného blaha. Altruistická motivace se také nazývá emocionální motivace. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

I v dobročinné aktivitě se může najít kus sobectví. Některým lidem se líbí být altruistou. Díky dobrovolnické aktivitě lze získat i benefity, jako je kvalifikace, respekt od druhých lidí. Někdo považuje za sobectví i dobrý pocit z pomáhání. Ten, kdo se stará o druhé, může očekávat, že mu to bude v budoucnu oplaceno různými způsoby, jako jiným

altruismem nebo odměnami od společnosti, kde žije. Z toho vyplývá, že každá dobrovolnická motivace je součástí egoismu. Nelze však dokázat, že egoismus je primárním důvodem být dobrovolníkem. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

Psychologové, zabývající se vnitřními motivy dobrovolníků, do svých měření zahrnují i egoistické motivy. Připouštějí však, že čistě sobecký dobrovolník nebo čistě altruistický dobrovolník pravděpodobně neexistuje. I ten dobrovolník, který nekoná svoji práci čistě altruisticky, ale s nějakou vidinou zisku, koná tuto práci pro druhé. Tudíž ho nelze považovat pouze jako egoistického dobrovolníka. U více egoisticky orientovaných dobrovolníků se většinou lze setkat se zájmem o získání nových zkušeností, kontaktů, příležitostí pro novou práci atd. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

2.4.2 Sociologický přístup

Sociologové uvádějí, že dobrovolníci jsou ke své činnosti motivováni kontextuálními faktory. Tím se rozumí společenské odměny za úsilí, postoje příbuzných a přátel, dostupnost dobrovolnictví, náboženská povinnost atd. Dobrovolnická činnost je motivována kulturou. Je podněcována sociálními normami, které jsou kontrolovány, zda se dodržují. Nejdůležitější rolí v dobrovolnictví je komunita, kde člen žije. Ta vytváří příležitosti k činnosti, důvěru. Motivace k dobrovolnictví může být i touha stát se členem dané komunity, zařadit se do společnosti, sociálně se zviditelnit nebo bývá i jako samozřejmá součást společenského života ve vesnickém prostředí. Zařadit se mezi dobrovolníky může být motivováno i vidinou prestiže, uznání, respektu a společenské seberealizace. Pro někoho může být dobrovolnictví chápáno i jako volnočasová aktivita, ve které se jedinec realizuje a dochází k interakci mezi členy komunity. Pak se dobrovolnictví může stát životním stylem. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

2.5 Motivace pokračovat v dobrovolnictví

Každý kdo vstupuje do nějaké organizace jako dobrovolník, má nějaký důvod či motiv, proč vstoupit. Frič, Pospíšilová a kol. (2010) udávají, že tři čtvrtiny dobrovolníků u své činnosti zůstávají dlouhodobě, tzn. déle než dva roky. Je tedy na místě ptát se, proč u této činnosti zůstávají? Co je motivuje k pokračování ve svém dobrovolnictví?

Chacón, Vecina a Dávila uvedli výsledky svého longitudinálního výzkumu, ze kterého sestavili tzv. „třístupňový model výdrže dobrovolníků.“ Tyto fáze jsou rozděleny následovně:

- krátkodobé stádium (6 měsíců)
- střednědobé stádium (12 měsíců)
- dlouhodobé stádium (24 měsíců). (Chacón, Vecina, Dávila, 2007, in Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

U dlouhodobě působících dobrovolníků se více objevuje uspokojení motivů, se kterými přichází do organizace. Jinými slovy, délka dobrovolnické činnosti závisí na uspokojení motivů v počátečních fázích. Také pokud se u jedinců objevuje větší oddanost organizaci, předpovídá to dlouhodobější a aktivnější činnost. (Chacón, Vecina, Dávila, 2007, in Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

Katherine Gaskin přišla s modelem, který osvětluje závislost mezi délkou činnosti a sociálním zapojením dobrovolníka. Čím déle v činnosti setrvává, tím jsou pro něj sociální faktory významnější. Nejprve dobrovolník stojí na pokraji tohoto světa a kontaktů v něm, až se z něj postupně stává iniciátor kontaktu. To souvisí i s jeho pracovní činností v organizaci. Tuto přeměnu ze začátečníka v dlouhodobě pracujícího dobrovolníka si klade za cíl i okolí jedince. (Gaskin, 2003, in Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

2.6 Nebezpečné motivy dobrovolnictví

Někdy se organizace setká s dobrovolníky, kteří jsou motivováni negativními či nebezpečnými motivy. Taková motivace může narušit vztahy v organizaci nebo dokonce poškodit někoho z okolí organizace. Mezi takové motivy lze zařadit následující:

- Soucit vedoucí k degradaci klienta.
- Nepřiměřená a zbytečná zvědavost.
- Služba pramenící z pocitu povinnosti.
- Skutkaření, snaha něco si zasloužit.
- Touha obětovat se, osobní neštěstí, se kterým si uchazeč neví rady, a proto chce ve službě hledat vlastní duševní rovnováhu.
- Osamělost a z ní pramenící touha po přátelství.
- Pocit vlastní důležitosti, nenahraditelnosti.
- Nedostatek sebeúcty a s ním spojená touha potkat ještě ubožejší lidi.

- Panovačnost, touha ovládat jiné a uplatnit svůj vliv. (Tošner, Sozanská, 2006)

2.7 Podporující a brzdicí aspekty dobrovolnictví

Do činnosti dobrovolníků vstupují některé aspekty, které je mohou podporovat v jejich jednání. A naopak existují aspekty, které mají negativní dopad. Někdy to jsou rozhodující faktory, díky kterým se dobrovolníci rozhodnou odejít z programu či organizace.

Mezi podporující faktory lze zařadit pocit, že jsou oceňováni. Uvědomění, že jejich přítomnost něco znamená. Dostává se jim uznání od širokého i blízkého okolí. Mají pocit, že úkol, který před nimi vyvstane, zvládnou. Podporující faktory také závisí na sounáležitosti a týmové práci spolupracovníků. Uvědomují si, že díky nim a výsledku jejich činnosti se dějí změny. Zároveň jsou uspokojovány jejich potřeby. (Müllerová, Doležalová, Divadelní ústav, 2011) Těmito potřebami dle Murrayho teorie motivace jsou sekundární potřeby z oblasti ambice - potřeba úspěšného výkonu a uznání. Úkol, který před nimi vyvstane a zvládnou ho, přináší naplnění potřeby úspěšného výkonu a zároveň uznání okolím. A z oblasti citových vztahů k lidem jsou to potřeby sdružování a pečování, kde typickým vyjádřením bývá potřeba trávení času s druhými lidmi. Podporující motivy dobrovolnictví lze také označit jako vyšší potřeby dle teorie motivace Maslowa.

Ale pokud dobrovolník zjistí, že je velký rozdíl mezi očekáváním a skutečností dobrovolnictví, může to mít negativní dopad na činnost nebo na motivaci v ní pokračovat. Stejně tak, pokud mají pocit, že jejich pomoc je k ničemu nebo nedostanou žádnou zpětnou vazbu nebo pochvalu, ocenění. Také pokud úkoly nejsou rozmanité a jsou příliš rutinní. Týmová spolupráce nenaplní jejich očekávání a necítí dostatečnou podporu od ostatních. V činnosti nemají možnost osobního růstu. Činnost jim nedává možnost projevit iniciativu nebo tvořivost. To vše lze zařadit mezi faktory, které dobrovolníky brzdí v jejich činnosti. (Müllerová, Doležalová, Divadelní ústav, 2011)

2.8 Současné české dobrovolnictví

V kapitole o dobrovolnictví považují za důležité zmínit výzkum, který zkoumá, jaké je současné české dobrovolnictví. V průběhu roku 2009 proběhl kvantitativní výzkum v rámci projektu *The Patterns and Values of Volunteering in the Czech and Norwegian Society*. Projekt realizovala HESTIA- Národní dobrovolnické centrum ve spolupráci

s Univerzitou Karlovou. Z tohoto výzkumu následně vznikla kniha Pavola Friče, Terezy Pospíšilové a kol. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Pro mou práci jsou užitečné výsledky, zaměřující se na motivaci dobrovolníků.

Výzkumný vzorek činil 1132 formálních dobrovolníků. Examinátoři prováděli výzkum pomocí standardizovaných rozhovorů. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

Pro tento výzkum si autoři vybrali tříprvkový model motivace dobrovolníků, který by pomohl odhalit strukturu motivace dobrovolníků. Zahrnuje tyto kategorie:

- „*altruistická motivace, kdy primárním motivem je prospěch druhých či komunity,*
- *egoistická motivace, kdy primárním motivem je prospěch samotného dobrovolníka s podmínkou, že z jeho aktivity profitují i druzí,*
- *normativní motivace, kdy primárním motivem je naplňování morálních imperativů a závazků komunitě.*“ (Frič, Pospíšilová a kol., 2010, s. 111)

Kategorie, která obsahuje egoistické motivy, byla ještě rozšířena o podkategorii hédonistická motivace. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

V rozhovoru respondenti odpovídali na 14 výroků rozdělených do výše uvedených 3 kategorií. Tyto výroky hodnotili na čtyřstupňové škále od 1 do 4, kdy 1 znamenala velmi důležitý a 4 vůbec nebyl důležitý. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

Výsledky ukazují, že mezi nejdůležitější motivy pro dobrovolníky patří možnost dělat něco pro věc, která je pro ně důležitá. Tento výrok ohodnotilo 89% dobrovolníků jako velmi důležitý a je zařazený mezi egoistickou motivaci. 85% dotazovaných uvedlo, že dělají dobrovolnictví, protože je to prostě baví. Tento výrok se řadí mezi hédonistickou (egoistickou) kategorii. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

Mezi další důležitou motivaci dle výsledků byl zařazen výrok: *jednoduše cítím, že je důležité pomáhat*. Tento výrok se řadí mezi altruistickou motivaci. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

V hodnocení důležitosti altruistických a egoistických motivů se prokázaly zhruba stejné výsledky. Naopak normativní motivy nebyly hodnoceny jako tolik důležité. A to zejména náboženský motiv. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010)

2.9 Hodnoty

Vztah mezi hodnotami jedince a motivací k dobrovolnictví může být velmi blízký. Avšak názory autorů na vztah mezi hodnotami a dobrovolnictvím se rozcházejí. Některé zdroje udávají, že tento vztah je nekonzistentní. Důvodem může být variabilita podob dobrovolnictví a každá je inspirována jinými hodnotami. Jiným důvodem je, že každý jedinec, resp. organizace, přiřazuje rozdílnou hodnotu stejné dobrovolnické činnosti. Obecně hodnoty méně ovlivňují to, do jakých aktivit se jedinec zapojí, než jaký osobní význam dobrovolnictví pro něj má. (Wilson, 2000)

Naopak dle novějších zdrojů (Esmund, Dunlop, 2004) hodnoty založené na hlubokém přesvědčení o důležitosti dobrovolnictví jsou tou nejsilnější motivací. Autoři také udávají, že hodnoty, jež dobrovolník vyznává, by se měly shodovat s hodnotovým systémem organizace nebo společnosti, kde jedinec vykonává dobrovolnou činnost.

Hodnoty a hodnotové orientace mají blízko k cílům, vznikají interiorizací ideálů. Také se udává, že hodnoty jsou zdrojem postojů. Na hodnoty se lze dívat čtyřmi úhly pohledu:

- Hodnoty jako cíle: člověk usiluje o cíle, vidí v nich určitou odměnu, cenu či smysl, který daný objekt má. Může se jednat o odměnu jako je zdraví, štěstí, mír, rodina atd.
- Hodnoty jako prostředky: díky těmto prostředkům jedinec dosahuje něčeho, co má pro něj význam. Může se jednat o vzdělání, postavení v zaměstnání, pocitové jednání atd.
- Hodnoty jako vynaložení úsilí pro získání něčeho, nebo se tomu vyhnout: jedinci stojí za to, usilovat o určitý objekt nebo usiluje o to, aby se tomu vyhnul. Může jít o požitek z kouření nebo naopak odmítání cigarety, kniha jako zábava nebo prostředek pro vzdělání atd.
- Hodnoty jako kritéria: na základě těchto kritérií jedinec posuzuje a oceňuje různé objekty a události okolo sebe. Toto pojetí hodnot je hodnotová orientace v užším slova smyslu. (Smékal, 2002)

Hodnoty jsou stejně jako zájmy získané. Avšak udává se, že hodnoty mohou být někdy silnější než biologické potřeby. Pokud se člověk ztotožní s hodnotou, je schopen za ni položit i svůj život. Existuje nespočet dokladů v minulosti, že lidé jsou schopni takových

činů. (Smékal, 2002) Jiné zdroje uvádějí, že hodnotová orientace může být příbuzná s některými zájmy za předpokladu, že tyto zájmy jsou dominující. Pokud pronikne zájem do životního stylu, může určovat jeho hodnotovou orientaci. (Říčan, 2010)

Rozdíl mezi hodnotou a zájmem pak udává normativní aspekt. Pokud je zájem přijímán jako norma, stává se z něj hodnota. (Říčan, 2010)

Zvláštní kategorii hodnot utvářejí interpersonální vztahy. Smysl lidského života se totiž často nachází v mezilidských vztazích. Interpersonální vztahy, které mohou ovlivňovat směřování jedincova života, mohou být vztahy v zaměstnání, blízkém okolí a nejvýznamnější je láska. Láska může nabývat nejrůznějších forem, od erotické až po altruistickou. (Nakonečný, 2011)

2.9.1 Hierarchie hodnot

Subjektivním hodnocením hodnot vzniká hierarchie hodnot. Znamená to tedy upřednostnění jedné hodnoty před druhými. Spolu s vývojem člověka se může měnit i hodnotový žebříček jedince. V mládí většinou jsou považovány za významnější jiné hodnoty, než v pozdějším věku. (Nakonečný, 2011)

Vliv na hodnotovou orientaci mají nejrůznější faktory, které přináší život daného jedince. Lze mezi ně zařadit výchovu, zkušenosti vlastní, ale i zprostředkované, sociální vliv a další činitele. (Výrost, Slaměník, 2008)

2.9.2 Teorie hodnot

Jedno z nejznámějších rozdělení hodnotových orientací vytvořil německý psycholog E. Spranger v první polovině 20. století. Spranger rozlišil šest životních forem, jakési duchovní principy, které determinují lidi v přístupu ke světu:

- Pravda
- Krása
- Užitek (zisk)
- Láska k lidem
- Moc
- Bůh/moudrost (Smékal, 2002)

Podle toho, který z těchto principů jedinec upřednostňuje, Spranger předpokládá šest typů lidí:

1. Teoretický typ: tento typ usiluje o poznání pravdy. Hlavní hodnotou takového jedince je poznání zákonitostí, podstaty světa a vztahů mezi lidmi.
2. Estetický typ: u tohoto jedince lze zaznamenat jeho nejvyšší hodnoty ve formě a harmonii. Takovýto člověk nemusí být pouze umělec, ale i ten, který vidí v harmonickém světě potěšení, příjemnost.
3. Ekonomický typ: ekonomický člověk hledá ve všem užitečnost a zisk. Zaměřuje se na to, co je mu prospěšné, popřípadě jeho rodině, skupině.
4. Sociální typ: sociální člověk vidí hodnoty ve všeobjímající lásce, v lásce k lidstvu, v altruismu.
5. Mocenský typ: mocenský typ osobnosti se podřizuje vyšším principům a jedná podle určitých vyšších zásad. Tyto principy a zásady poté používá k získání moci nad druhými lidmi. Může to být formou fyzického nátlaku i psychického nátlaku, pomocí právnických norem. Takovýto člověk se snaží získat vliv, možnost ovládat druhé.
6. Náboženský typ: tento jedinec vidí hodnoty v hledání smyslu života. Náboženské neznamená, že se musí držet určité doktríny, ale víru v nejvyšší jednotu. (Smékal, 2002)

Tato teorie vznikla zhruba před stoletím, svět se neustále vyvíjí, proto by se tam nenašly všechny hodnoty, které člověk hledá dnes. Nyní by se tam dal zařadit vedle typu ekonomického ještě technický typ, který vidí hodnoty v technické revoluci. Mnoho lidí v současnosti hledá hodnoty ve sportu a kultuře, proto by tam bylo nutné zařadit i tento typ. Dalším by mohl být typ, který se zaměřuje na osobní svobodu. (Říčan, 2010)

Dobrovolníky lze posuzovat také z pohledu Sprangerovy typologie. Výzkum Friče a Pospíšilové (2010) dokládá, že dobrovolníci jsou často směřováni altruistickou motivací. Dle typologie by tato motivace označovala sociální typ dobrovolníka, který se vyznačuje láskou k druhým a altruismem. Naopak méně častým typem podle výzkumu Friče a Pospíšilové by byl náboženský typ.

2.10 Zájmy

Zájem je zvláštní druh motivů. Je to odvozená potřeba, která se uspokojuje prováděním dané činnosti, o kterou se tento zájem projevuje. Říčan udává příklad, že

zájem o fotbal lze uspokojit nejen hraním fotbalu, ale i teoreticky, tudíž čtením o fotbalu, debatováním atd. Obecně existuje tolik zájmů, kolik existuje činností, které můžou jedince těšit. (Říčan, 2010)

Smékal udává, že zájmy jsou spjaté s vývojovými fázemi jedince, a také že jsou závislé na vlivu prostředí. Z toho vyplývá, že jsou to získané motivační dispozice. Tím se odlišují od potřeb. (Smékal, 2002)

Zájmy lze snadno ovlivňovat, je možné je zesílit, zeslabit, ale i vytvářet záměrným působením. Např. dobrý vedoucí hasičského kroužku může vzbudit zájem o požární sport u mnoha dětí a u některých tento zájem může přerůst v trvalou charakteristiku a budou se mu věnovat celý život. Pokud někdo má vloh pro sport, neznámá to ale, že automaticky v něm propukne zájem o něj. Naopak je také snadné znechutit nějakou činnost a vytvořit tak „anti-zájem“. (Říčan, 2010)

Ze subjektivního hlediska se jedná o prožitek, ve kterém se objevují sympatie k objektům nebo činnostem zájmu, nebo se jedná o příjemný zážitek, kde působí přítomnost objektů, možnost zabývat se předmětem zájmu, zjišťovat si informace atd. Z objektivního hlediska se jedná o výběrovou akci mezi určitými objekty nebo činnostmi zájmu, kdy se jedinec přibližuje k daným objektům nebo provádí úkony spojené se zájmovou činností. (Smékal, 2002)

Zájem se úzce pojí s pozorností. Pokud jedince něco zaujme, jeho zaměřenost se bude udávat určitým směrem. Zájmy mohou být blízké s hodnotami, ale můžou se ztrácet, kdežto hodnoty přetrvávají. Např. sportovec ztratí zájem o sportovní soutěž, pokud zruší její termín. (Nakonečný, 1997)

Zájmy mají kognitivní, emocionální a hodnotovou dimenzi. Kognitivní dimenze znamená, že objekt zájmu je potřeba poznat. Emocionální dimenze vyjadřuje pozitivní emoce, které přijdou při kontaktu s daným objektem. A hodnotová dimenze určuje důležitost, kterou jedinec subjektivně vyjadřuje vůči objektu. Tyto tři dimenze také vysvětlují, že pokud se projeví zájem, není třeba vnějšího působení k vyvíjení určité činnosti. (Šerák, 2009)

Při vytvoření zájmové činnosti je většinou vyvíjena snaha o kontakt s ní a je jí prisuzována zvláštní hodnota. Mezi jedinci, vyznávajícími společnou zájmovou činnost,

mohou být i značené rozdíly, které jsou spojovány právě onou zájmovou činností. (Šerák, 2009)

2.10.1 Klasifikace zájmů

Zájmy lze třídit podle předmětů a činností, jimž se lze věnovat. Lze je také třídit podle vnitřní determinace, jako je potřeba, hodnota nebo cíl. Ale podle tohoto aspektu by se třídily velmi obtížně, protože není žádná obecně uznaná kategorizace, dle které by se zájmy třídily. (Smékal, 2002)

Podle vnějších aspektů lze zájmy roztrždit na osm druhů primárních zájmů. Těchto osm druhů lze ještě obecněji roztrždit do třech kategorií, které Smékal uvádí takto:

- Zájmy o ideje:
 - vědecké- zjistit, proč jsou věci takové, jaké jsou
 - literární- činnost se slovy a jazykem
 - estetického vnímání
 - estetického vyjádření
- Zájmy o lidi:
 - kontaktní- o setkávání s lidmi pro nějaký zisk
 - sociální- o lidi jako takové
- Zájem o věci:
 - systematizační- o sbírání a třídění materiálu
 - materiální- o zacházení s věcmi, zvířaty, rostlinami (Smékal, 2002, s. 254)

Všechny tyto kategorie zájmů lze posuzovat podle dalších kategorií. Pro hodnocení zájmů jedince se zjišťuje, zda jsou zájmy široké nebo úzké, povrchní nebo hluboké, stálé nebo přechodné atd. (Smékal, 2002)

3 Sociální vliv

Tuto kapitolu zde zmiňuji, protože sbory dobrovolných hasičů působí na své členy nejrůznějšími vlivy. SDH může být referenční skupinou, se kterou se jedinec snaží ztotožnit. Na vesnicích se mnohdy může jednat o jediný fungující spolek, který utváří společenský život ve vsi. Nebo naopak sbory dobrovolných hasičů mohou vzbuzovat

negativní předsudky, které jedince ovlivňuje v chování. Všechny tyto faktory se odrážejí v motivaci jedince stát se členem SDH nebo v členství pokračovat.

Sociální vliv je vliv společnosti na jedince nejrozličnějšími prostředky. Tyto prostředky se v každé teorii mohou lišit. Hartl, Hartlová ve svém slovníku udávají Krecheho rozdělení vlivu na donucovací (zákon, vyhláška, sankce), normativní (sociální kontrola, role, obyčej) a spontánní (neformální kontakty). (Hartl, Hartlová, 2000, s. 672)

Americký sociální psycholog Bibb Latané vytvořil model sociálního vlivu, který říká, že na jedince působí současně nejrozličnější sociální vlivy, jako jsou síla sociálního vlivu, velikost sociálních sil a blízkost sociálních sil vůči jedinci. Latané připodobnil tento model na příkladu žárovky. Lidé jsou jako objekty osvětlené několika žárovkami najednou. A potom záleží na ozáření tohoto objektu (síle), výkonu žárovky (velikosti sil) a na počtu žárovek. (Hayesová, 1998)

Lze to shrnout do třech faktorů: *síla, počet a blízkost*. (Hayesová, 1998)

- Síla jedinci určuje, jak je ovlivněn vztahy v jeho okolí, které jsou pro něj důležité či ovlivnění jeho referenční skupinou.
- Počet lidí, který je přítomen má značný sociální vliv. Ale neplatí zde přímá úměra. Tedy do jisté míry ano, ale po překročení určité hranice vliv skupiny s každou přibývajícím osobou klesá.
- Blízkost je důležitým faktorem sociálního vlivu. Pokud jedince má ovlivnit osoba, která není v jeho blízkosti, těžko toho dosáhne bez alespoň telefonického kontaktu. Klesá-li jejich kontakt, klesá i sociální vliv. (Hayesová, 1998)

V mnoha městech Kanady se místní potýkají s problematikou drog. Náctiletí si kupují drogy, převážně extázi, od cizích dealerů. Každou noc mezi 2 a 3 hodinou pohotovost přijímá tyto náctileté pod vlivem drog kvůli předávkování či jiné reakci na drogy. I přes to všechno průzkumy ukazují, že počty zneužití drog se zvyšují. Proč někteří mladí provozují tak riskantní chování? Proč někteří následují vůdce i přes nebezpečí, které hrozí? Odpověď zní, že se přizpůsobují, aby je druzí měli rádi a byli přijati. Toto je známo jako normativní sociální vliv. (Aronson, Wilson, Akert, Fehr, 2006)

Lidé se přizpůsobí v situaci, kdy jdou s ostatními. Nechtějí vzbudit pozornost, být terčem posměchu, dostat se do potíží nebo dokonce být odmítnuti. Skupina má jisté

očekávání, jak se členové mají chovat, přizpůsobovat se pravidlům nebo sociálním normám. Pokud se nepřizpůsobí, členové mohou být potrestáni nebo vyřazeni. (Aronson, Wilson, Akert, Fehr, 2006)

3.1 Postoje, názory

Rozdíl mezi postoji a názory je definován tím, že názory jsou v podstatě neutrální, kdežto postoje jsou emocionálně zabarvené. Názory považujeme za pravdivé výroky, ale pomocí postojů hodnotíme nějaký fakt a jazyk tohoto postoje je emočně zabarvený. (Hayesová, 1998)

Názory a postoje mají důležitou roli v sociálním přizpůsobení. Pokud daná osoba zastává stejný názor či postoj jako jeho referenční skupina, pomáhá mu to při posilování sociálních vztahů. Totéž platí i naopak. Pokud je v jedincovo okolí negativní referenční skupina a jedinec zastává opačný názor, zdůrazňuje tím, že mezi nimi existují rozdíly, které mohou být příčinou nepřijetí či odmítnutí. (Hayesová, 1998)

3.2 Předsudky

Předem zformovaný postoj k nějakému objektu, který nezvažuje žádné alternativní vysvětlení či individualitu objektu, se nazývá předsudek. Výsledek předsudků je dopředu určen nějakou libovolnou vlastností jedince, skupiny nebo objektu. (Hayesová, 1998)

Předsudky nemusí být pouze negativní, jak se většině lidí vybaví. Pozitivní předsudky bývají ovšem méně zkoumané a očekávané. Nejčastěji se negativní předsudky formují vůči etnickým skupinám. (Hayesová, 1998)

Vznik předsudků bývá považován za manifestaci nějakého biologického pudu. Příkladem může být soutěžení, bránění teritoria, ochraňování příbuzenských genů. Podle sociálních psychologů je tato teorie společná i pro vznik agrese. V obou případech jde o důsledek biologického genu či pudu, který má za úkol chránit jedince, který nese stejné geny. Často může vést až k válkám a rasovým konfliktům. (Hayesová, 1998)

4 Výzkumná část

4.1 Cíle výzkumu

Cílem této práce je osvětlit motivy, které vedou jedince k tomu, aby se stali členy sboru dobrovolných hasičů. Pokusím se odhalit nejen, proč se stali členy SDH, ale i proč v této činnosti nadále setrvávají.

Další cíle výzkumu:

Zjistit, jakým způsobem SDH zasahuje do životních hodnot jedince.

Osvětlit, jak jsou vnímány ženy u SDH.

4.2 Výzkumné otázky

Výzkumné otázky jsem si stanovila na základě výzkumných cílů. Jsou jimi následující:

1. Jaké motivy vedou dané jedince k tomu, aby se stali členy SDH?
2. Jakým způsobem zasahuje SDH do životních hodnot?
3. Jakým způsobem jsou vnímány ženy u SDH?

4.3 Metoda výzkumu

Jako metodu výzkumu jsem si zvolila kvalitativní přístup, protože umožňuje lépe a hlouběji pochopit různé úhly pohledu na tuto činnost, která je spojená s dobrovolností, také mi umožní lépe pochopit motivační faktory. Také Miovský (2006) předkládá názor, že některá psychologická témata mohou být takové povahy, že použití kvalitativní metody je vyžadující. V psychologii takovými tématy jsou výzkum motivace, emocí a prožívání, etických hodnot aj.

Při formulování závěrů při použití kvalitativního výzkumu nesmí být opomínáno, že výsledky nelze zobecňovat na všechny členy dobrovolných hasičů. Výsledky jsou platné pouze pro mnou zvolený vzorek respondentů. O této problematice píše Švaříček, Šed'ová a kol. (2007). Dalším problémem kvalitativního výzkumu je reliabilita. Pro zajištění vyšší reliability by musely být otázky v kvalitativním rozhovoru pro každého respondenta stejné, to ovšem není podstatou kvalitativního výzkumu. Rizikem kvalitativního výzkumu je také možnost zkreslení výzkumníkem a jeho osobními preferencemi.

4.4 Výzkumný vzorek

K vytvoření výzkumného vzorku jsem použila metodu záměrného výběru. Protože jak uvádějí Švaříček, Šedřová a kol.: „*Cílem není, aby reprezentoval určitou populaci, ale určitý problém. Není tedy konstruován náhodně, ale teoreticky - záměrně jej vytváříme s ohledem na náš problém.*“ (s. 72-73, 2007) Kritériem pro výběr respondentů je určitá vlastnost, kterou musí jedinec mít, aby mohl být do výzkumu zařazen. Konkrétně jsem použila prostý záměrný výběr, který se vyznačuje tím, že bez dalších specifických metod je vybírán takový účastník, který splní určité kritérium a souhlasí s výzkumem. (Miovský, 2006)

Jednotlivé respondenty jsem si zvolila podle následujících kritérií:

- člen SDH z vesnice
- členka SDH z vesnice
- člen SDH z města
- členka SDH z města
- člen SDH, který je zároveň členem HZS

Konkrétní respondenty jsem si vybrala na základě svého členství u SDH a aktivit s tím spojených.

Tabulka 2: Přehled respondentů

Osobní informace/ Respondent	R1	R2	R3	R4	R5
Pohlaví	Muž	Muž	Žena	Žena	Muž
Věk	21	24	45	21	49
SDH	SDH Čepřovice	SDH Hoštice u Volyně	SDH Čepřovice	SDH Vodňany	SDH Volary

Pro dodržení etických norem a zachování anonymity respondentů zde uvádím smyšlená jména. A pro usnadnění práce s daty jsem každému jménu přiřadila označení R1 až R5.

Nyní zde uvedu krátkou charakteristiku každého z nich:

R1- Martin

Martinovi je 21 let. Studuje vysokou školu, obor Lesnictví. Martin je členem SDH na vesnici v Čepřovicích, věnuje se tomu již 15 let. Ke sboru ho přihlásili rodiče. Nyní je ve výboru i v Jednotce SDH. Ve výboru zastává funkci pokladníka. Rád by se v budoucnu stal profesionálním hasičem.

R2- Ivo

Ivovi je 24 let. V současnosti je zaměstnaný jako člen HZS. Členem SDH je 9 let a to ve vesnici Hoštice u Volyně. Aktivně se věnuje požárnímu sportu. Soutěží za dobrovolné i profesionální hasiče.

R3- Jarmila

Jarmile je 45 let. Pracuje jako administrativní pracovnice. Jarmila je stejně jako Martin členkou SDH ve vesnici v Čepřovicích. Do sboru vstoupila ve svých 15 letech, kdy se tam běžně v této době vstupovalo. Nyní je členkou výboru a působí zde jako jednatel sboru. Členství u SDH bere jako přirozenou součást svého života.

R4- Nina

Nině je 21 let. Je studentkou oboru Sociální práce ve veřejné správě. Nina je již 13 let členkou SDH ve městě Vodňany. Ke sboru ji přivedl její bratranec. Díky SDH získala mnoho dobrých přátel a zkušenosti. U sboru se nejvíce věnuje požárnímu sportu.

R5- Filip

Filipovi je 49 let. Momentálně se nevěnuje žádnému zaměstnání. Členem SDH je ve městě Volary. Oficiálním členem je od svých 15 let, na hasičský kroužek chodí od 9 let. Ale k hasičům má blízko celý život, protože od 3 let vyrůstal v „hasičárně“. V jeho rodině je členství u SDH tradicí. Nyní je zástupce velitele.

4.5 Metoda sběru dat

Pro svůj výzkum jsem použila rozhovor, který bývá nejčastěji využíván pro kvalitativní výzkum. Konkrétně jsem použila hloubkový polostrukturovaný rozhovor, jehož cílem je nasbírání detailních a komplexních dat o respondentovi.

Za hloubkový rozhovor lze považovat nestandardizované dotazování jednoho respondenta nejčastěji jedním výzkumníkem za pomoci několika otevřených otázek. Díky hloubkovému rozhovoru lze zachytit výpovědi v přirozené nezměněné podobě. Lze tak pochopit jednání událostí a členů určité specifické sociální skupiny. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

Hlavní typy hloubkového rozhovoru jsou polostrukturovaný a nestrukturovaný. Zvolila jsem si polostrukturovaný rozhovor, který vychází z předem připravených témat a otázek.

4.5.1 Vlastní sběr dat

Okruhy otázek jsem rozdělila do několika oblastí.

Struktura rozhovoru

- Osobní informace
- Otázky týkající se členství u SDH
- Motivace
- Hodnoty
- Zájmy
- Pohled na ženy
- Sociální vliv
- Doplnující otázky

Tyto okruhy byly zvoleny tak, aby odpovídaly cílům bakalářské práce a pomohly mi zodpovědět výzkumné otázky. Ke každé oblasti jsem měla připravené otázky, které jsem dle situace doplňovala, rozšiřovala či jsem se individuálně doptávala.

Struktura rozhovoru, ze které jsem vycházela je přídána v příloze 2. Jednotlivé přeepsané rozvozy jsou přídány v příloze 3 až 7.

4.5.2 Průběh rozhovoru

V úvodní části rozhovoru jsem respondentům vždy vysvětlila ještě jednou účel rozhovoru, se kterým byli seznámeni již v telefonické nebo korespondenční komunikaci. Dále jsem sdělila, jak bude vypadat průběh rozhovoru, jaká je předpokládaná délka rozhovoru. Důležitou součástí bylo informování o anonymitě respondentů, resp. změně jména a ochraně kontaktních údajů, a způsobu nakládání se získanými daty.

Po této úvodní části jsem získala souhlas s rozhovorem a nahráváním na diktafon pro zaznamenání přesných dat.

Každý rozhovor se skládal z několika předem připravených okruhů (viz. Příloha 2), které jsem dle situace doplňovala otázkami. V úvodní části jsem se dotazovala na osobní informace, následovala část týkající se jejich členství u SDH. Rozhovor dále probíhal dle předem připravené kostry. Vždy jsem položila otázku a nechala respondentovi prostor pro její zodpovězení. Pokud bylo potřeba, kladla jsem doplňující otázky. Na závěr rozhovoru jsem nechala respondentovi prostor pro vyprávění nějakého silného zážitku spojeného s SDH.

Na úplný závěr jsem respondentovi poděkovala za poskytnutí rozhovoru.

Každý rozhovor jsem domlouvala individuálně a každý se odehrával v jiném prostředí. Vždy jsem se snažila, aby prostředí, ve kterém se rozhovor odehrával, bylo klidné a nerušené nikým jiným. Všechny rozhovory byly nahrávány na diktafon. Při rozhovoru s respondentem R2 se nahrávací zařízení vypnulo, tudíž rozhovor musel být zpětně rekonstruován. Respondent byl velmi ochotný a všechny otázky mi zodpověděl ještě jednou.

Ve všech případech se trvání rozhovoru pohybovalo mezi 30-45 minutami. Pouze v případě respondenta R5 rozhovor trval 1,5 hod, protože respondent byl velmi výřečný.

4.6 Analýza dat pomocí otevřeného kódování

Pomocí otevřeného kódování přepsaných rozhovorů jsem identifikovala 3 následující kategorie, díky kterým se snažím zodpovědět výzkumné otázky:

- Kategorie 1: Motivy vedoucí k rozhodnutí stát se členem SDH.
- Kategorie 2: Faktory ovlivňující hodnoty spojené s SDH.
- Kategorie 3: Postavení žen u SDH.

4.6.1 Kategorie 1: Motivy vedoucí k rozhodnutí stát se členem SDH.

Definováním kategorie Motivy vedoucí k rozhodnutí stát se členem SDH bych chtěla objasnit výzkumnou otázku: Jaké motivy vedou dané jedince, aby se stali členy SDH? Zároveň do této kategorie zařazuji i kódy, které označují motivy, proč jedinci setrvávají v této činnosti. V této kategorii jsem definovala 13 kódů.

Tabulka 3: Kódy přiřazené ke kategorii 1

Kódy/ Respondenti	R1	R2	R3	R4	R5
Iniciace okolím	•	•		•	
Tradice blízkého okolí			•		•
Neovlivnění předsudky	•		•	•	•
Touha pomáhat	•		•		•
Potřeba kontaktu	•	•	•	•	
Nabytí zkušeností	•			•	
Zdroj zábavy	•	•	•	•	
Motivace sportem	•	•			
Flexibilita	•			•	
Životní styl jako motivace			•		•
Naplnění očekávání					•
Pocit uspokojení					•
Potřeba uznání					•

Někteří respondenti (R1, R2, R4) označili za faktor, který je přivedl k SDH, někoho ze svého okolí (**iniciace okolím**). Respondent R1 mluví o tom, že do sboru ho přihlásili rodiče jako malého. Také zmiňuje nedostupnost jiného zájmového kroužku, který by mu tak umožnil uplatnění jiného zájmu. Dále potom respondenti R2 a R4 uvádějí, že v současné době jsou jistou oporou týmu. Jejich členství umožňuje celému týmu účastnit se sportovních soutěží.

Tak to už jsem se stal jako malinký, když mě tam tenkrát přihlásili rodiče. Byly tam všechny děti z vesnice. Nechtěli, abych seděl jen doma, ale měl taky nějakou aktivitu. Protože u nás žádný jiný kroužek nebo koníček takhle ve vsi nebyl, kromě hasičů, tak proto.

(R1, 91-94) *A rodiče neměli čas, když nám bylo 6 let, vozit nás každý víkend někam. A tohle bylo ve vesnici, nikam jsem nemusel dojíždět.* (R1, 158-159)

Odpovědí na otázku, proč je nyní členem SDH, respondent uvedl svoji funkci u sboru a touhu pomáhat, kterou popisují níže. Do motivace, proč se nyní věnuje činnosti u SDH by se daly zařadit i další motivy, které zmiňuje respondent v průběhu rozhovoru. Jsou jimi potřeba kontaktu, získané zkušenosti, flexibilita, kterou je myšlená malá časová náročnost aktivit a další.

U respondenta R2 jsem v rámci tohoto kódu analyzovala následující:

Protože to dělal můj táta, strejda. Hodně mi v tom poradili. (R2, 23) *Kvůli rodině. Tenkrát to bylo z donucení. Hodně z donucení. Ale částečně jsem chtěl i sám.* (R2, 49-50) *Táta. Chtěl, abych také dosáhl stejných úspěchů.* (R2, 51)

Jsem pro kluky docela posila. (R2, 5) *Beru to tak, že můžu pomoci týmu k lepšímu umístění.* (R2, 26-27)

Na otázku „Jaká je tvoje motivace být členem SDH?“ respondent R2 odpověděl takto:

Ted' už akorát při postupových soutěžích pomoci týmu... (R2, 56)

Stala jsem se jím, protože mi to vlastně nabídnul bratránek s tím, že tam potom začali chodit i brácha a ségra. (R4, 62-63)

Respondentka R4 na tuto otázku odpověděla takto:

Motivace je spíš pro mě teďka moje sestra s mamkou. Oni jsou do toho zapálené hodně. Jako mě to taky baví, to stoprocentně, ale nejsem do toho tak žhavá jako oni. Takže to dělám v podstatě taky pro ně a pro tu partu. Protože kdyby teďka někdo z nás odešel, tak jsou všichni v háji, když to tak řeknu... Vnímám to jako závazek. Jak jsem říkala, když bych odešla, tak bych zkazila celou tu partu, kterou to baví. (R4, 69-74)

Blízký motiv iniciace okolí je **tradice blízkého okolí**. V obou případech (R3, R5) se jednalo o tradici v rodině. V případě respondentky R3 se také jednalo o tradici ve vesnici, kdy vstup k SDH byl něčím, co všichni přijímali automaticky.

Ta vesnice s tím roste, takže automaticky jsem v 15 šla ke sboru. Na vesnici jiné aktivity nebyly. Bylo to i tím, že byli starší hasiči a potřebovali doplnit družstvo. Ta vesnice byla semknutější, než je dnes, zvláště pak než je to ve městě. A tak se to pořád přebíralo. Vlastně i celá rodina byla u hasičů, tak to bylo automatické. (R3, 51-54)

Já jsem to zdědil. Jsem tady v tom od 3 let vyrůstal. Dokážete si představit, když dítě vyrůstá mezi hasiči a všemi těmi auty? To ho musí poznamenat... (R5, 129-130) Ale jinak je to zděděný. To byl táta hasič, děda, když sem přišel po válce, tak byl spoluzakládajícím členem SDH v roce 45. Je to prostě daný. (R5, 132-134)

V návaznosti předchozích dvou kódů jsem analyzovala kód **neovlivnění předsudky**, který zde uvádím v souvislosti s otázkou „Jak se vyrovnáváš/vyrovnávejte s předsudky, že dobrovolné hasičství je jen o pití alkoholu?“ Tento kód zde zmiňuji jako jev, který neovlivňuje respondenty v motivaci v členství u SDH.

To je každého věc. Je mi to v celku jedno... Neovlivňuje mi to nijak. Ať si lidi myslí, co chtějí. (R1, 151-154)

Já takové předsudky neřeším. To dělá jen ten, kdo si na někoho chce ukázat. A kdo si nejde sednout do hospody i když není dobrovolný hasič? Kdo si nejde po fotbale dát pivo? Myslím si, že to lidi dělají jen, když chtějí někomu shodit to, co ten člověk neuznává. (R3, 107-109)

Respondentka R4 popisuje její rozčilení při setkání s takovými předsudky, ale v rámci analýzy rozhovoru jsem nedospěla k závěru, že by ji tento postoj druhých lidí ovlivnil v členství.

To mi vadí, protože to není pravda. Prostě tam člověk dře, opravdu se snaží, a kdyby mi to někdo řekl, tak by mě fakt naštval. (R4, 136-137) Jo už pár takových poznámek padlo. A vždycky mě to naštve a snažím se jim to vysvětlit... (R4, 138)

To mně strašně vadí, protože vím, že to tak není... Takže mě uráží takové ty řeči jako že hasiči-opilci. V každém oboru se pije. Sportovci, fotbalisti, kdokoliv. Ale bohužel jsem si na to za ta léta zvykl. (R5, 210-215)

Naopak u respondenta R2, který je zároveň členem HZS, se vyskytl souhlasný postoj se zmíněnými předsudky. Vyjadřuje zde pohled profesionálního hasiče:

Tak je hezký po závodech ten výkon trošku oslavit, ale z pohledu profesionálního hasiče mi vadí, když přijedeme k zásahu a jsou tam opilí dobrovolní hasiči... Myslím si, že mají částečně pravdu ti lidé. (R2, 86-90)

Kód, který se objevuje u třech z pěti respondentů (R1, R3 a R5), je **touha pomáhat**. Tento motiv řadím do altruistické motivace (2.4.1), přestože za čistě altruistickou motivaci ji nelze považovat, protože ji doprovází celá řada dalších motivů.

No tak teď když už mě zvolili do výboru a jsem pokladníkem, tak pomoc nějak tomu sboru. A jinak opravdu pomáhat. (R1, 100-101)

Protože jsem chtěl, když bude potřeba, jet pomoci s chlapy, a když bych nebyl v jednotce, tak bych nemohl. (R1, 109-110)

Že budu moct maximálně pomoci, když se něco stane. Nebyl bych limitovaný třeba tím, že můžu být jenom někde u rozdělovače nebo někde vzadu. (R1, 112-113)

Pořád je to o lidech. Jako že kdykoliv... Ale jinak je to kdykoliv, když lidi potřebují. Není to, že něco musíš. O tom to právě je, když někdo něco potřebuje nebo když je třeba pro sbor něco udělat, tak se ty lidi sejdou. Je to dobrovolné všechny ty aktivity kolem... (R3, 11-14)

Tak máš starost. Musí to být zapsané a musí to být dohledatelné... Nějakou zodpovědnost za to musíš nést. Ale neznamena to, že by mě to obtěžovalo. Dělam to ráda a беру to jako součást toho dobrovolnictví. (R3, 47-50) Je to o tom, že můžeš pomoci lidem. (R3, 55-56)

... hasič byl pro mě vždycky ten člověk, který šel pomáhat druhým, aniž by se díval na to nebezpečí... Ale on to tak nevnímá a jede tam s tím, že tam musí pomoci těm lidem. Že jsou nějak v nouzi. A to tak vnímám od malička. A vnímám to tak do dneška, že tam hasiči jedou pomáhat. Hrozně jsem si toho vždycky vážil, že můžu pomoci těm lidem. (R5, 67-73)

I když jsem byl zaměstnaný jako hasič, tak pro mě byli vždycky ti dobrovolní víc. Znamenali pro mě víc. Protože člověk, který tohle jde dělat po své práci, tak ten to musí dělat z úplně jiných důvodů, než kvůli finančním nebo tak... A právě o to víc mě těší, že tady jde člověk, uteče v sobotu, v neděli, ve svátek, v noci od rodiny a jde dělat kolikrát takovou špínu... Takže dobrovolný hasič pro mě znamenal vždycky daleko víc a vždycky jsem si těch lidí hrozně vážil. (R5, 80-88)

... protože to jde dělat po své práci, vkládá do toho svoji energii a čas a není za to hodnocený jako profík. Leccos tomu člověk obětuje, ale jde do toho s tím, že pomůže někomu druhému. (R5, 124-126)

Dalším kódem je **potřeba kontaktu**. Respondenti se často identifikují s tím, že mohou být v kontaktu s lidmi ze sboru. Zmiňují také, že tito lidé patří mezi jejich dobré přátele nebo přátelé, které řadí do svého žebříčku hodnot. Dále oceňují přínos přátel při vstupu do sboru. Tento kód se vyskytuje u všech respondentů, kromě respondenta R5.

... můžu být v kontaktu s těmi lidmi. No být u SDH znamená, že jsi členem jedné velké rodiny. (R1, 7-10)

Jsem mezi těmi lidmi, mám možnost se nějak podívat a seznámit se i s dalšími členy jiných SDH. (R1, 62-63)

Na otázku „Co by ti v životě chybělo, kdybys nebyl členem SDH?“ respondent R1 odpověděl takto:

V první řadě ta parta těch lidí. (R1, 67)

Právě u tohohle sportu se mi líbí, že se umíme sejít i s ostatními družstvy a bavit se všichni dohromady. (R1, 74-75) My jezdíme na soutěže, abychom se sešli hlavně jako parta. To je základ. (R1, 85-86)

Znamená to, že jsem součástí týmu. (R2, 10) Ty lidi, se kterými jsem v týmu, vnímám jako součást života. Dřív jsem se s nimi scházel častěji. Ted' už na to není moc času, ale pořád to jsou moji kamarádi. (R2, 14-15) Můžu se zúčastnit jejich akcí. Berou mě mezi sebe úplně automaticky, i když ted' už bydlím jinde. (R2, 18-19) Ten rozdíl vidím v tom, že když je člověk u sboru, je v centru toho dění. (R2, 43-44)

Vždycky se najde někdo, kdo je aktivní a utváří tu činnost víc. A většina lidí chce být součástí toho, co se děje v blízkosti okolí. (R3, 17-18) Já bych řekla, že třeba tam, kde fungují dobrovolný hasiči, je to o kolektivu. Protože to je kolektivní sport. (R3, 35-36)

Máme dobrý kolektiv a vždycky mě to tam s nimi bavilo. To běhání mě taky baví, to jo, ale hlavně je pro mě důležitý ten kolektiv. Dobře si rozumíme, dáme všechno dohromady a tak nějak... (R4, 14-16)

Na otázku „Co ti přinesl vstup do SDH a co by ti v životě chybělo, kdybys nebyla členem SDH?“ respondentka R4 odpověděla následovně:

Určitě nové přátele. To jsem si jich tam našla hodně. (R4, 25) ... A dobrý přítel, na které se můžu vážně spolehnout. (R4, 29-30)

Dalším kódem, který se vyskytl u dvou respondentů (R1, R4) je **nabytí zkušeností**. Respondent R1 očekával nabytí zkušeností při vstupu do Jednotky SDH a respondentka R4 vypověděla, že právě díky zkušenostem, které načerpala u SDH pro ni tento zájem znamenal více v mládí než nyní.

Respondent R1 očekával získání zkušeností při vstupu do Jednotky SDH:

Že se něco nového naučím. (R1, 112)

... pyšnila jsem se hrozně tím, že umím tyhle uzle, střílím ze vzduchovky, že vyhrávám soutěže. Ted' už je to takové hodně vžitě... Ted' je to pro mě v podstatě samozřejmost, že tyhle věci, co se týče hasičů, umím a znám. (R4, 86-90)

Zdroj zábavy vnímám jako motiv, který respondentku R4 přiměl stát se členkou SDH a nyní se tomu věnuje také z tohoto důvodu. U ostatních respondentů R1, R2 a R3 vidím tento motiv jako jeden z faktorů, proč se věnují činnosti u SDH.

Ale bavilo mě to. Je to spjaté s hasiči a ten čas jsem tomu rád obětoval. (R1, 34-35)
Protože mě to baví u toho sboru být, nějak se tomu věnovat. (R1, 125)

A dělám to taky, protože mi to jde a baví mě to. (R2, 25)

Ale děláte to taky kvůli tomu, že vypadnete na celý den někam, to samé bylo i za nás. Jedeš někam s kolektivem. (R3, 33-34)

Ale když jsem slyšela, co tam všechno dělají a hlavně se zrovna ten rok jelo na lyžák, takže jsem tam chtěla hlavně na lyžák. A díky tomu jsem se tam zapojila... No ono to bylo v podstatě tak, že jsem chtěla na ten lyžák, tak jsem se šla podívat na hasičák s tím, že tam chci chodit a rozhodně mě tam nalákalo pak mnohem víc to, co jsme ten den dělali. Pamatuju si, že jsme zrovna stříleli ze vzduchovek, dělali jsme s buzolou a učili mě uzle. (R4, 62-68)

Ted' už se tam jedu fakt jen pobavit. (R4, 85) Prostě já tam chodím vyloženě za tou zábavou a zaběhat si a vyhrávat. (R4, 112)

Jednou z motivací, proč se respondenti R1 a R2 věnují aktivitám u SDH je **motivace sportem**. Oba se shodují, že díky členství u SDH se mohou zúčastňovat sportovních soutěží a věnovat se požárnímu sportu.

No tak dostanu se na soutěže, stejně jako všichni u sboru... (R1, 7)

Znamená to pro mě, že jsem součástí týmu. Jezdím na ty soutěže. (R2, 10) ... a můžu jim pomoci na závodech. Tam bych bez členství u sboru nemohl. (R2, 19)

Na otázku „Co by ti v životě chybělo, kdybys nebyl členem SDH?“ respondent R2 odpověděl následovně:

Ty lidi. Závody. Celkově požární sport. Všechno, co je s tím spojené. Jsem tam hlavně kvůli tomu požárnímu sportu. (R2, 20-21)

Dalším motivem, který jsem identifikovala je **flexibilita**. Vyskytuje se u respondenta R1, který zmiňuje malou časovou náročnost aktivit u SDH. Jiný zájem, dle jeho slov, (např. atletika) by ho nezajímal. Respondentka R4 popisuje časový rozvrh tréninků s týmem a dodává možnost přizpůsobení dle situace.

Nemusím tomu věnovat tolik času, sejdem se jen v tu sobotu. Maximálně dáme trénink předtím. Ale stačí to. (R1, 31-32)

...ale nijak mě to neomezuje v ničem. Domluvíme si to tak, abychom měli všichni čas. Takže mě to nijak neomezuje. (R4, 34-35)

Další kód jsem definovala jako **životní styl jako motivace**. Jak již zmiňuji v kapitole 2.4.2, dobrovolnictví může být pro někoho volnočasovou aktivitou, ze které se může vyvinout až životní styl. Respondenti R3 a R5 uvádějí, že členství u SDH se stalo jejich přirozenou součástí života. Oba tito respondenti se vyznačují dlouhodobým členstvím (30 let, 40 let).

Je to součástí vývoje člověka, že to беру tak přirozeně. (R3, 8-9) Mně to opravdu přijde jako přirozená součást života. Ono to tak běží dál. Je to o tom, že můžeš pomoci lidem. Nikdy jsem neuvažovala odstoupit od sboru. (R3, 55-56) Ani si nedovedu představit,

že bych dělala něco jiného, když celá rodina je u hasičů, téměř všichni z vesnice to dělají. (R3, 64-66)

V mém případě je to totálně propletený. Ale tím, že nepracuji, tak jsem tady pořád v hasičárně.... Takže od rána jsem s hasiči. Vlastně pořád. (R5, 106-109) ... hlavně si nedovedu představit, jak by to vypadalo bez hasičů. Protože tím se ubírá celý můj život. (R5, 110-111) Tak něco se tu vybudovalo, dalo se něco do toho, vymyslelo se něco, vylepšilo. Myslím, že je to i moje zásluha. I takové to dobré jméno sboru. A to vám nedá, abyste si řekl, že je jedno jak to dopadne. Takže ta současná motivace... To nejde jinak. To člověk musí dělat dál. (R5, 135-138)

Velmi blízkým kódem životnímu stylu je **naplnění očekávání**, které se vyskytlo u respondenta R5. Vstup do Jednotky SDH bylo něco, co očekával celý život.

Na to hlavně člověk čeká celou dobu od dítěte. Bylo to takové naplnění toho, na co člověk čekal. (R5, 149-150)

Dalším motivem je **pocit uspokojení**. Tento motiv se vyskytl u respondenta R5, který mluví o těžkostech dobrovolnictví, ale i přes to mu to přináší tento pocit.

Je to úžasný pocit, když jedete od toho zásahu a víte, že jste někomu pomohl. I za takovou škaredou cenu, že to bylo špinavý, smradlavý, načáchlý kouřem, všechno nářadí, co jste použili z auta je špinavý, teď to musíte umýt. (R5, 89-91) ... ale je to úžasný pocit, když se člověk vrací ze zásahu, že něco pomohl, byl něco platný. (R5, 96-97)

Dalším faktorem, který má blízko k pocitu uspokojení, je **potřeba uznání**, která se vyskytla u výpovědi respondenta R5. Respondent v rozhovoru podotkl, že hasičský titul pro něj vždy mnoho znamenal a vždy, když mu někdo poděkuje za jeho dobrovolnou práci, dělá mu to radost. Za nebezpečný motiv (2.6) bych to ovšem nepovažovala, protože u respondenta hrají velkou roli i jiné motivy, které doplňují tuto potřebu uznání.

Ale je fajn, když vám někdo přijde poděkovat. To je taky docela příjemný. To vám udělá dobře. A že poslední dobou se to stalo párkrát, tak mě to potěšilo. (R5, 186-188) ...pak se za námi stavil její manžel, přinesl nějaký present a že jsou nám moc vděčný. My jsme říkali, že od toho jsme tady, ale to mě moc potěšilo. (R5, 190-191) ... a ta přinesla taky present. Tak té jsem říkal: „Proč to nosíte, když to nic nebylo. Vůbec se Vám nic

nestalo, žádná škoda tam nebyla.“ Ona že je ráda, že tu ty hasiči takhle jsou. To člověka taky potěší. (R5, 194-196)

4.6.2 Kategorie 2: Faktory ovlivňující hodnoty spojené s SDH

Stanovením kategorie Faktory ovlivňující hodnoty spojené s SDH bych chtěla objasnit výzkumnou otázku: Jakým způsobem zasahuje SDH do životních hodnot? Po analýze rozhovorů jsem stanovila 7 kódů, které jsem zařadila do kategorie. Tímto se otevírá pohled, co všechno může členství u SDH pro respondenty znamenat.

Chtěla bych upozornit, že kódy, které jsem definovala v kategorii Motivy vedoucí k rozhodnutí stát se členem SDH se překrývají nebo doplňují s touto kategorií. V teoretické části se zmiňuji, že subjektivní stránku motivace lze také označovat jako přání, zájem, postoj (2.2) A pokud takový zájem, který motivuje jedince k jistému jednání, má dominantní postoj v jeho životě, lze ho pojmenovat hodnota (2.9).

Tabulka 4: Kódy přiřazené ke kategorii 2

Kódy/ Respondenti	R1	R2	R3	R4	R5
Pomáhat a být užitečný	•		•		•
Interpersonální vztahy u SDH	•	•		•	
Profese	•				
Požární sport		•			
Hodnota být úspěšný		•			
Vliv výchovy		•			•
Životní styl jako hodnota			•		•

U tří respondentů (R1, R3, R5) jsem po podrobné analýze textu označila hodnotu **pomáhat a být užitečný**.

Na otázku „Jaké jsou Vaše životní hodnoty?“ respondent R1 odpověděl následovně:

Rodina, přátelství, kamarádi, dosáhnout nějakého vzdělání a úspěchu, snažit se pomáhat druhým alespoň trochu, když to jde. (R1, 114-115)

Sám zde zmiňuje pomáhat druhým, v jeho rozhovoru touhu pomáhat zmiňuje ještě v jiných kontextech:

No tak teď když mě už zvolili do výboru a jsem pokladníkem, tak pomoci nějak tomu sboru. A jinak opravdu pomáhat. (R1, 100-101) ... Protože jsem chtěl, když bude potřeba, jet pomoci s chlapy... (R1, 109) Že budu moci maximálně pomoci, když se něco stane. (R1, 112) ... I kdybych nebyl u výjezdu a dostal se k dopravní nehodě, čemukoliv, tak to беру jako svoji povinnost. Prostě pomoci. A nemusí to být jenom, když houknou tady. Kdekoliv, jakákoliv situace, kde člověk může pomoci. (R1, 128-130)

Respondentka R3 při výčtu svých hlavních hodnot zmínila rodinu, zaměstnání a zdraví. Poté na otázku, zda by zařadila touhu pomáhat mezi své hlavní hodnoty, odpověděla následovně:

Nevím, jestli mezi hlavní hodnoty, ale jako hodnotu ji vyznávám... (R3, 70)

Dále v rozhovoru zmiňuje odpovědi, které také naznačují, že tuto hodnotu ctí:

Pořád je to o lidech. Jako že kdykoliv... Ale jinak je to kdykoliv, když lidi potřebují. Není to, že něco musíš. O tom to právě je, když někdo něco potřebuje nebo když je třeba pro sbor něco udělat... Je to dobrovolné všechny ty aktivity kolem... (R3, 11-14) ... Je to o tom, že můžeš pomoci lidem. (R3, 55-56) ... Ale postupem věku se ti hodnoty mění, že dneska by byl silný zážitek někomu zachránit život, ale k tomu se nedostane moc lidí. Já určitě ne. Dneska je to o tom, že pomůžeš nějaké babičce vymýt chodbu, protože jí tam vylitla voda nebo něco podobného. (R3, 126-129)

Respondent R5 v rozhovoru uvedl, že jeho hlavní hodnotou jsou hasiči, a dále, že touha pomáhat patří mezi jeho hlavní hodnoty. To, co mohlo ovlivnit jeho hodnotovou orientaci, mohou být fakta, že vlastní rodinu nemá, v hasičském prostředí se pohybuje od útlého věku (v „hasičárně“ bydlí od 3 let) a dle jeho slov byl vždy hrdý na svého otce, že byl hasičem a pomáhal tím tak lidem.

Fakt je, že jsou hasiči pro mě asi na prvním místě. Nevím no. Svoji rodinu nemám a tak jsou pro mě ty hasiči na prvním místě... (R5, 151-152) Určitě. To je rozhodně jeden z důvodů, proč to dělám tak rád. Je to úžasný pocit, když víte, že jste někomu pomohl. (R5, 153-154) Hrozně jsem si toho vždycky vážil, že můžu pomoci těm lidem. (R5, 72-73)

Respondent R2 sice uvedl, že chce celý život pomáhat, ale dle jeho výpovědi, tuto touhu uskutečňuje jako člen HZS, ne jako člen SDH. Toto je jeho odpověď na otázku „Ovlivnilo tě SDH při výběru povolání?“

... A hlavně protože chci celý život pomáhat. Na té vesnici tolik člověk nepomůže. (R2, 39-40)

Respondentka R4 sice zmiňuje, že touha pomáhat patří mezi její hlavní hodnoty, avšak po podrobné analýze rozhovoru jsem dospěla k tomu, že tuto hodnotu nerealizuje členstvím u SDH.

Jo to rozhodne. Taky to byl i v podstatě důvod výběru mého studia. (R4, 98)

Na otázku „Jak konkrétně může pomáhat dobrovolný hasič a jak pomáháš ty?“ odpověděla:

... A já tedy nepomáhám nijak, já jenom soutěžím... (R4, 52-53) Já si myslím, že když bych o to byla požádána, tak stoprocentně. Jinak bych se sama do toho nezapojovala. (R4, 56-57)

Další kód jsem nazvala **interpersonální vztahy**, které označují skutečnost, že přátelství u SDH zasahuje do hodnot respondentů. Tři nejmladší respondenti uvedli, že alespoň některé přátele u SDH řadí mezi ty přátele, kteří jim zasahují do žebříčku hodnot.

Respondent R1 na otázku „Ještě nějak to (SDH) zasahuje do žebříčku hodnot?“ odpověděl:

Co se týká těch přátel, tak ještě jo. (R1, 118) No být u SDH znamená, že jsi členem jedné velké rodiny. (R1, 9-10) My jezdíme na soutěže, abychom se sešli hlavně jako parta. To je základ. (R1, 85-86)

Na otázku „Co by ti v životě chybělo, kdybys nebyl členem SDH?“ odpověděl takto:

V první řadě ta parta těch lidí. (R1, 67)

Na další otázku, co konkrétně pro něj znamená přátelství u SDH, odpověděl:

To je asi to nejdůležitější. Bez toho by to absolutně nemohlo fungovat. (R1, 119)

Respondent R2 uvedl jako svoje životní hodnoty následující:

Požární sport, hasiči jako profese, osobní život- tím myslím rodina, vybudovat nějaký domov a přátelé. (R2, 59-60)

Na otázku „Jak zasahuje přátelství u SDH do tvého žebříčku hodnot?“ odpověděl následovně:

Tak jsou pro mě neodmyslitelnou součástí života, za kterou jsem rád. (R2, 63)

Dále v této souvislosti zmiňuje:

Ty lidi, se kterými jsem v týmu, vnímám jako součást života. Dřív jsem se s nimi scházel častěji. Ted' už na to není moc času, ale pořád to jsou moji kamarádi. (R2, 14-15)

Berou mě mezi sebe úplně samozřejmě, i když ted' už bydlím jinde. (R2, 18-19)

Nejmladší respondentka (R4) jako svoje životní hodnoty uvedla tyto:

Tak určitě na prvním místě by byly vztahy, jako rodinné. To je takový základ. Potom nějaký partner. Pak stoprocentně práce, finančně abych byla zabezpečená. A přátelé. (R4, 91-92)

Zda by zařadila přátelé u SDH mezi ta přátelství, která řadí do žebříčku hodnot, odpověděla:

Pár určitě jo... Rozhodně jde, troufnu si říct, o velký pouto. Jsou to moc fajn lidi a určitě by mě mrzelo nevidat se s nimi. Přeci jen jsem si na ně už zvykla... (R4, 94-96)

Máme dobrý kolektiv a vždycky mě to tam s nimi bavilo... ale hlavně je po mě důležitý ten kolektiv. Dobře si rozumíme, dáme všechno dohromady... (R4, 14-17) Lidi u SDH jsou pro mě asi větší srdcovka. Asi je to také tím, že je znám vážně skoro celý život... (R4, 23-24)

Další kód jsem definovala jako **profese**, který jsem analyzovala pouze u prvního respondenta. Tato hodnota vypovídá, zda členství u SDH ovlivňuje, resp. ovlivnilo výběr profese. Respondent R1 je zatím student, ale rád by se jednou stal členem HZS. Na otázku „Jak zasahuje členství u SDH do tvého žebříčku hodnot?“ odpověděl:

Vysoko. Jelikož když by to jednou šlo, chtěl bych se stát profíkem. Takže to pro mě znamená dost. (R1, 116-117)

... V oboru bych klidně zůstal, kdyby byla možnost. Ale stejně bych o tom přemýšlel, jestli mám jít k hasičům nebo zůstat v oboru. (R1, 123-124) ... mě to baví u toho sboru být, nějak se tomu věnovat. A u těch profiků by to bylo ještě o to aktivnější. Tady máme pár výjezdů do roka jen. (R1, 125-126)

Respondent R2 uvedl, že **požární sport** řadí mezi své hlavní hodnoty. Tomuto sportu se věnuje jak u hasičského záchranného sboru, tak u SDH. Proto lze uvést, že členství u SDH se tímto způsobem promítá do jeho hodnot.

Tak věnuji tomu hodně času, je to podstatná část mého života... (R2, 61)

I přes to, že požární sport řadí mezi své hodnoty, rodinný život řadí v hierarchii na vyšší příčku. Důvodem může být i jeho otec, který upřednostnil úspěchy v požárním sportu před rodinou.

Byl v tom sice vážně dobrý, ale nebyl moc doma a v mých 13 se odstěhoval. (R2, 52-53) Abych trénoval tak, aby mě to bavilo. A abych tomu právě neobětoval celý svůj rodinný život. (R2, 54-55)

Ruku v ruce se zařazením požárního sportu do žebříčku hodnot jde i **hodnota být úspěšný**, kterou zmiňuje respondent R2.

... a usiluji o to být v tom vážně dobrý. (R2, 61-62)

V kapitole 2.9.1 uvádím, že na hierarchii hodnot mají vliv nejružnější faktory, mezi které lze zařadit i rodinu. Proto jsem zařadila kód **vliv výchovy** mezi ty faktory, které mohly ovlivnit postavení členství u SDH mezi hodnotami respondenta. U respondentů R2 a R5 se vliv výchovy v rozhovoru vyskytuje. U mladšího z respondentů vliv výchovy vztahují k požárnímu sportu, protože jak jsem již uvedla výše, požární sport respondent R2 řadí mezi své hlavní hodnoty.

Protože to dělal můj táta, strejda. Hodně mi v tom poradili. Byli v tom hodně úspěšní. Můj táta se zapsal do historie českého požárního sportu... (R2, 23-24)

Ale když už jde o ty hasiče, tak já tady v té hasičárně bydlím od svých 3 let... Přímou tady bydlím. S rodiči jsem se sem přistěhoval, když mně byly tři roky. (R5, 9-11) Já jsem to zdědil. Jsem tady v tom od 3 let vyrůstal. (R5, 129-130)

Stejně jako jsem uvedla v kategorii Motivy vedoucí k rozhodnutí stát se členem SDH, tak i zde uvedu **životní styl**. Životní styl jako motiv i jako hodnota se navzájem překrývají. Respondentka R3 sice uvádí, že členství u SDH nezařazuje do svého žebříčku hodnot, avšak po podrobné analýze textu jsem si ho dovolila zařadit v podobě životního stylu do hodnot, které ovlivňují její průběh života.

Je to součástí vývoje člověka, že to беру tak přirozeně. (R3, 8-9) ... Nijak mimořádně, protože z rodiny jsme všichni členi. Beru to jako přirozenou součást našeho života. (R3, 19-20) Já to neberu jako součást mého žebříčku hodnot. Beru to v kontextu běžné přirozené pomoci. (R3, 68-69) Pak už mi to tak splynulo s životem, že to tak neberu. (R3, 79-80)

V mém případě je to totálně propletený. Ale tím, že nepracuji, tak jsem tady pořád v hasičárně... Takže od rána jsem s hasiči. Vlastně pořád. (R5, 106-109) ... hlavně si nedovedu představit, jak by to vypadalo bez hasičů. Protože tím se ubírá celý můj život. (R5, 110-111) Tak něco se tu vybudovalo, dalo se něco do toho, vymyslelo se něco, vylepšilo. Myslím, že je to i moje zásluha. I takové to dobré jméno sboru. A to vám nedá, abyste si řekl, že je jedno jak to dopadne. Takže ta současná motivace... To nejde jinak. To člověk musí dělat dál. (R5, 135-138)

4.6.3 Kategorie 3: Postavení žen u SDH

Pomocí této kategorie se snažím objasnit výzkumnou otázku: Jakým způsobem jsou vnímány ženy u SDH? Po podrobné analýze textu jsem dospěla k definování 11 kódů, které se u jedinců vyskytovaly ve větší míře, nebo naopak i ojediněle.

Tabulka 5: Kódy přiřazené ke kategorii 3

Kódy/ Respondenti	R1	R2	R3	R4	R5
Potřebnost žen	•	•	•	•	•
Absence fyzické síly žen	•	•	•	•	•
Absence psychické odolnosti žen	•		•		
Správné uplatnění žen		•			•
Emotivnost žen			•		
Prestiž žen			•		
Pocit ochuzení			•		
Výchova mládeže				•	•
Možnost „vysokého“ uplatnění					•
Snaha žen vyrovnání výkonu		•			
Soutěžní strategie žen				•	

Jako nejhojněji zastoupené faktory se objevovaly **potřebnost žen** a **absence fyzické síly žen**. Zmíněné dva kódy spolu s **absencí psychické odolnosti žen** vzbuzují otázku, zda toto vnímání žen není pod vlivem stále přetrvávajících generových stereotypů. Samy ženy vnímají svou fyzickou a psychickou vybavenost jako nedostačující pro činnost Jednotky SDH. Níže uvádím kód **správné uplatnění žen**, kde respondenti R2 a R5 vidí možnosti a uplatnění žen i v jiných rovinách.

Všichni respondenti se shodli, že ženy u sborů dobrovolných hasičů je potřeba, jsou přínosem a působí jako podpora mužů. Často se starají o organizační složky činnosti, fungují jako výpomoc při kulturních akcích.

Určitě jsou přínosem. Je třeba, aby tam nějaké ženy byly. ... Pomáhají s přípravou plesů, vaří na schůzi, organizují co je třeba. Tak ta podpora těch žen je tam určitě potřeba-bez toho by to nešlo. Podporují partu těch chlapů, celkově sbor. (R1, 138-140)

Jsou tam určitě potřeba... ale starají se o různou organizaci, zařizují některé věci, vaří na schůzích. Neříkám, že bez nich by to nešlo, ale je dobré, že tam jsou. (R2, 71, 79-81)

Pomáhaly jsme jako ženský spíš někde při brigádách nebo soutěžích a schůzích jako obsluha a takovéto věci. (R3, 57-58) Tak určitě tam patří, protože chlapi mají jiný pohled na život a jiný způsob myšlení, než do toho vnesou ženský. Třeba u té organizace akcí, plesu. (R3, 83-84)

... Ale co se týče toho organizátorství tak stoprocentně. (R4, 115)

Ženy, které se dají k hasičům, to je úžasná pomoc. U sboru mají úžasnou podstatu... Nebo pomůže s takovým tím úklidem. Vkládá do toho tu svou ženskost... (R5, 164-166) Ale jinak ty ženy tady jsou úžasná podpora. Chlapi jsou u zásahu, vrátí se promočený a ženy tady navaří čaj nebo jim to tady pomůžou dát do kupy. Tak to je neskutečně cenná pomoc. (R5, 179-181)

Stejně hojně zastoupeným faktorem byla **absence fyzické síly žen**. Respondenti tuto skutečnost spojovali s představou ženy, co by členky Jednotky SDH.

Nevím. Tak asi bych ji moc rád neviděl. Nemá takovou sílu. (R1, 141)

... je třeba obsluhovat těžkou techniku, „motorovku“, kleště, to váží třeba 30 kg. To by s tím asi měly ženský problém... (R2, 74-75)

Myslím si, že by to pro ně bylo fyzicky hodně náročné. (R3, 92)

Co se týče té fyzické a náročné práce to asi ne. Přeci jen je to pro většinu žen náročné... (R4, 114-115) Asi spíš tohle je pro ty chlapy víc. Už jen co se týká té síly. (R4, 118)

... do té míry, aby snesla tu tvrdou zátěž... Ale sama aby někde zůstala na něco těžkého, to bych se o ni bál. (R5, 174-175)

S faktorem absence fyzické síly také souvisí **absence psychické odolnosti žen**, kterou zmiňují respondenti R1 a R3.

Řekl bych, že většina chlapů má i větší psychickou odolnost. (R1, 143)

Ale taky psychicky. Je to hlavně o té psychice. Ženský mají jinak nastavené to, že teď musí zachránit tohle a tamto. Kdežto chlapi fungují trochu jinak na povel. Oni vědí, že musí poslechnout... A ty ženský to vnímají jinak. (R3, 92-95)

Zároveň respondentka R4 uvádí, že psychická odolnost se u žen objevuje individuálně a na otázku, zda by žena zvládla činnost u jednotky z psychické stránky, odpověděla následovně:

To je individuální, myslím si, že takové ženy se taky najdou. Jde o povahu a o to, jestli jsou psychicky silné. Ale rozhodně najdeme v této pozici více mužů, kteří to zvládají líp než ženy. (R4, 122-124)

Kódem **správné uplatnění žen** jsem označila fakt, že respondenti R2 a R5 by si dokázali představit ženu u Jednotky SDH, pokud by byla přiřazena na vhodnou funkci. Jak už jsem uvedla, oba se shodují, že ženy nedisponují takovou fyzickou silou, aby mohly zastat všechny funkce.

Myslím si, že by byly dobré i u jednotek. (R2, 71) Tak tam se dá najít různé uplatnění. Jako třeba pomocné síly, buď při dálkové dopravě vody, nebo jiných činnostech. (R2, 77-78)

Když by tam byla s námi, tak by byla podpořená. (R5, 174) Ale ono je tam vždycky víc práce u toho zásahu. Může být někde v zázemí nebo pomáhat při dodávce vody, kdy to není tak složité. (R5, 176-177) A u toho bojového by mohly být nějaké ženy, ale muselo by se to trochu rozlišit. Všechno by taky nezvládly. A to ten velitel, který by jí tam měl, by si musel uvědomit a vědět, kam ji nasadit. (R5, 181-183)

Také bych chtěla uvést, že respondent R1 zmiňuje, že není zastáncem ženy u Jednotky SDH. A obě ženy respondentky uvedly, že ony samy by nechtěly být u Jednotky SDH.

Ale nejsem zastávce toho, aby tam ty ženy byly. Řekl bych, že většina chlapů má i větší psychickou odolnost. (R1, 142-142)

Ale já bych to třeba nedokázala. Fakt si myslím, že ne. (R3, 97-98)

Ne. Já bych na to asi neměla. Asi by to bylo pro mě dost fyzicky náročné. A z velkého ohně mám popravdě strach. (R4, 125-126)

Ruku v ruce jde s psychickou odolností žen i kód **emotivnost žen**. Respondentka R3 uvádí svůj příklad, kdy se dostala k dopravní nehodě a svoji reakci hodnotí jako přehnanou. Sama také hodnotí, že by nedokázala být členem Jednotky SDH.

... chlapi fungují trošku na povel. Oni vědí, že musí poslechnout... A ty ženský to vnímají jinak. Já osobně jsem se dostala k jedné bouračce a ta reakce byla přehnaná. V tu chvíli nedokážeš zachovat chladnou hlavu. Musel by k tomu být opravdu patřičný výcvik, si myslím... (R3, 94-98)

Kódem **prestíž** jsem označila ty části, kdy respondentka R3 mluvila z vlastní zkušenosti, kdy jako žena zažívala nějaké výjimečné postavení tím, že byla členskou SDH a věnovala se požárnímu sportu. Také uvádí fakta z minulosti, která vypovídají o výjimečném postavení žen u sboru.

... protože tenkrát požární sport začínal. Nemělo to takové masové měřítko, jako to má dneska. Ženských na okrese bylo asi všeho všudy 5 týmů. Bylo to něco navíc, co nikde jinde nebylo. (R3, 21-23)

Když jsme jezdili my, tak jezdili chlapi a ženský byly jakoby navíc. Byla to opravdu malá skupinka ženských, které se tomu věnovaly. (R3, 30-31)

... když ten chlap měl nějakou funkci, tak to té ženské přinášelo i lepší postavení. Tudíž bylo prestižní, když šla manželka na schůzi se svým manželem. (R3, 87-90)

Na otázku jak vnímala to, že dělá něco, co jinde moc nebylo, odpověděla následovně:

Jako takové uspokojení, že jsme uměli něco jiného, než umí ty ostatní. (R3, 24)

Důvodem, proč v minulosti do sborů vstupovaly ženy, respondentka R3 zmiňuje, že chtěly být součástí dění, jinými slovy nechtěly mít **pocit ochuzení**.

Celkově, když je to záležitost chlapů, tak ženský mají pocit, že jsou o něco okradené. Proto podle mě tam vstupovaly naše maminky. (R3, 84-85) Ženský tam vstupovaly, protože chtěly být také součástí něčeho a ne jen sedět doma. (R3, 87-88)

Další uplatnění žen vidí respondenti R4 a R5 ve **výchově mládeže**, kdy tam ženy působí jako vedoucí dětských hasičských kroužků.

Také jsou potřebné i u těch kroužků, mají s dětmi trpělivost a ty děti dokážou naučit ty základy, co se týče SDH. A vůbec je připravit na soutěže atd. (R4, 115-117)

Ty ženy je tam taky potřeba. Třeba i pro tu výchovu mládeže. (R5, 165)

Respondent R5 uvádí, že pokud samy ženy chtějí, mohou dosáhnout **vysokého postavení**. Uvádí nějaké konkrétní příklady a dodává, že pokud by žena v jejich sboru chtěla být členkou Jednotky SDH, tak by byla podpořena.

Dokonce v našem okrese je starostka hasičského sdružení žena. Myslím, že ve Strakonících také. (R5, 167-168)

Na otázku, jak by vnímal ženu u Jednotky SDH, odpověděl následovně:

No to je věc, která se tu začíná poslední dobou trošku objevovat... Já si pamatuji, že v 90. letech jsme se potkali u požáru s vimperskými dobrovolnými a měli mezi sebou ženu. Takže to není žádná novinka, ale není to tak časté. A ta starostka prachatického okresu si udělala řidičák na nákladák, prošla kurzem na dýchací techniku atd. Takže ty ženy, když to chtějí dělat, tak to lze. Proč ne.... Když by tam byla s námi, tak by byla podpořená. (R5, 169-174)

Jako jediný vidí respondent R2 ženy u sboru tak, že se chtějí svými sportovními výkony vyrovnat mužům (**snaha žen vyrovnání výkonu**).

Snaží se vyrovnat chlapům v tom sportu. To si myslím, že tak je. Ten požární sport je taková příprava na zásahy. (R2, 71-72)

Respondentka R4 vidí lepší ženy v **soutěžní strategii**. To je také důvod, proč je vnímá u sboru kladně.

... takže si umí udělat lepší taktiku v tom běhání. Protože kolikrát když vidíme ty chlapy, co tam vymýšlejí, tak to je katastrofa. A na té soutěži se to taky dost projevuje. Myslím si, že ženský umí taktizovat a umí si to uspořádat. A hlavně se umí domluvit, aby to klaplo a bylo to takhle a takhle. A podle toho prostě jedou. (R4, 107-111)

4.7 Shrnutí výzkumné části

V této části shrnu výsledky kvalitativního výzkumu, kterého se zúčastnilo 5 respondentů.

Pomocí první kategorie se snažím obsáhnout motivy vedoucí k rozhodnutí stát se členem SDH a zodpovědět tak výzkumnou otázku: Jaké motivy vedou dané jedince, aby se stali členy SDH? V rámci této kategorie jsem stanovila 13 kódů, které se vyskytují v různé míře a četnosti. Zároveň jsem do této kategorie zařadila i ty motivy, které vedou respondenty k pokračování v činnosti.

První kód Inicieace okolím úzce souvisí s vnějším okolím respondentů, které vedlo zmíněné jedince k členství u SDH. Všichni tři respondenti, u kterých jsem kód identifikovala, uvedli, že ke sboru se přidali na popud své rodiny. Respondenti R2 a R4 kvůli vnějšímu okolí i nadále pokračují v členství u SDH. Oba vnímají svou úlohu jako potřebnou z hlediska podpory týmu při soutěžích v požárním sportu. Další dva respondenti, u kterých jsem neidentifikovala tento kód, se přidali ke sboru na základě tradice blízkého okolí. Oba respondenti R3 a R5 popisují členství u SDH jako tradici v rodině. Respondentka poté navíc vypověděla, že vstup k SDH byl v patnácti letech i vesnickou tradicí. Všichni v jejím okolí tam vstupovali, sportovní družstvo také potřebovalo doplnit nové členy. V návaznosti na tyto dva kódy zde uvádím kód, který označuje skutečnost neovlivnění negativními předsudky o hasičích v členství. Těmito negativními předsudky mám konkrétně na mysli to, že dobrovolné hasičství je jen o pití alkoholu. Dva respondenti tyto předsudky neřeší a u dvou respondentů dochází k naštvání při setkání s těmito předsudky, ale v členství je to neovlivňuje. Poslední respondent se ztotožňuje s postojem druhých lidí, kteří spojují dobrovolné hasiče s pitím alkoholu.

U všech dotázaných jsem identifikovala touhu pomáhat, avšak u respondentů R2 a R4 jsem dospěla k závěru, že tuto touhu nerealizují u SDH. Respondent R2 je zaměstnaný u hasičského záchranného sboru, ke kterému se rozhodl přidat jak na základě rodinné tradice, tak i kvůli touze pomáhat. Tuto touhu vnímal ještě před vstupem k HZS, ale u SDH neviděl možnost, jak ji realizovat. Nejmladší respondentka se sama aktivně nezapojuje do pomocných prací u sboru, pokud by byla požádána, přidala by se. Všichni respondenti, u kterých jsem identifikovala touhu pomáhat u SDH mluvili i o osobních zkušenostech s pomocí u sboru. Tato motivace úzce souvisí s touhou pomáhat jako

hodnotou. Nejmladší respondent také uvedl, že tento faktor ho ovlivňuje i při výběru profese.

Vstup k SDH pro většinu respondentů znamenal přínos nových přátel, kteří je často ovlivnili i v motivaci pokračovat v činnosti. Většinou uvedli, že přátelství s některými členy sboru řadí mezi ta, která řadí i do svého žebříčku hodnot. Zároveň první tři respondenti uvedli, že většina jejich okolí, které zahrnuje i výše uvedené přátele, jsou členy SDH, tudíž jejich členství se stává něčím běžným. U posledních dvou respondentů se běžnost v členství objevuje v rodině. Dva nejmladší respondenti uvedli, že při vstupu do SDH a při vstupu do Jednotky SDH očekávali, že se něco nového dozví, nasbírají nové zkušenosti. Nejmladší respondent byl poté s tímto spokojen. Je otázkou, zda právě toto uspokojení ho vedlo k motivaci pokračovat v činnosti u Jednotky SDH a při výběru budoucí profese. V kapitole 2.5 je uvedeno, že při uspokojení počáteční motivace dobrovolníci zůstávají u činnosti dlouhodobě.

Stejně často jako kód Potřeba kontaktu se objevuje i kód Zdroj zábavy. Respondenti R1 - R4 uvedli jako jeden z motivů, proč se činnosti věnují i nadále, zábavu a potěšení z činnosti u sboru. Nejmladší respondentka také s tímto motivem vstupovala k SDH. Možnost zúčastňovat se soutěží v požárním sportu jsem analyzovala jako další motiv věnování se činnosti u sboru u prvních dvou respondentů. Přizpůsobení časového harmonogramu aktivit týmu a malou časovou náročnost uvedli nejmladší respondenti jako další faktor, který mohl ovlivnit jejich motivaci k členství. Členství jako životní styl jsem analyzovala u dvou nejstarších respondentů. Tento motiv se z velké části shoduje s životním stylem jako hodnotou. Nyní se dostávám k posledním třem kódům, které se vyskytují u nejstaršího respondenta. Jsou jimi Naplnění očekávání, Pocit uspokojení a Potřeba uznání.

V druhé kategorii jsem identifikovala 7 kódů, které jsem zařadila do kategorie zaměřující se na hodnoty respondentů spojené s SDH. Jak již zmiňuji v kapitole o druhé kategorii (4.6.2), kódy z první a druhé kategorie se často překrývají nebo se navzájem doplňují. Touto kategorií se snažím zodpovědět výzkumnou otázku: Jakým způsobem SDH zasahuje do životních hodnot? U všech respondentů jsem dospěla k závěru, že nějakým způsobem se členství u SDH odráží v jejich hodnotách. U některých více, u jiných méně, resp. u nejmladší respondentky se členství do hodnot promítá pouze v podobě přátelství v SDH.

První kód jsem definovala jako Touha pomáhat a být užitečný. Stejně jako u motivace se tento kód objevuje u tří respondentů. Přátelství, která získali respondenti R1, R2 a R4 u SDH, zařazují mezi ta, která řadí do hlavních hodnot. Nejmladší respondent díky zkušenostem, které nasbíral u Jednotky SDH, se touží stát členem HZS. Přímou uvádí, že členství u SDH zasahuje do jeho žebříčku hodnot právě z tohoto důvodu. Kódy Požární sport a Hodnota být úspěšný spolu úzce souvisí. Identifikovala jsem je pouze u respondenta R2, který uvádí, že jeho hlavní hodnotou a zájmem je požární sport a chce v něm být úspěšný. I přes vysoké postavení požárního sportu mezi hodnotami tohoto respondenta, převyšuje tuto hodnotu rodinný život. Upřednostnění rodiny pramení ze zkušenosti s jeho otcem, který dal přednost požárnímu sportu před rodinným životem.

Kód Vliv výchovy souvisí s rodinnou tradicí, která ovlivnila respondenty v členství u SDH. Hodnoty, které jedinec přijme za své, mohou vycházet i z vlivu výchovy a hodnot rodiny. Dospěla jsem k závěru, že u respondentů R2 a R5 se tento kód vyskytuje. Jak jsem zmínila výše, členství u SDH se u dvou nejstarších respondentů projevuje jako životní styl. Ten se dá pojmut nejen jako motivace k pokračování ve členství, ale i jako hodnota, která ovlivňuje jejich život.

Poslední kategorií je postavení žen u SDH. Díky účasti dvou respondentek na mém výzkumu, jsem získala přímý pohled žen, který obohatil úhel pohledu mužů. V této kategorii jsem klasifikovala 11 kódů a snažím se v ní zodpovědět výzkumnou otázku: Jakým způsobem jsou vnímány ženy u SDH?

Některé z kódů jsou úkazem převládajícího stereotypního vnímání ženských kvalit a možností. Zejména pak otázka týkající se fyzické síly a psychické odolnosti. Všichni respondenti, včetně dvou žen, uvedli ženskou sílu jako nedostačující pro aktivity u Jednotky SDH, zejména pak při zásazích. Setkávám se zde i s pohledem dvou mužů, kteří vidí variabilitu funkcí a uplatnění při zásazích a tudíž i s možností uplatnění žen v jednotce SDH. Na druhou stranu jeden z respondentů, který je členem i HZS, má odmítavý postoj vůči ženám u HZS.

Samy ženy uvedly, že by činnost u Jednotky SDH nevládly. Starší z respondentek uvádí příklad její reakce, když se dostala k autonehodě. Svou reakci popisuje jako přehnanou. Mladší z respondentek zmiňuje fyzický nedostatek a strach z ohně, který může být limitující při zásahu u požáru. Všichni respondenti uvádějí potřebnost žen u sboru. Tato potřebnost je ale také viděna pod genderovým stereotypem ženy, coby organizační,

úklidové a kuchyňské síly. Avšak příklady žen s vysokým nebo výjimečným postavením, které předkládá nejstarší respondent, ukazují možnost širokého uplatnění, ne jen pod vlivem stereotypů.

Dalším kódem je Prestiž žen a Pocit ochuzení. Tyto dva kódy jsem identifikovala ve výpovědi nejstarší respondentky. Vzpomíná na dobu, kdy se zúčastňovala soutěží v požárním sportu. Jako členice ženského týmu jí tato aktivita přinášela výjimečné postavení kvůli malému počtu ženských týmů v okrese. Pocit ochuzení se pak objevoval u žen v minulosti, kdy se aktivity u sboru týkaly pouze mužů. Další činnost, kde se mohou ženy uplatňovat, je výchova mládeže, kterou spojují s vedením dětského hasičského kroužku. Respondenti R4 a R5 zmiňují jejich trpělivost s dětmi.

Poslední dva kódy se výpověďmi respondentů rozcházejí. Respondent R2 vidí snahu žen vyrovnat se výkonu mužů v požárním sportu, zatímco mladší z respondentek vidí strategii žen při požárním sportu jako lepší, než jakou disponují muži.

4.8 Diskuze

Struktura rozhovoru byla koncipována tak, aby co nejvíce obsáhla zkoumanou oblast a pomohla tak odkrýt vnitřní i vnější motivy respondentů, jejich hodnoty a postoje vůči ženám u SDH. Během rozhovoru bylo získáno i mnoho dalších zajímavých informací, které však přímo nesouvisely s výzkumnými otázkami.

K průběhu rozhovorů musím prohlásit, že při druhém rozhovoru se vypnulo nahrávací zařízení, proto musel být rozhovor prováděn ještě jednou. Opakovaný rozhovor byl prováděn v krátkém časovém odstupu. Mohlo tedy dojít ke zkreslení výpovědí na straně respondenta, ale i z mé strany.

Dále bych chtěla podotknout, že dva respondenti jsou ze stejného sboru jako já a s dvěma respondenty se někdy setkávám na soutěžích v požárním sportu. Nemyslím si ale, že by tato skutečnost nějak výrazně ovlivnila jejich výpovědi. S dalšími nevýhodami při výběru výzkumného vzorku jsem se nesetkala.

Úskalím zvolené metody sběru dat – rozhovor - je možné zkreslení ze strany výzkumníka. Dle kritiků tohoto přístupu k tomu může dojít, protože výzkumník vede rozhovor vlastní představou. (Hendl, 2005) Jiné zdroje udávají, že k neutralitě v rozhovoru nelze dojít, protože výzkumník si vybírá téma, otázky a účastníky dle svého zájmu, cílů výzkumu a možností. Je aktivní složkou celého procesu. (Denscombe, 1995, Cohen, 2000,

in Švaříček, Šed'ová a kol., 2007) Někdy také dochází ke zkreslení ze strany respondenta, které může nabývat různých podob, jak zatajování informací, tak i jejich zkreslování atd. (Hendl, 2005) Dalším zkreslení ze strany respondenta může být v podobě sociální desiderability, což je tendence jedince odpovídat tak, aby jeho odpověď byla společensky žádoucí a byl viděn v co nejlepším světle.

Doporučením pro další výzkumy by mohlo být rozšíření výzkumného vzorku. Na tuto bakalářskou práci by také bylo možné navázat výzkumem, který by se zabýval rozdílnými motivy mezi ženami a muži ke členství u SDH, protože výzkumná část týkající se postavení žen u SDH odhalila převládající generový stereotyp ve vnímání potřebnosti a uplatnění žen u sborů.

Závěr

V rámci této bakalářské práce jsem se věnovala psychologickému kontextu sborů dobrovolných hasičů. Konkrétně jsem se zaměřila na to, jak vybraní jedinci vnímají své členství u SDH, v jakých oblastech života se projevuje, co konkrétně pro ně znamená. SDH nabízí širokou škálu aktivit a každý tak pojme své členství jinak. Cílem této práce bylo zjistit jaké motivy, hodnoty a postoje k ženám u sborů se u členů SDH objevují.

Teoretickou část jsem věnovala dobrovolnictví a vymezení souvisejících pojmů, jako jsou dobrovolnictví, dobrovolník. Také zde popisuji zastoupení dobrovolníků, které vymezuje, kdo všechno se dobrovolnictví věnuje. V ústřední kapitole práce popisuji motivaci. Tu se snažím objasnit pomocí vymezení pojmů a teorií. Mostem dvou předchozích témat je podkapitola Motivace k dobrovolnictví, kde uvádím pohnutky k vykonávání činnosti charakteristické tím, že je konána bez nároků na finanční odměnu. Součástí této kapitoly jsou též motivy vedoucí k pokračování v činnosti, ale také to, co může být podporujícím, či brzdícím aspektem ve vykonávání dobrovolnictví. To vše bylo doplněno vymezením hodnot a zájmů a související teorie. V závěru teoretické části se věnuji sociálnímu vlivu, co vše může jedince směřovat v jednání, jaké postoje a předsudky může zastávat.

Ve výzkumné části jsem se pomocí kvalitativního přístupu snažila odhalit, jaké motivy vedou jedince, aby se stali členy SDH, jaké hodnoty se v kontextu členství u SDH objevují a jak jsou vnímány ženy u SDH. Pro naplnění cílů jsem použila polostrukturovaný hloubkový rozhovor. Na základě analýzy rozhovorů metodou otevřeného kódování jsem definovala tři kategorie, jejichž pomocí jsem se snažila zodpovědět výzkumné otázky. V první kategorii jsem identifikovala 13 kódů, které vedly zmíněné respondenty nejen k rozhodnutí stát se členem SDH, ale také pokračovat v činnosti. U každého z respondentů se objevovalo více motivů v různé intenzitě. Toto zjištění potvrzuje fakt, že motivy se neobjevují izolovaně, ale tvoří komplexní systém. Prostřednictvím druhé kategorie jsem dospěla ke zjištění, že téměř všechny hodnoty, objevující se u respondentů ve spojitosti s členstvím u SDH, jsou totožné nebo se navzájem doplňují s motivy identifikovanými v první kategorii. A na závěr, třetí kategorie konfiguruje 11 kódů označujících úhly pohledu na ženy u SDH. Ty zastupují jak názory podléhající genderovému stereotypu, tak otevřené přijetí žen na vysokých postech u SDH.

Za závěr této práce považuji zprostředkovaný pohled do vybrané problematiky. Výsledky výzkumu poukazují na to, že členství u SDH zasahuje do života jedince v mnoha podobách, obohatí ho o významné přátele, zkušenosti a někdy se stává až životním stylem. Z kvalitativního výzkumu je nutné vyvodit, že každý případ je individuální a vždy je potřeba posuzovat výsledky jedince v celém kontextu jeho výpovědi. Tím, že se mi podařilo určit některé motivační faktory, se otevírá možnost, jak působit na potencionální členy SDH jak na vesnici, tak zejména i ve městě, kde jak se shodli všichni respondenti je méně běžné být členem. Zajímavý je také pohled do problematiky postavení žen u SDH, kde stále převládá postoj tradičního uplatnění žen. Další výzkum by mohl směřovat k tématu rozdílné motivace mužů a žen u SDH, který by jistě obohatil výsledky výzkumu této práce.

Literatura:

Adair, J. E. (2004). *Efektivní motivace*. Praha: Alfa Publishing.

Aronson, E., Wilson, T. D., Akert, R. M. & Fehr, B. (2005) *Fundamentals of Social Psychology*. Toronto: Pearson Education Canada

Esmond, J. & Dunlop, P. (2004) *Developing the Volunteer Motivation Inventory to Assess the Underlying Motivational Drives of Volunteers in Western Australia: Research Project funded by Lotterywest Social Research Grant and Undertaken by CLAN WA Inc*. Retrieved from: <http://volunteer.ca/content/clan-wa-inc-developing-volunteer-motivation-inventory-assess-underlying-motivational-drives>

Frič, P., & Pospíšilová, T. (2010). *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes. Praha: Hestia.

Hartl, P., & Hartlová, H. (2000). *Psychologický slovník*. Praha: Portál.

Hayesová, N. (1998). *Základy sociální psychologie*. Praha: Portál.

Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.

Kavan, S., & Dostál, J. (2012). *Dobrovolnictví a nestátní neziskové organizace při mimořádných událostech: V podmínkách Jihočeského kraje*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií.

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (2014). *Metodika pro zřizování jednotek sborů dobrovolných hasičů obce*. Praha. Retrieved March 3, 2015, from <http://www.hzscr.cz/clanek/metodika-zrizovani-jsdho.aspx>

Müllerová, M., Doležalová, K., & Divadelní ústav (Prague, Czech Republic). (2011). *Dobrovolníci pro kulturu: Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. Praha: Česká kancelář programu Culture nákladem Institutu umění-Divadelního ústavu.

Nakonečný, M. (1997). *Motivace lidského chování*. Praha: Academia.

Nakonečný, M. (2011). *Psychologie: Přehled základních oborů*. Praha/Kroměříž: Triton.

- Ochman, M. & Jordan, P. (1997) *Dobrovolníci: Cenný zdroj*. Baltimore: The Johns Hopkins University Institut for Policy Studies
- Plháková, A. (2005). *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia.
- Říčan, P. (2010). *Psychologie osobnosti: Obor v pohybu*. Praha: Grada.
- Smékal, V. (2004). *Pozvání do psychologie osobnosti: Člověk v zrcadle vědomí a jednání*. Brno: Barrister & Principal.
- Šerák, M. (2009). *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál.
- Švaříček, R., & Šedřová, K. a kol. (2007). *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál.
- Tošner, J., & Sozanská, O. (2006). *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Praha: Portál.
- Výrost, J., & Slaměník, I. (2008). *Sociální psychologie*. Praha: Grada
- Wilson, J. (2000). Volunteering. [Electronic version]. *Annual Review of Sociology*. 26, 215-240.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled Murrayho psychogenních potřeb	- 15 -
Tabulka 2: Přehled respondentů.....	- 30 -
Tabulka 3: Kódy přiřazené ke kategorii 1	- 34 -
Tabulka 4: Kódy přiřazené ke kategorii 2	- 42 -
Tabulka 5: Kódy přiřazené ke kategorii 3	- 48 -

Přílohy

Příloha č. 1: Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen SH ČMS) je organizace, která zastřešuje sbory dobrovolných hasičů. Pro svou práci považuji za důležité zde osvětlit strukturu této organizace.

Sbory dobrovolných hasičů plní svou povinnost téměř 150 let, a zní takto:

„Každý je povinen si počínat tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru, neohrozil život a zdraví osob, zvířat a majetek; při zdolávání požárů, živelných pohrom a jiných mimořádných událostí je povinen poskytovat přiměřenou osobní pomoc, nevystaví-li tím vážnému nebezpečí nebo ohrožení sebe nebo osoby blízké anebo nebrání-li mu v tom důležitá okolnost, a potřebnou věcnou pomoc.“ (Kavan, Dostál a kol., 2012, s. 26)

SH ČMS je organizace, která působí na úseku požární ochrany a řídí se zákonem o požární ochraně. Zároveň i činnost SH ČMS se řídí právními předpisy. Cílem činnosti je:

- Spolupůsobit při vytváření podmínek k ochraně života, zdraví a majetku před požáry. Pomoc při živelných pohromách a jiných událostech.
- Činnost s dětmi a mládeží, podporování jejich zdravého vývoje (osobnostní, psychický, intelektuální, sociální, mravní a fyzický vývoj). Vedení dětí a mládeže k zodpovědnosti a prevenci v oblasti požární ochrany.
- Podpora všeobecné sportovní činnosti všech svých členů, zdravý rozvoj osobnosti, intelektuálních a tělesných schopností, zvyšování fyzické kondice, zdravý životní styl, sportovní reprezentace. Vytváření podmínek pro tuto sportovní činnost. (Kavan, Dostál a kol., 2012)

Uplatněné členů SDH můžeme nacházet při evakuaci, varování a informování o ohrožení obyvatel, při jejich pomoci. SDH dále pomáhá při preventivně výchovné činnosti, pořádání kulturních a společenských akcí. (Kavan, Dostál a kol., 2012)

Veškeré znalosti uplatňují členové SDH při sportovních soutěžích, školeních, při mimořádných událostech a krizových situacích. Někteří členové SDH se potom řadí do Jednotky sboru dobrovolných hasičů, která se přímo angažuje při mimořádných událostech a krizových situacích. (Kavan, Dostál a kol., 2012)

Historie Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

První český sbor dobrovolných hasičů byl založen v Českém království dne 7. 5. 1864 ve Velvarech. Vznik dalších sborů dobrovolných hasičů byl výrazně ovlivněn právem o shromažďování. Postupně vznikaly nové sbory jak české, tak německé. V roce 1891 došlo k rozdělení sborů do dvou jednotek- Česká zemská ústřední hasičská jednota království Českého a Německá zemská ústřední hasičská jednota království Českého. (Kavan, Dostál a kol., 2012)

S dobou se postupně tato Jednota vyvíjela, až roku 1945 byl ustanoven Svaz československého hasičstva. K dalším změnám došlo v roce 1953 a poté v roce 1991 došlo k založení SH ČMS. SH ČMS v roce 2012 evidovalo téměř 350 000 členů, 7 831 sborů dobrovolných hasičů, 77 okresních družstev a 14 krajských družstev. (Kavan, Dostál a kol., 2012)

Jednotka SDH

Zabezpečení požární ochrany obce a jejího území je uloženo obcím. Historie dokládá, že každá obec nařizovala svému občanovi pomáhat při požárech i jiných mimořádných situacích. V 70. letech 19. století se zakládaly první sbory dobrovolných hasičů, které se této funkce zhostily formálně. V současnosti mají tuto povinnost na svých bedrech Jednotky SDH, které jsou zřizovány obcí a slouží jako plošné pokrytí území. Doplnují činnost jednotek HZS. (Ministerstvo vnitra- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014)

Jednotky SDH mají za úkol hašení požárů, provádění záchranných akcí při živelných pohromách či jiných mimořádných situacích. Jejich priorita je ochrana

obyvatelstva. (Ministerstvo vnitra- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014)

Každá jednotka je zařazena do kategorie s působností územní nebo místní. Tyto kategorie se mezi sebou liší územním působením, výjezdní dobou a jinými nařízeními. (Ministerstvo vnitra- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014)

Zřízení Jednotky SDH obnáší splnění nesčetných norem a předpisů. Tyto normy nařizují minimální počet členů, přesné funkce členů, uzavření smluvních vztahů, zdravotní prohlídky, zajištění vybavení a mnoho dalšího. (Ministerstvo vnitra- generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2014)

Je nutné podotknout, že Jednotky SDH jsou nedílnou součástí požární ochrany. Tito členové často nasazují své životy, vkládají energii do ochrany obyvatel své obce a to vše dobrovolně.

Požární sport

Tomuto sportu se mohou věnovat členové SDH. Vychází z úkonů, které musí hasič ovládat u požárů a zároveň je spojuje s atletikou. Požární sport se skládá ze čtyř disciplín. Soutěže jsou pořádány na různých úrovních, od pohárových v rámci okresů, přes hasičské ligy, až po mistrovství Evropy a světa. Dalším typem soutěží jsou postupové od soutěží na úrovni okrsku, okresní, krajské soutěže, až po republikovou.

První disciplínou je požární útok, který také bývá nejčastější disciplínou na soutěžích. Je to kolektivní disciplína stávající ze sedmi členů týmu. Druhou kolektivní disciplínou je štafeta 4x100 metrů s překážkami. Výstup do 4. podlaží cvičné věže a 100 metrů s překážkami jsou individuálními disciplínami.

Příloha č. 2: Struktura rozhovoru

OSOBNÍ INFORMACE:

Věk

Dosažené vzdělání

Současná práce nebo studium

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ČLENSTVÍ U SDH:

Jak dlouho jste členem SDH?

Jak vnímáte svou úlohu u SDH?

Pro muže: Jste členem Jednotky SDH?

Co konkrétně znamená být členem SDH? Jaké povinnosti jsou s tím spojené?

Jak se členství u SDH projevuje ve Vašem běžném životě?

Co Vám přinesl vstup do SDH?

Jaké výhody Vám přináší členství u SDH?

Co by Vám v životě chybělo, kdybyste nebyl členem SDH?

Znamená Vaše členství u SDH nějaké omezení v životě?

MOTIVACE:

Proč jste se stal členem SDH?

Jaká je Vaše motivace být členem SDH?

Co Vás vedlo nebo kdo Vás vedl k tomu, abyste se stal členem SDH?

Pro muže: Proč jste se stal členem Jednotky SDH?

HODNOTY:

Jaké jsou Vaše životní hodnoty?

Jak zasahuje členství u SDH do Vašeho žebříčku hodnot?

Jste hrdý na to, že jste členem SDH?

ZÁJMY:

Jaké jsou Vaše hlavní zájmy?

Zařadil byste členství u SDH a aktivity s tím spojené mezi Vaše hlavní zájmy?

Těší Vás činnost a aktivity spojené s členstvím u SDH?

POHLED NA ŽENY:

Jaký pohled máte na ženy u SDH?

Jak vnímáte úlohu žen u SDH?

Jak byste vnímal ženu u Jednotky SDH?

SOCIÁLNÍ VLIV:

Jak Vaše okolí pohlíží na to, že jste členem SDH?

Jak Vaše rodina pohlíží na to, že jste členem SDH?

Zařadil byste mezi faktory, které Vás vedly ke členství u SDH, rodinnou tradici?

Setkal jste se někdy s negativní reakcí na fakt Vašeho členství u SDH?

Jak se vyrovnáváte s předsudky, že dobrovolné hasičství je jen o pití alkoholu?

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY:

Co si představujete pod pojmem dobrovolný hasič? Jaké vlastnosti by měl mít?

Myslíte si, že je běžnější být členem SDH na vesnici nebo ve městě?

Myslíte si, že je běžné pro členy HZS být členem i SDH?

Máte nějaký silný zážitek spojený s členstvím u SDH, který byste mi mohl vyprávět?

Příloha č. 3: Přepsaný rozhovor- R1 (Martin)

OSOBNÍ INFORMACE

Věk

- 1 Je mi 21.

Dosažené vzdělání

- 2 Středoškolské. Studoval jsem Střední lesnickou školu v Písku.

Současná práce nebo studium

- 3 Bakalářské studium. Obor Lesnictví.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ČLENSTVÍ U SDH

Jak dlouho jsi členem SDH?

- 4 15 let.

Jak vnímáš svoji úlohu u SDH?

- 5 No tak úlohu tam žádnou nemám, víceméně. Tedy teď už jo. Pokladník.

Jsi členem Jednotky SDH?

- 6 Ano.

Co konkrétně pro tebe znamená být členem SDH? Jaké povinnosti s tím máš spojené?

- 7 No tak dostanu se na soutěže, stejně jako všichni u sboru, můžu být v kontaktu s těmi
8 lidmi. A povinnost... Když musíme, tak musíme pomáhat. To znamená, že když se něco
9 opravdu stane, tak musíme být schopni pomoci. No, být u SDH znamená, že jsi členem
10 jedné velké rodiny.

A kromě soutěží děláš tam ještě něco? Zúčastňuješ se něčeho?

- 11 Tak před soutěžemi trénujeme. Na začátku sportovní sezóny víc a potom už jen jak se
12 sejdeme nebo jak je potřeba. Ale snažíme se před každou soutěží se sejít. Soutěží máme do
13 roka 4, 5. Na víc nejezdíme. Není na to čas. Taky máme nějaké brigády. Loni to byly asi
14 dvě pro zemědělské družstvo. A ještě potom údržba v hasičárně, tak něco málo tam
15 uděláme. Většinou to je po večerech. A co se týče hasičského plesu, tak ho organizujeme.

Říkal jsi, že jsi členem jednotky. Pomáhal jsi někdy u nějakého zásahu?

- 16 Ano. Když hořel včelín ve vedlejší vsi, v Netonicích u požáru maringotky a ve Skalách při
17 padlém stromě přes cestu.

Nějaké zásahy za sebou tedy máš a já bych chtěla, abys mi řekl, jak jsi je prožíval. Co konkrétně jsi u toho pociťoval?

18 U té maringotky jsem neprožíval skoro nic, protože tam jsme přijeli jako poslední a byl to
19 malý požár, takže to zvládli profíci (*pozn. profík = profesionální hasič, člen HZS*). A u toho
20 padlého stromu, to byl docela adrenalin, protože jsme ještě jeden káceli. Koukala na mě
21 celá jednotka, jak ho kácím... Jako že jsem měl stromů poražených dost, ale tohle jsem
22 bral úplně jinak. Měl jsem strach, abych něco nezkazil. Aby to nepadlo někam, kam by
23 nemělo. Byl to docela velký strom. Ale zvládl jsem to a měl jsem z toho fakt radost. Byl
24 jsem na sebe hrdý, protože to bylo ještě k tomu ve větru. Padl přímo na cestu. Povedlo se
25 mi to.

A když vám vyšlou poplach, co se ti honí hlavou?

26 Strach nemám vůbec, to ne. Ale člověk úplně vypne. Přestane vnímat okolí. Jenom se
27 soustředí na to, aby byl co nejrychleji v hasičárně a co nejrychleji oblečený. Zatím to bylo
28 všechno celkem v klidu. Nejeli jsme nikam, kde by to byl velký požár. Že by tam měli být
29 lidi v tom, nic takového. Kdyby to měl být nějaký extrémní požár a lidi v tom, to by to
30 bylo asi něco jiného. To bych asi strach měl. Bral bych to jako velkou zodpovědnost.

Co se týče těch soutěží, neuspokojil by tě nějaký jiný koníček v soutěžení? Např. fotbal nebo atletika?

31 Ne. To mě vůbec nezajímá tohle. Nemusím tomu věnovat tolik času, sejdeme se jen v tu
32 sobotu. Maximálně dáme trénink předtím. Ale stačí to. Když jsem třeba běhal za
33 dorostence, tak to jsem se nějak připravovat musel. Běhal jsem jako jednotlivec a tam šlo
34 vyloženě o stovky (*pozn. sto metrů s překážkami*) a dvojboje. Ale bavilo mě to. Je to spjaté
35 s hasiči a ten čas jsem tomu rád obětoval. Ten fotbal mi nic neříká, nikdy jsem to nehrál
36 aktivně. A ani jiný sport.

Jak se týká brigáda v zemědělském družstvu hasičů?

37 Měli jsme takovou úmluvu se zemědělským družstvem, že nám dají prase do tomboly na
38 ples a potom že za nějaké odpracované hodiny dostaneme motor do hasičské AVIE.

Kolik času tak zabere aktivita u jednotky?

- 39 Tam se to týká jen toho, že každý měsíc máme školení. Takže jen jeden večer v měsíci.
40 Potom jezdíme ještě různě na školení jinam. Naposledy jsme byli ve Strakonících.

Co takové školení obnáší?

- 41 Když jsme tam dorazili, bylo tam asi 8, 9 jednotek, seznámili jsme se s programem a pak
42 jsme dělali asi až do jedné do rána. Nejdřív jsme si zkoušeli dálkovou dopravu vody se
43 signály po tmě. Potom nám ukazovala jednotka z Čimelic zásah při dopravní nehodě
44 s únikem chemikálií. V sobotu jsme také zkoušeli dálkovou dopravu vody, protože v tom
45 byly nějaké nedostatky. Pak jsme zkoušeli hledání ztracené osoby v řece s pomocí loděk.
46 Hledání osoby pomocí psa.

Máš pocit, že tě to připravilo pro nějaké situace, když by bylo potřeba?

- 47 Ta dálková doprava vody určitě. Že se musí chodit jen po jedné straně hadic, ty signály,
48 celkově jak to funguje. Určitě je to přínosem. Ale to hledání ztracené osoby ve vodě je
49 přímo pro nás trochu zbytečné. Máme ve vsi jen jeden malý rybník. Celkově si ale myslím,
50 že když by taková situace nastala, tak bych se cítil jistěji, protože už jsem si to někdy
51 zkusil. Neměl bych z toho tolik obavy.

Jak se členství u SDH projevuje v tvém běžném životě?

- 52 Já bych řekl, že vůbec.

Řekni mi k tomu víc. Znamená to, že je to tedy o ničem?

- 53 Ne, to určitě není o ničem. Ale že by se to vyloženě nějak promítalo do mého života, tak
54 maximálně s tím, že to zabere nějaký čas. Omezující to určitě nijak není.

Ani tě to k ničemu nezavazuje? Nic od toho neočekáváš?

- 55 Zavazuje mě to jenom v tom, že opravdu když je poplach, člověk ať dělá, co dělá, měl by
56 všeho nechat a zaměřit se hlavně na to. Jelikož nejsme jednotka, která musí držet stálou
57 hlídku, si myslím, že to žádný extrémní závazek není.

Máš nějaké ambice, v čem by ses chtěl zdokonalovat?

58 Určitě se o tom dozvědět něco víc, jak zásahy probíhají. Protože v normálním školení, co
59 máme v hasičárně, se zas toho tolik člověk nedozví. Takže spíš nějaká výjezdová školení,
60 kde se tam opravdu něco dělá. A není to jen o tom, co ti řekne velitel jednotky. Vždycky je
61 v něčem se zdokonalovat. I v těch soutěžích.

Co ti přinesl vstup do SDH?

62 Budu se opakovat, ale to samé, co už jsem řekl. Jsem mezi těmi lidmi, mám možnost se
63 někam podívat a seznámit se i s dalšími členy jiných SDH.

Je na jiných členech SDH něco zajímavého?

64 To ani ne. Spíš že to jsou kamarádi. Jako že bychom vyloženě řešili, co se dělá v jiných
65 sborech, tak to ne. Je to jenom o tom, že víc potkávám lidi, kteří jsou u jiných „SDHáček“.

Jaké výhody ti přináší členství u SDH?

66 Vůbec žádné.

Co by ti v životě chybělo, kdybys nebyl členem SDH?

67 V první řadě ta parta těch lidí. No a to je asi tak všechno.

Znamená tvoje členství u SDH nějaké omezení v životě?

68 Ne. Když nepočítám zabrané soboty na soutěžích, tak ne.

A vnímáš to jako velký problém?

69 Ne. Baví mě to a dělám to rád.

Jak prožíváš soutěže?

70 Jak kdy. Někdy, když přijedu na soutěž, kde nemáme ani šanci se umístit, tak je to takový,
71 že si člověk zaběhne jen. Ale někdy, když ještě jsou tam sbory z vedlejších vesnic, tak je to
72 docela silný zážitek. Ta soutěživost je tam znát.

Co konkrétně u toho pociťuješ? Řekni mi k tomu víc.

73 Tak mám nějakou motivaci vyhrát. Chci být lepší než ti druzí. Nemyslím tím ale, že
74 bychom byli s ostatními rivalové, to ne. Právě u tohohle sportu se mi líbí, že se umíme sejít
75 i s ostatními družstvy z okolí a bavit se všichni dohromady. Jinak jednou se nám stalo na
76 soutěži, že se sešly všechny okolnosti dohromady a čekali jsme strašně dlouho na startovní
77 čáře. Snad hodinu. Bylo velký teplo, ta mašina pokavaď nedostává vodu, tak se rychle
78 přehřeje. Byli jsme z toho naštvaní. Nervozita se zvyšuje, čím déle tam člověk stojí.
79 Nejlepší je, když přijdeme, odběhneme a je hotovo. Když o něco jde, tak ta nervozita tam
80 je. Hlavně když máme natrénováno a víme, že se můžeme umístit. Ale není to tak, že když
81 se něco nepovede, začneme na sebe řvát nebo nadávat si. To vůbec. Za tu dobu, co běhám,
82 to nepamatuju. Máme v sobě takovou oporu.

A u těch soutěží, kde víte, že se nemůžete umístit?

83 Tak žádný zklamání tam není. Že se nemůžeme umístit, je většinou tím, že ty ostatní
84 družstva mají jinou mašinu, silnější, takže ani v sobě nemůžeme být nijak zklamaný. S tou
85 technikou, co máme, nemáme šanci se rovnat. My jezdíme na soutěže, abychom se sešli
86 hlavně jako parta. To je základ.

Co si představuješ pod pojmem dobrovolný hasič? Jaké vlastnosti by měl mít?

87 Tak je to člověk, jako každý jiný. Ale jen s tím rozdílem, že se nesmí bát ohně. Ale nejde
88 jen o ten oheň, ale musí být ochotný pomoci při povodních. Musí být schopen tomu
89 obětovat nějaký čas. Taky to musí být týmový hráč. Sám tam totiž nic nezmuže. Je třeba,
90 aby se na sebe navzájem lidi mohli spolehnout.

MOTIVACE

Co tě vedlo nebo kdo tě vedl k tomu, aby ses stal členem SDH?

91 Tak to už jsem se stal jako malinký, když mě tam tenkrát přihlásili rodiče. Byly tam
92 všechny děti z vesnice. Nechtěli, abych seděl jen doma, ale měl taky nějakou aktivitu.
93 Protože u nás žádný jiný kroužek nebo koníček takhle ve vsi nebyl, kromě hasičů, tak
94 proto.

Mezi hasiči se pohybuješ dlouho, máš nějaké srovnání, jak fungovali muži v době, když jsi soutěžil jako dítě a jak to funguje dnes?

95 Když jsem byl dítě, tak ty chlapi brali menší ohled na práci, i přes to, že většina pracovala
96 v zemědělském družstvu. Tam je přes léto problém s časem. Dělají často i soboty. Ale
97 když byla nějaká soutěž, tak je normálně v práci pustili. Což dneska je nemožné. Myslím
98 si, že ta parta při sobě víc držela, jak i všichni dělali spolu. Ale zase na to daleko víc
99 kašlali. Vůbec netrénovali.

Jaká je tvoje motivace být členem SDH?

100 No tak teď když už mě zvolili do výboru a jsem pokladníkem, tak pomoci nějak tomu
101 sboru. A jinak opravdu pomáhat.

Jak může jinak pomáhat dobrovolný hasič než člověk, který není členem SDH?

102 Tak pomáhat můžou všichni. Rozdíl je, když je člověk u Jednotky SDH, tak si může vzít i
103 dýchací přístroj a jít do hořícího baráku. Hasiči jsou víceméně u všeho, co se někde pokazí.
104 Začíná to povodněmi, požár, padlé stromy, dopravní nehody. Tam teda my nejezdíme, ale
105 některé jiné jednotky můžou. Nemusí to být jenom profici. K nějakému požáru se taky
106 normální člověk nedostane. Tam může pomáhat i člen SDH, který není u jednotky. Jen se
107 to tak často nestává.

Cítíš ty sám větší zodpovědnost?

108 Určitě.

Proč ses stal členem Jednotky SDH?

109 Protože jsem chtěl, když bude potřeba, jet pomoci s chlapy a když bych nebyl v jednotce,
110 tak bych nemohl.

A jak dlouho jsi členem jednotky?

111 2 roky.

Co jsi očekával, když jsi vstupoval do Jednotky SDH?

112 Že se něco nového naučím. Že budu moci maximálně pomoci, když se něco stane. Nebyl
113 bych limitovaný třeba tím, že můžu být jenom někde u rozdělovače nebo někde vzadu.

HODNOTY

Jaké jsou tvoje životní hodnoty? Řekni mi jich alespoň 5. Nemusí být nijak seřazeny.

- 114 Rodina, přátelství, kamarádi, dosáhnout nějakého vzdělání a úspěchu, snažit se pomáhat
115 druhým alespoň trochu, když to jde.

Jak zasahuje členství u SDH do tvého žebříčku hodnot?

- 116 Vysoko. Jelikož když by to jednou šlo, chtěl bych se stát profikem. Takže to fakt pro mě
117 znamená dost.

Ještě nějak to zasahuje do žebříčku hodnot?

- 118 Co se týká těch přátel, tak ještě jo.

Co konkrétně pro tebe znamená přátelství u SDH?

- 119 To je asi to nejdůležitější. Bez toho by to absolutně nemohlo fungovat. Už takhle to má ten
120 sbor docela těžké, že je málo času na to. Má spousty aktivit. Ještě kdyby ty lidi nedrželi při
121 sobě, tak absolutně není možné, aby ten sbor dál pokračoval. Je to úplný zákal sboru. Lidi
122 si musí důvěřovat.

Proč usiluješ o to být profesionálním hasičem a ne něčím jiným? Třeba proč nechceš zůstat v tvém oboru?

- 123 V oboru bych klidně zůstal, kdyby byla možnost. Ale stejně bych o tom přemýšlel, jestli
124 mám jít k hasičům nebo zůstat v oboru.

A proč tě to k profesionálním hasičům táhne?

- 125 Protože mě to baví u toho sboru být, nějak se tomu věnovat. A u těch profiků by to bylo
126 ještě o to aktivnější. Tady máme pár výjezdů do roka jen.

Jsi hrdý na to, že jsi členem SDH?

- 127 Jo.

Myslíš si, že členství u SDH nějak ovlivnilo tvoje morální hodnoty a postoje? A jak konkrétně?

- 128 Asi jo. I kdybych nebyl u výjezdu a dostal se k dopravní nehodě, čemukoliv, tak to беру
129 jako svoji povinnost. Prostě pomoci. A nemusí to být jenom, když houknou tady.
130 Kdekoliv, jakákoliv situace, kde člověk může pomoci.

ZÁJMY

Jaké jsou tvoje hlavní zájmy?

- 131 Tak přes zimu myslivost a v létě hasiči.

Máš ještě nějaké jiné zájmy?

- 132 Ani ne, když to tak vezmu.

Takže bys zařadil členství u SDH a aktivity s tím spojené mezi tvoje hlavní zájmy.

- 133 Jo. Určitě.

Těší tě činnost a aktivity spojené s členstvím u SDH?

- 134 Jo. Kdybych nebyl u hasičů, tak přes léto nemám co dělat o víkendech.

Byl by i jiný zájem, který by tě uspokojil stejně, jako členství u SDH?

- 135 Jelikož jsem ještě u myslivců, tak ta myslivost.

A jiný zájem, kterému se nevěnuješ?

- 136 Žádný jiný sport mě nikdy neoslovil, kromě hokeje, ale k tomu jsem nikdy neměl možnost
137 se dostat.

POHLED NA ŽENY

Jaký pohled máš na ženy u SDH?

- 138 Určitě jsou přínosem. Je třeba, aby tam nějaké ženy byly.

Jak se projevuje jejich činnost? Jak je to potřeba, aby tam byly?

- 139 Pomáhají s přípravou plesů, vaří na schůzi, organizují, co je třeba. Tak ta podpora těch žen
140 je tam určitě potřeba. Bez toho by to nešlo. Podporují partu těch chlapů, celkově sbor.

Jak bys vnímal ženu u Jednotky SDH?

- 141 Nevím. Tak asi bych ji moc rád neviděl. Nemá takovou sílu.

Takže je to jen o té fyzické síle?

- 142 Asi jo. Tak samozřejmě jsou i ženy u jednotek někde. Ale nejsem zastánce toho, aby tam
143 ty ženy byly. Řekl bych, že většina chlapů má i větší psychickou odolnost.

SOCIÁLNÍ VLIV

Jak tvoje okolí pohlíží na to, že jsi členem SDH?

- 144 Tak jelikož tři čtvrtě mého okolí jsou taky členy SDH, tak na to pohlíží kladně.

A ti ostatní, co nejsou členy SDH?

- 145 Tak to občas trochu nechápou, ale nevadí to nikomu.

A v čem to nechápu?

- 146 No že můžu tolik času obětovat soutěžím v létě.

Jak tvoje rodina pohlíží na to, že jsi členem SDH?

- 147 No tak tam je to trochu horší. Právě že přes to léto nejsem skoro doma, pořád někde
148 jezdíme s hasičema. Ale zase na druhou stranu jsou rádi. Aspoň mám nějakou aktivitu.

Zařadil bys mezi faktory, které tě vedly k členství u SDH, rodinnou tradici?

- 149 Ne. Určitě ne. Děda byl u hasičů, mamka taky. Ale v mládí. Ted' už se tomu nevěnují.

Setkal ses někdy s negativní reakcí na fakt tvého členství u SDH?

- 150 Ne.

Jak se vyrovnáváš s předsudky, že dobrovolní hasiči jsou jen o pití alkoholu?

151 To je každého věc. Je mi to v celku jedno. I když bychom seděli s kluky v hospodě a
152 houkli nám to, jeli bychom někoho zachránit, tak si myslím, že by byl šťastný a rád za to,
153 že ho zachránil i hasič, který měl to pivo. Neovlivňuje mi to nijak. Ať si lidi myslí, co
154 chtěj.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

Myslíš si, že je běžnější být členem SDH na vesnici nebo ve městě?

155 Na vesnici určitě. Málokdo z města, koho znám, je členem SDH.

Jak si to vysvětluješ?

156 Protože tady většinou není žádný jiný koníček. Třeba ve městě mají fotbal, hokej, cokoliv.
157 Mají tam daleko větší kulturní i sportovní vyžití než tady na vesnici. My tady žádné jiné
158 hřiště nemáme. A rodiče neměli čas, když nám bylo 6 let, vozit nás každý víkend někam. A
159 tohle bylo ve vesnici, nikam jsem nemusel dojíždět. Tímhle si to vysvětluju.

Myslíš si, že je běžné pro členy HZS být členem i SDH?

160 Jo. Myslím si, že většina, téměř všichni z profiků jsou u dobrovolných hasičů.

Máš nějaký silný zážitek spojený s členstvím u SDH, který bys mi mohl vyprávět?

161 No tak před pár roky asi po patnácti letech jsme vyhráli pohár na soutěži v Bílsku. Předtím
162 se nám s klukama moc nedařilo. Téměř nikdy jsme snad nezaběhli útok v pohodě. Pak
163 jsme začali víc trénovat a povedlo se. Teď už je z toho tradice, že na tuto soutěž si jezdíme
164 pro pohár. Tak to byl asi tak nejsilnější zážitek ze soutěží. Jinak co se týče zásahu, tak
165 v létě roku 2013 nám houknul poplach, že ve vedlejší vesnici hoří včelín. Seběhlo se nás
166 docela hodně na to, že to byl všední den. Tenkrát byla velká sucha, ale měli jsme štěstí,
167 protože zrovna předchozí den pršelo. Ke včelínu bylo komplikované se dostat, protože tam
168 byla brána a pak vysoká ohrada kvůli daňkům. Bránu jsme otevřeli a přes plot jsme museli
169 přeskakovat. Včelín jsme potom museli rozebrat kompletně až na základní konstrukci.
170 Potom nám přijeli na pomoc ještě jedni dobrovolní a profici. To byl asi můj největší zásah
171 s jednotkou

Příloha č. 4: Přepsaný rozhovor- R2 (Ivo)

OSOBNÍ INFORMACE

Věk

1 24 let.

Dosažené vzdělání.

2 Středoškolské s maturitou. Strojní průmyslovka.

Současná práce.

3 Profesionální hasič.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ČLENSTVÍ U SDH

Jak dlouho jsi členem SDH?

4 9 let. Od svých 15.

Jak vnímáš svoji úlohu u SDH?

5 Potřebnou. Z hlediska požárního sportu tedy. Jsem pro kluky docela posila. A od té doby
6 co nebydlím v Hošticích už se ničemu jinému u SDH nevěnuji.

Zúčastňoval ses dříve jiných akcí? Dělal jsi tam ještě něco jiného?

7 Měli jsme nějaké brigády a celkově jsem se zapojoval do té činnosti, pomáhal jsem
8 organizovat ples a tak. Ale ve výboru jsem nikdy nebyl.

Jsi členem Jednotky SDH?

9 Ano. Ale poslední zásah v obci byl těsně před tím, než jsem vstoupil k hasičům.

Co konkrétně znamená být členem SDH? Jaké povinnosti jsou s tím spojené?

10 Znamená to pro mě, že jsem součástí týmu. Jezdím na ty soutěže. A povinnosti... Dokud
11 jsem tam bydlel, tak jsem tam měl povinností dost. Ty brigády hlavně. Úklid listí, řezali
12 jsme dřevo, sázení stromků, alejí, sběr kamene, pomoc někomu z vesnice a ten nám za to
13 dal zase něco. A takové podobné věci.

Jak se členství u SDH projevuje v tvém běžném životě?

- 14 Ty lidi, se kterými jsem v týmu, vnímám jako součást života. Dřív jsem se s nimi scházel
15 častěji. Teď už na to není moc času, ale pořád to jsou moji kamarádi.

Co ti přinesl vstup do SDH?

- 16 Zkušenosti. Když jsem nastupoval, tak jsem nerozeznal od sebe hadice, nevěděl jsem, co je
17 to mašina. Něco jsem se naučil. Připravilo mě to částečně i do profesního života.

Jaké výhody ti přináší členství u SDH?

- 18 Můžu se zúčastnit jejich akcí. Berou mě mezi sebe úplně samozřejmě, i když teď už
19 bydlím jinde. A můžu jim pomoci na závodech. Tam bych bez členství u sboru nemohl.

Co by ti v životě chybělo, kdybys nebyl členem SDH?

- 20 Ty lidi. Závody. Celkově požární sport. Všechno, co je s tím spojené. Jsem tam hlavně
21 kvůli tomu požárnímu sportu.

Myslíš, že by se našel i jiný koníček, který by tě uspokojil jako požární sport?

- 22 Tak asi by se něco našlo. Ale jestli stejně... To asi ne.

A proč sis vybral zrovna požární sport?

- 23 Protože to dělal můj táta, strejda. Hodně mi v tom poradili. Byli v tom hodně úspěšní. Můj
24 táta se zapsal do historie českého požárního sportu. Dostal se i na Mistrovství světa. A
25 dělám to taky, protože mi to jde a baví mě to.

Jak prožíváš soutěže?

- 26 Dřív jsem byl hodně nervózní. Teď už tolik nejsem. Beru to tak, že můžu pomoci týmu
27 k lepšímu umístění. Ale třeba když běžím stovky, tak jsem nervózní víc, než když běhám
28 útoky, kde je nás tam víc.

Co si představuješ pod pojmem dobrovolný hasič? Jaké vlastnosti by měl mít?

- 29 Měl by to být člověk, který je v té organizaci, vidá se tam s lidmi, pomáhá jednak těm
30 členům a jednak ostatním lidem z vesnice. Měl by být ochotný. Pomáhat a nic za to
31 nechtít.

Jak bys porovnal soutěže dříve a dnes, když máš osobní srovnání?

32 Dneska ta organizace soutěží upadá. Ty lidi se tomu také méně věnují. Dřív si myslím, že
33 ty lidi spolu víc drželi a víc se tomu věnovali.

Kolik času věnuješ tréninkům?

34 Přes zimu moc netrénuju. Pak až na jaře 2x-3x do týdne. Ale to trénuji hodně i na soutěže
35 s profiky. Hodně cvičím věž. Ta se u dobrovolných neběhá. Jinak stovky mám natrénované
36 dost, takže ty už tolik nemusím. A s kluky z SDH jen něco málo. Asi tak dva tréninky před
37 soutěží.

Ovlivnilo tě SDH při výběru povolání?

38 Spíš to bylo proto, že táta i strejda jsou profici. Ale věděl jsem, že mě baví požární sport a
39 u profiků se tomu můžu věnovat na vyšší úrovni. A hlavně protože chci celý život
40 pomáhat. Na té vesnici tolik člověk nepomůže. Jak už jsem říkal, poslední výjezd u nás byl
41 ještě dřív, než jsem nastoupil k SDH a jinak bych mohl pomoci akorát při nějakých akcích
42 a brigádách.

Jak může jinak pomáhat dobrovolný hasič než člověk, který není členem SDH?

43 Já bych řekl, že úplně stejně. Ten rozdíl vidím v tom, že když je člověk u sboru, je v centru
44 toho dění. Když někde hoří, dá se vědět hasičům, když přijdou povodně, svolají se hasiči,
45 aby pomohli. No a pak jsou tady sbory zařazeny do kategorií, které mají k dispozici
46 techniku, kterou můžou využívat. K tomu se člověk, co není u SDH nedostane.

Ještě než ses stal členem HZS, cítil jsi jako člen SDH větší zodpovědnost v pomáhání ostatním?

47 Já myslím, že ano. Tak viděl jsem to doma. Táta i strejda byli u dobrovolných i u profiků.
48 Vyrůstal jsem v tom.

MOTIVACE

Proč ses stal členem SDH?

49 Kvůli rodině. Tenkrát to bylo z donucení. Hodně z donucení. Ale částečně jsem chtěl i
50 sám.

Kdo tě k tomu nutil?

51 Táta. Chtěl, abych také dosáhl stejných úspěchů. Vlastně ještě donedávna. Já jsem ale
52 nikdy nechtěl. Táta tomu obětoval i rodinu. Byl v tom sice vážně dobrý, ale nebyl moc
53 doma a v svých 13 se odstěhoval.

A jaké jsi měl svoje cíle?

54 Abych trénoval tak, aby mě to bavilo. A abych tomu právě neobětoval celý svůj rodinný
55 život.

Jaká je tvoje motivace být členem SDH?

56 Teď už akorát při postupových soutěžích pomoci týmu. Na víc soutěží ani nejezdíme.
57 Možná by to bylo jiné, kdybych bydlel v Hořticích, jako že bych se víc zapojoval do toho
58 dění.

HODNOTY

Jaké jsou tvoje životní hodnoty? Nemusí být nijak seřazeny.

59 Požární sport, hasiči jako profese, osobní život- tím myslím rodina, vybudovat nějaký
60 domov, a přátelé.

Proč řadíš požární sport mezi tvoje hlavní hodnoty?

61 Tak věnuji tomu hodně času, je to podstatná část mého života a usiluji o to být v tom
62 dobrý.

Jak zasahuje přátelství u SDH do tvého žebříčku hodnot?

63 Tak jsou pro mě neodmyslitelnou součástí života, za kterou jsem rád.

Jsi hrdý na to, že jsi členem SDH?

64 Ano, jsem.

ZÁJMY

Jaké jsou tvoje hlavní zájmy?

65 Požární sport- tomu se tedy víc věnuju u profiků než u dobrovolných, práce- jsem docela
66 workoholik, ale i práce jako taková, zábava, odpočinek.

Těší tě činnost a aktivity spojené s členstvím u SDH?

67 Ano.

Měl jsi ještě nějaký jiný koníček kromě SDH?

68 Fotbal, atletika, plavání a tancování ještě. Dnes už se ničemu z toho nevěnuji.

To jsi toho dělal hodně. A to tě nic tak neoslovilo jako požární sport?

69 Neoslovilo. Mám k tomu trošku talent a dělá to celá rodina. A ti dobrovolní také potřebují
70 nějaké časy a výkony, tak jim chci pomoci.

POHLED NA ŽENY

Jaký pohled máš na ženy u SDH?

71 Jsou tam určitě potřeba. Snaží se vyrovnat chlapům v tom sportu. To si myslím, že tak je.
72 Ten požární sport je taková příprava na zásahy. Myslím, že by byly dobré i u jednotek
73 SDH. Ale u profiků ne. Tam kdyby byla třeba jedna žena mezi 5, 6 chlapy, tak by to
74 nedělalo dobrotu. Kazilo by to morálku chlapů. Ale i jinak, je třeba obsluhovat těžkou
75 techniku, „motorovku“, kleště, to váží třeba 30 kg. To by s tím asi měly ženský problém.
76 Zvládly by to jen výjimky.

A proč si myslíš, že u Jednotky SDH by to zvládly?

77 Tak tam se dá najít různé uplatnění. Jako třeba pomocné síly, buď při dálkové dopravě
78 vody, nebo jiných činnostech.

A jak vnímáš ženy u vás v SDH?

79 Tak u nás jich je málo. Sportovní tým holek nemáme. Ale starají se o různou organizaci,
80 zařizují některé věci, vaří na schůzích. Neříkám, že bez nich by to nešlo, ale je dobré, že
81 tam jsou.

SOCIÁLNÍ VLIV

Jak tvoje okolí pohlíží na to, že jsi členem SDH?

- 82 Asi si mě víc váží. Ale jelikož to v mém okolí dělají skoro všichni, tak to není nic
83 závratného.

Jak tvoje rodina pohlíží na to, že jsi členem SDH?

- 84 Jelikož celá rodina je také u SDH, tak asi normálně. Jenom moje sestra u sboru není.

Takže je to u vás rodinná tradice?

- 85 Ano.

Setkal ses někdy s negativní reakcí na fakt tvého členství u SDH?

- 86 Ne.

Jak se vyrovnáváš s předsudky, že dobrovolné hasičství je jen o pití alkoholu?

- 87 Tak je to hezký po závodech ten výkon trošku oslavit, ale z pohledu profesionálního hasiče
88 mi vadí, když přijedeme někam k zásahu a jsou tam opilí dobrovolní hasiči. To se nám
89 stalo nedávno u požáru stodoly. Akorát se tam pletli a ještě jsme z toho měli nakonec
90 problém my. Není to dobré, když vyjíždějí napití.

To je úhel pohledu profesionála, a jak to vnímáš jako dobrovolný hasič ty předsudky?

- 91 Myslím, že mají částečně pravdu ti lidé.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

Myslíš si, že je běžnější být členem SDH na vesnici nebo ve městě?

- 92 Na vesnici.

Jak si to vysvětluješ?

- 93 Na vesnici je to taková větší rodina. Všichni se tam spolu znají a chtějí spolu trávit čas.
94 Hodně lidí to má jako tradici v rodině. Asi proto.

Myslíš si, že je běžné pro členy HZS být členem i SDH?

95 Asi je to běžné, ale málo kdo z nich se věnuje požárnímu sportu u dobrovolných hasičů.

96 Řekl bych, že jsou většinou členy, protože z té vesnice třeba pocházejí.

Máš nějaký silný zážitek spojený s členstvím u SDH, který bys mi mohl vyprávět?

97 To jsem ještě nebyl u profesionálních hasičů a třikrát po sobě jsme vyhráli krajskou soutěž

98 a postoupili jsme na Mistrovství republiky. Po deseti letech asi se to podařilo.

Jak jsi prožíval tyto úspěchy?

99 Těšil jsem se na to. Pořádně jsme ten náš postup oslavili. Bylo to pro mě něco fakt
100 výjimečného. Taková odměna za ty výkony, co jsme podali. Byli jsme na sebe pyšní.

A ještě nějak jsi to prožíval? Přišel nějaký strach či obavy?

101 To ne. My jsme tam jeli s tím, že na první místo nemáme žádnou šanci. Takže jsme si to
102 tam jeli spíš užít. Skončili jsme asi 10. z 15. Myslím, že to bylo dobré.

Příloha č. 5: Přepsaný rozhovor- R3 (Jaroslava)

OSOBNÍ INFORMACE

Věk.

1 45 let.

Dosažené vzdělání.

2 Úplné střední odborné.

Současná práce.

3 Administrativní zaměstnankyně.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ČLENSTVÍ U SDH

Jak dlouho jsi členem SDH?

4 30 let.

Jak vnímáš svoji úlohu u SDH?

- 5 Úplně přirozeně. Jsem ve výboru, jsem jednatel sboru. To dělám 8 let.

Jak jsi vnímala svoji úlohu před 20 lety?

- 6 To jsem byla řadový člen.

Co konkrétně pro tebe znamená být členem SDH? Jaké povinnosti s tím máš spojené?

- 7 Povinnosti určitě před dvaceti lety nebyly žádné mimořádné. To je prostě dobrovolná
8 aktivita. Teď teda trošku musím v tom výboru, ale nijak mi to nevádí ani neomezuje. Je to
9 součástí vývoje člověka, že to беру tak přirozeně.

Kolik času ti to tak zabere?

- 10 Dvě hodiny za měsíc.

Takže je to o tom, že se sejdeš jednou za měsíc na dvě hodiny nebo to obsahuje ještě něco jiného?

- 11 Pořád je to o lidech. Jako že kdykoliv... Výbor je jenom, že musíš zapsat zprávu, sežvat
12 ho, když velitel zavolá atd. Ale jinak je to kdykoliv, když lidi potřebují. Není to, že něco
13 musíš. O tom to právě je, když někdo něco potřebuje nebo když je třeba pro sbor něco
14 udělat, tak se ty lidi sejdou. Je to dobrovolné všechny ty aktivity kolem, od sekání trávy na
15 hřišti až po organizaci plesu. Není to tedy, že bych já něco vymýšlela, spíš se k tomu
16 připojuji. Mladí dneska dávají víc podnětů, než my teď. Náš sbor má dlouhou tradici, 110
17 let, a celá ta léta sbor fungoval aktivně. Vždycky se najde někdo, kdo je aktivní a utváří tu
18 činnost víc. A většina lidí chce být součástí toho, co se děje v blízkém okolí.

Jak se členství u SDH projevuje v tvém běžném životě?

- 19 Nijak mimořádně, protože z rodiny jsme všichni členi. беру to jako přirozenou součást
20 našeho života.

Před těmi 30 lety co ti přinesl vstup do SDH?

- 21 To byl jenom sport. Jestli nějaké zkušenosti, tak jenom z toho sportu, protože tenkrát
22 požární sport začínal. Nemělo to takové masové měřítko, jako to má dneska. Ženských na
23 okrese bylo asi všeho všudy 5 týmů. Bylo to něco navíc, co nikde jinde nebylo.

Jak jsi to vnímala, že děláš něco, co jinde moc nebylo?

24 Jako takové uspokojení, že jsme uměli něco jiného, než umí ty ostatní.

Jaké výhody ti přináší členství u SDH?

25 Výhody asi žádné.

Znamená tvoje členství u SDH nějaké omezení v životě?

26 Ne. Určitě ne. Vůbec žádné.

Co si představuješ pod pojmem dobrovolný hasič? Jaké vlastnosti by měl mít?

27 Dobrovolný hasič je osoba, která je ochotná pomoci druhému v nouzi. A jelikož to jsou
28 hasiči, tak většinou u požáru. Ale může to být jakákoliv katastrofa, tak ten člověk by měl
29 být ochotný pomoci.

Protože vím, že jsi soutěžila v mládí, ale i později s mladými holkami, když se ženy složily po několikaleté pauze dohromady, tak jak bys porovнала soutěže dříve a dnes? Vidiš v tom nějaký rozdíl?

30 Vidím v té masovosti. Když jsme jezdili my, tak jezdili chlapi a ženský byly jakoby
31 navíc. Byla to opravdu malá skupinka ženských, které se tomu věnovaly. Dodneška
32 funguje v tom složení, co já pamatuji snad jen jedno družstvo. Jinak dneska je to o
33 rychlosti a o mládí. Ale děláte to taky kvůli tomu, že vypadnete na celý den někam, to
34 samé bylo i za nás. Jedeš někam s kolektivem.

A vidiš nějaký rozdíl v soudržnosti nebo přátelství v družstvu?

35 Já bych řekla, že třeba tam, kde fungují dobrovolní hasiči, je to o kolektivu. Protože to je
36 kolektivní sport. A je jedno, jestli to bylo před dvaceti lety nebo teď. A tam, kde třeba není
37 a kde nemají tyto skupiny, tak tam neslyšíš, že by mladí šli všichni najednou si sednout,
38 podniknout něco. Anebo když si zavolají, že by si pomohli. Většinou to jsou jeden, dva, ale
39 ne v takovém velkém množství jako je to u hasičů. Ale jinak přátelství je přátelství. To je
40 asi jedno, co ty lidi dělají. Jediný rozdíl je, že hasiči mají velké společné téma- „hasičinu“.

Jak jsi prožívala soutěže?

41 Tak vždycky to bylo o tom, dosáhnout něčeho. Vždycky jsme se na to těšili. Bylo to o tom,
42 naučit se něco nového. Já nejsem ten typ za každou cenu urvat. Ani nervózní jsem z toho
43 nebývala. Opravdu jsme se na to těšila. Když jsme začínali, tak to bylo o tom, než se ta
44 savice donesla ke kádi a pokaždé, když to někdo zrychlil, tak jsme to chtěli okoukat. Chtěli
45 jsme se pořád zlepšovat. Taky jsme jezdili jen v rámci okrsku. Když se chtělo jet na soutěž
46 za novými lidmi, tak to bylo jen na pozvání někoho. Třeba když se znali z práce hasiči.

Cítíš větší zodpovědnost tím, že jsi ve výboru?

47 Tak máš starost. Musí to být zapsané a musí to být dohledatelné. V podstatě je to jednání,
48 které vedeš pro celý sbor. Někdo to zpracovat musí. Nějakou zodpovědnost za to musíš
49 nést. Ale neznamená to, že by mě to obtěžovalo. Dělán to ráda a беру to jako součást toho
50 dobrovolnictví.

MOTIVACE

Proč ses stala členem SDH před těmi 30 lety?

51 To je to, co už jsem říkala. Ta vesnice s tím roste, takže automaticky jsem v 15 šla ke
52 sboru. Na vesnici jiné aktivity nebyly. Bylo to i tím, že byli starší hasiči a potřebovali
53 doplnit družstvo. Ta vesnice byla semknutější, než je dnes, zvláště pak než je to ve městě.
54 A tak se to pořád přebíralo. Vlastně i celá rodina byla u hasičů, tak to bylo automatické.

Jaká je tvoje motivace být dnes členem SDH?

55 Mně to opravdu přijde jako přirozená součást života. Ono to tak běží dál. Je to o tom, že
56 můžeš pomoci lidem. Nikdy jsem neuvažovala odstoupit od sboru.

Jak konkrétně může dobrovolný hasič pomáhat? Jak jsi někdy pomáhala ty?

57 Pomáhaly jsme jako ženský spíš někde při brigádách nebo na soutěžích a schůzích jako
58 obsluha a takovéto věci. Ale pomáhají chlapi. Při čištění studní, kácení stromů, když se
59 lidem dostane voda do baráku a jiné věci, které jsou běžně přes rok potřeba. Takže ty lidi
60 z vesnice i z okolí zajdou za starostou hasičů a požádají o pomoc. To dělají všechno chlapi,
61 ale u těch hasičů je dobré, že pro to mají zázemí. No a pak je tady výjezdní jednotka a tam
62 se ti chlapi dostanou k požárům a i jiným zásahům, než je běžná pomoc.

Co by ti v životě chybělo, kdybys nebyla členem SDH?

- 63 To nevím, co by mi chybělo. Myslím si, že by potom byla ta aktivita jinak nastavená, život
64 by se ubíral jiným směrem. Tím, že je to opravdu od mládí... Ale ani si nedovedu
65 představit, že bych dělala něco jiného, když celá rodina je u hasičů, téměř všichni z vesnice
66 to dělají.

HODNOTY

Jaké jsou tvoje životní hodnoty? Nemusí být seřazeny.

- 67 Rodina, zaměstnání... Zdraví samozřejmě. To vyjadřuje tak nějak všechno.

Jak zasahuje členství u SDH do tvého žebříčku hodnot?

- 68 Já to neberu jako součást mého žebříčku hodnot. Beru to v kontextu běžné přirozené
69 pomoci.

Zařadila bys touhu pomáhat mezi tvé hlavní hodnoty?

- 70 Nevím, jestli mezi hlavní hodnoty, ale jako hodnotu ji vyznávám. Myslím si, že by ji měli
71 ctít úplně všichni. Bohužel v dnešním světě to tak není, ale nikdo přeci neví, kdy bude
72 potřebovat pomoc.

A když by sis to zpětně vybavila, řadila jsi mezi hlavní hodnoty členství u SDH nebo přátelství v něm?

- 73 Je to těžké si to zpětně vybavit. Přátelství pro nás byla určitě důležitá věc, s těmi lidmi
74 jsem vyrůstala celý život. Trávila jsem s nimi spousty času na vesnici. Ale jestli jsem to
75 brala jako hlavní hodnotu, to nevím.

Jsi hrdá na to, že jsi členem SDH?

- 76 Určitě.

ZÁJMY

Jaké jsou tvoje hlavní zájmy?

- 77 Ráda šiju, vařím. A to je asi moje náplň celého odpoledne. Já jsem v práci 8-10 hodin
78 denně, máme velkou rodinu, tak mi ani na nic jiného nezbyvá čas.

Zařadila bys členství u SDH a aktivity s tím spojené mezi tvoje zájmy?

79 V těch 15, 20 to byl můj koníček, takže ano. Pak už mi to tak splynulo s životem, že to tak
80 neberu. Že se sejdu jednou za měsíc s výborem, není můj koníček. Jak jsem říkala už
81 předtím, je to tak trochu povinnost.

Těší tě činnost a aktivity spojené s členstvím u SDH?

82 Určitě.

POHLED NA ŽENY

Jaký pohled máš na ženy u SDH?

83 Tak určitě tam patří, protože chlapi mají jiný pohled na život a jiný způsob myšlení, než do
84 toho vnesou ženský. Třeba u té organizace akcí, plesu. Celkově když je to záležitost
85 chlapů, tak ženský mají pocit, že jsou o něco okradené. Proto podle mě tam vstupovaly
86 naše maminky. Za dob našich rodičů hasičství nebylo o soutěžích. Ve sboru byla jedna
87 ruční stříkačka, a když někde hořelo, tak chlapi vyjeli hasit. Ženský tam vstupovaly,
88 protože chtěly být také součástí něčeho a ne jen sedět doma. A ještě když ten chlap měl
89 nějakou funkci, tak to té ženské přinášelo i lepší postavení. Tudíž bylo to prestižní, když
90 šla manželka na schůzi se svým manželem. Dřív se to vnímalo všechno úplně jinak. A
91 proto třeba dnes máme ve sboru nejstarší členku, které je 85 let.

Jak bys vnímala ženu u Jednotky SDH?

92 Myslím si, že by to pro ně bylo fyzicky hodně náročné. Ale taky psychicky. Je to hlavně o
93 té psychice. Ženský mají jinak nastavené to, že teď musí zachránit tohohle a tamto. Kdežto
94 chlapi fungují trochu jinak na povel. Oni vědí, že musí poslechnout. Vždycky je nějaký
95 velitel zásahu, který to organizuje. A ty ženský to vnímají jinak. Já osobně jsem se dostala
96 k jedné bouračce a ta reakce byla přehnaná. V tu chvíli si nedokážeš zachovat chladnou
97 hlavu. Musel by k tomu být opravdu patřičný výcvik, si myslím. Ale já bych to třeba
98 nedokázala. Fakt si myslím, že ne.

SOCIÁLNÍ VLIV

Jak tvoje okolí pohlíží na to, že jsi členem SDH?

99 Jelikož jsou všichni v mém okolí u SDH, tak je to samozřejmost. Jenom ženský z práce
100 nejsou u hasičů. Ty to vidíš zas trošku jinak. Pro ně se to zdá nepochopitelné, jak tomu
101 můžu věnovat tolik času. Tím myslím, třeba když jsem běhala s vámi mladými na soutěže
102 ještě. Já jsem jim na to říkala, že když vám můžu pomoci, tak to udělám ráda. Nic mě to
103 nestojí. A ten čas o sobotě si najdu. Ale nepohlíží na to nijak negativně. Tím, že nejsou u
104 hasičů, tak se o tom ani nebavíme.

Ty už jsi zmiňovala, že z tvé rodiny jsou všichni u SDH, takže to je rodinná tradice.

105 Ano.

Setkala ses někdy s negativní reakcí na fakt tvého členství u SDH?

106 Ne. Ne. Nikdy.

Jak se vyrovnáváš s předsudky, že dobrovolné hasičství je jen o pití alkoholu?

107 Já takové předsudky neřeším. To dělá jen ten, kdo si na někoho chce ukázat. A kdo si nejde
108 sednout do hospody, i když není dobrovolný hasič? Kdo si nejde po fotbale dát pivo?
109 Myslím si, že to lidi dělají jen, když chtějí někomu shodit to, co ten člověk neuznává.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

Myslíš si, že je běžnější být členem SDH na vesnici nebo ve městě?

110 Myslím si, že na vesnici je to běžnější.

Proč si myslíš, že je běžnější být členem SDH na vesnici?

111 Na vesnici jsou lidé trochu v jiné pozici, než ve městě. Jak dostupností kultury, nákupů,
112 dopravy atd., tak i tou soudržností, která je pojila už kdysi, kdy vesnice žila jako jedna
113 velká rodina. O co se na vesnici nepostaráš, to nemáš, a spojit se v kolektivu, který pomáhá
114 je přeci fajn.

Proč si myslíš, že ve městě lidé vstupují do SDH?

115 Něco je, že si to přinesou z rodiny. Vždycky se najde v rodině někdo, kdo tam byl.
116 Dědeček, tatínek... A pak jsou potřebný. Někde je to prostě z dostupnosti. Někde je to, že
117 se musí. Ale vždycky to dělají rádi, protože tohle je dobrovolný. Bez nároku na honorář,
118 bez nároku na to, že jednou někdo bude chválit. O tom to fakt není.

Myslíš si, že je běžné pro členy HZS být členem i SDH?

119 Já si myslím, že ano. Většinou jsou nejdřív dobrovolní a pak jsou profici. I když v dnešní
120 době jsou i školy na to, že to můžeš jít studovat. Ale pořád si myslím, že musíš mít někde
121 ten základ. Řekla bych, že téměř nikdo, kdo by předtím neznal hasičinu, chtěl být
122 profíkem.

*Myslíš si, že dneska není nikdo, kdo by se chtěl stát profíkem, i když k tomu předtím žádný
vztah neměl?*

123 Asi se takoví najdou. Ale podle mě v tom vidí prestiž, a nebo mají v povaze touhu
124 pomáhat. Protože co by tam jinak dělali? Musí to být prostě v nich.

*Máš nějaký silný zážitek z doby před 30 lety a z teď spojené s členstvím u SDH, který bys
mi mohla vyprávět?*

125 Tak teď mě nic nenapadá. Tak před 30 lety byl silný zážitek to, že vyhraješ první místo.
126 Nám se i dařilo a umísťovali jsme se pěkně, tak to si pamatuji. Ale postupem věku se ti
127 hodnoty mění, že dneska by byl silný zážitek zachránit někomu život, ale k tomu se
128 nedostane moc lidí. Já určitě ne. Dneska je to o tom, že pomůžeš nějaké babičce vymýt
129 chodbu, protože jí tam vlítla voda nebo něco podobného. Ale nemám žádný emotivní
130 prožitek. Nebo si to teď nevybavuji.

Příloha č. 6: Přepsaný rozhovor- R4 (Nina)

OSOBNÍ INFORMACE

Věk.

1 21 let.

Dosažené vzdělání.

- 2 SOŠ s maturitou.

Současná práce nebo studium.

- 3 Studuji VŠ, obor Sociální práce ve veřejné správě.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ČLENSTVÍ U SDH

Jak dlouho jsi členem SDH?

- 4 13 let.

Jak vnímáš svoji úlohu u SDH?

- 5 Já se věnuji pouze požárnímu sportu, a jelikož jsem na proudnici (*pozn. jedna ze sedmi*
6 *úloh při disciplíně požární útok*), tak si myslím, že je to hodně důležité. To běhání musí být
7 hodně rychlé, ale i zapojení na základně, abych to stihla doběhnout dopředu dřív, než to
8 zadek stihne v zadu. Také je důležité, abych se hned trefila a nastříkala do terčů, protože
9 kolikrát je to dost náročné. Záleží, jaké terče jsou na soutěži.

A kromě požárního sportu, děláš tam ještě něco?

- 10 Ani ne. Teda když se pořádají různé akce, maškarní plesy a tak, tak jdeme a pomáháme jim
11 v té organizaci, hrajeme si s dětmi, jsme na různých stanovištích, kde děti plní úkoly. Ale
12 jinak bych víc kolem asi ani nedělala.

A nějaké brigády máte?

- 13 Ne. Aspoň o žádných nevím.

Co konkrétně pro tebe znamená být členem SDH? Jaké povinnosti s tím máš spojené?

- 14 Pro mě to spíš znamená zábava. Máme dobrý kolektiv a vždycky mě to tam s nimi bavilo.
15 To běhání mě taky baví, to jo, ale hlavně je pro mě důležitý ten kolektiv. Dobře si
16 rozumíme, dáme všechno dohromady a tak nějak... A povinnosti... To nemám vůbec
17 žádné. Jen se sejdeme, natrénujeme a jedem na soutěž.

Jak se členství u SDH projevuje v tvém běžném životě?

18 Asi skoro vůbec. Teďka jsme ani nějak moc dlouho neběhali. Já jsem teda třeba nedávno
19 běhala s jiným SDH. Ale jinak bych řekla, že moc ne. Doma si o tom povídáme, jen když
20 někam jedeme na soutěž nebo něco organizujeme, ale jinak ne.

Ani přátelé z SDH bys nezařadila do tvého běžného života?

21 Jo, to určitě ano. Někoho z SDH bych určitě zařadila mezi své hlavní přátele. A hlavně já
22 tam mám i svou rodinu.

Vidíš nějaký rozdíl mezi přáteli u SDH a těmi ostatními?

23 Asi jo. Lidi u SDH jsou pro mě asi větší srdcovka. Asi je to také tím, že je znám vážně
24 skoro celý život, než některé z mých přátel.

Co ti přinesl vstup do SDH?

25 Určitě nové přátelé. To jsem si jich tam našla hodně. A rozhodně zkušenosti. I zkušenosti
26 ohledně trémy. Díky těm soutěžím jsem se naučila líp ovládat trému. A taky mi přinesl
27 zábavu. Je to hodně o tom. Člověk se tam odreaguje a uvolní. Je to pro mě spíš to
28 odreagování, než že bych někam šla a stresovala se.

Co by ti v životě chybělo, kdybys nebyla členem SDH?

29 Ta zábava by mi chyběla určitě. Stoprocentně. A dobrý přátelé, na které se můžu vážně
30 spolehnout.

Znamená tvoje členství u SDH nějaké omezení v životě?

31 Ne. Vůbec.

Kolik času věnuješ aktivitám spojeným s SDH?

32 No takhle... Když už se vrhneme, že pojedeme někam na ty soutěže, tak je to většinou tak
33 3-4 hodiny tréninku jednou za 14 dní. A někdy je to zase naopak, že trénujeme pár dní před
34 soutěží. Ale nijak mě to neomezuje v ničem. Domluvíme si to tak, abychom měli všichni
35 čas. Takže mě to nijak neomezuje.

Co si představuješ pod pojmem dobrovolný hasič? Jaké vlastnosti by měl mít?

36 Určitě by to měl dělat dobrovolně a neměl by k tomu být nucený. A mělo by ho to
37 stoprocentně bavit. Měl by být také spolehlivý, protože spolehlivost je v týmu důležitá.
38 Měl by mít organizační schopnosti, vyrovnaný a měl by být ochotný pomoci.

Jak prožíváš soutěže?

39 Soutěže prožívám podle toho, o jakou soutěž se jedná. A jestli je tam více družstev nebo
40 málo družstev. Jakmile je tam hodně družstev, tak nejsem nervózní vůbec. Prostě si říkám,
41 že tam ta šance stoprocentně je se umístit. Jako že je tam hodně těch horších družstev. A
42 když tam jsou právě třeba jenom tři družstva, tak tam se jedná o to, že musíme fakt
43 máknout, abychom byli první, tak tam už nervózní jsem. Ale ne vyloženě hodně. Máme
44 tam třeba jednu a ta se úplně rozklepe a sotva tam všechno zapojí. Tak oproti ní nejsem
45 vůbec nervózní.

Jak se ta nervozita projevuje?

46 Projevuje se až ve chvíli, kdy jdeme na přípravu na základnu, začínají se mi trochu klepat
47 ruce a v hlavě si přehrávám, co vše jak zapojím, jako co zapojím první a že si do toho
48 hlavně nesmím strčit a nezbořit si to tam všechno.

*Vidíš nějaký rozdíl v nervozitě, když běháš sto metrů s překážkami a požární útok s dalšími
holkami?*

49 Stoprocentně. Když mám jít sama, tak je to o hodně horší, než když tam mám ty holky a
50 můžu s nimi zaběhnout.

Jak konkrétně může dobrovolný hasič pomáhat? A jak pomáháš ty?

51 Já si myslím, že určitě, když je tam ta zdravotní péče, tak kdyby se někde něco stalo, tak ten
52 dobrovolný hasič by ty základy stoprocentně měl mít. A já tedy nepomáhám nijak, já
53 jenom soutěžím. A jinak určitě můžou jezdit k nějakým výjezdům, malým požárům a takhle.

Ještě nějak jinak může dobrovolný hasič pomáhat?

54 Nevím, jestli se to dá říkat jako pomáhání, ale třeba když jsou plesy, tak tam může hlídat.
55 Nebo může poučovat malé děti, co můžou a nemůžou.

A když by nastala nějaká mimořádná situace, třeba povodně, byla bys ochotná pomoci?

56 Já si myslím, že když bych o to byla požádána, tak stoprocentně. Jinak bych se sama do
57 toho nezapojovala.

A když organizujete ty dětské akce, to nevnímáš jako nějaký druh pomoci?

58 Vnímám to jako druh pomoci jak mezi hasiči, tak pro ty děti. Vlastně díky mně a ostatním
59 se ty děti můžou bavit a hrát různé hry a za odměnu dostávají sladkosti a tak. A ze strany
60 hasičů, že si navzájem pomůžeme a můžeme z toho pak vyjít třeba i s nějakým plusem od
61 lidí, že nám tu akci pochválí a tak.

MOTIVACE

Proč ses stala členem SDH?

62 Stala jsem se jím, protože mi to vlastně nabídnul bratránek s tím, že tam potom začali
63 chodit i brácha a ségra. A když jsem slyšela, co tam všechno dělají a hlavně se zrovna ten
64 rok jelo na lyžák, takže jsem tam chtěla hlavně na lyžák. A díky tomu jsem se tam zapojila.

Takže ty jsi tam vstoupila kvůli lyžáku? Nebylo v tom i to, co oni dělají?

65 No ono to bylo v podstatě tak, že jsem chtěla na ten lyžák, tak jsem se šla podívat na
66 hasičák s tím, že tam chci chodit a rozhodně mě tam nalákalo pak mnohem víc to, co jsme
67 ten den dělali. Pamatuju si, že jsme zrovna stříleli ze vzduchovek, dělali jsme s buzolou a
68 učili mě uzle.

Jaká je tvoje motivace teď být členem SDH?

69 Motivace je spíš pro mě teďka moje sestra s mamkou. Oni jsou do toho zapálené hodně.
70 Jako mě to taky baví, to stoprocentně, ale nejsem do toho tak žhavá jako oni. Takže to
71 dělám v podstatě taky pro ně a pro tu partu. Protože kdyby teďka někdo z nás odešel, tak
72 jsou všichni v háji, když to tak řeknu.

Vnímáš to jako velký závazek?

73 Vnímám to jako závazek. Jak jsem říkala, když bych odešla, tak bych zkasila celou tu
74 partu, kterou to baví. Ale ani neplánuji odejít. Baví mě to prostě.

Čím to je, že tvoje sestra a mamka jsou do toho více zažrané a ty ne?

75 Ségra je prostě ten typ člověka, co musí vždycky vyhrát a představa, že bychom byly
76 nejhorší, jí dost vadí. A mamka, ta je právě že hodně v té pozici, že vše zorganizuje, určí
77 datum, obvolává ostatní a domlouvá tréninky a vůbec vše kolem, co se toho týče. Prostě ví,
78 že kdyby to neudělal ona, tak asi nikdo. Mamku všichni bereme v pozici velitele, co řekne,
79 to tak musí být. A určitě v tom bude i to, že to také dělají dlouho a baví je to.

Jak bys porovнала soutěže dříve a dnes?

80 Tak dřív jsem do toho byla hodně zapálená. Prostě jsem musela vyhrát a musela jsem být
81 nejlepší. A hrozně jsem byla nervózní. A teďka to mám prostě formou srandy. Já nervózní
82 už ani nejsem. A třeba ještě na startu tak vtipkujeme s holkami a děláme si randu. A se
83 zkušeností přišlo, že prostě když se to nepodaří, tak se to nepodaří a nic se neděje. Takže já
84 už tam nejezdím s tím, že musíme vyhrát, jako když jsem byla malá. To jsem chtěla
85 vyhrávat furt. Teď už se tam jedu fakt jen pobavit.

Čím to je, že dnes už do toho nejsi tolik zapálená, jako jsi byla dřív?

86 Myslím si, že je to tím, že prostě to takto u dětí bývá. Je to pro ně nějaká novinka, pyšnila
87 jsem se hrozně tím, že umím tyhle uzle, střílím ze vzduchovky, že vyhrávám soutěže. Teď
88 je to už takové hodně vžitě, že mě už tolik věcí nepřekvapuje. Dělam to už hrozně dlouho a
89 asi jak je to všechno furt dokola. Ale tím nechci říct, že by mě to nebavilo. To baví. Teď je
90 to pro mě v podstatě samozřejmost, že tyhle věci, co se týče hasičů, umím a znám.

HODNOTY

Jaké jsou tvoje životní hodnoty? Řekni mi nějaké. Nemusí být seřazeny.

91 Tak určitě na prvním místě by byly vztahy, jako rodinné. To je takový základ. Potom
92 nějaký partner. Pak stoprocentně práce, finančně abych byla zabezpečená. A přátelé.

Zasahuje členství u SDH nějak do tvého žebříčku hodnot?

93 Asi ani ne. Jako kdybych přestala chodit, tak by mi to asi tolik neublížilo jako jiné věci.

A zařadila bys přátelé u SDH mezi ty přátelé, které řadíš do žebříčku hodnot?

94 Pár určitě jo.

Co konkrétně pro tebe znamená přátelství u SDH?

95 Rozhodně jde, troufnu si říct, o velký pouto. Jsou to moc fajn lidi a určitě by mě mrzelo
96 nevidat se s nimi. Přeci jen jsem si na ně už zvykla a jak jsem říkala, mám tam hlavně tu
97 rodinu.

Zařadila bys touhu pomáhat mezi tvé hlavní hodnoty?

98 Jo, to rozhodně. Taky to byl i v podstatě důvod výběru mého studia.

Jsi hrdá na to, že jsi členem SDH?

99 Jo. Jsem hodně.

ZÁJMY

Jaké jsou tvoje hlavní zájmy?

100 Teďka je to hlavně ta škola. Chtěla bych dostudovat a mít titul. Dalšími zájmy jsou zdraví
101 a sport. Snažím se se sebou něco dělat. Zhubnout. Na tom mi hodně záleží. Chodím běhat,
102 na kolečkové brusle. A to je asi tak všechno. Jako že si myslím, že všechno mám v pohodě
103 a jsem spokojená.

Zařadila bys tvoje členství u SDH a aktivity s tím spojené mezi tvoje hlavní zájmy?

104 Ne. To asi ne.

A patřilo to někdy mezi tvoje hlavní zájmy? Třeba na základní škole?

105 To stoprocentně. Dost jsem to prožívala, vždycky jsem se tam těšila, jak na tu činnost,
106 tak na kamarády, které jsem tam měla.

POHLED NA ŽENY

Jaký máš pohled na ženy u SDH?

107 Já si myslím, že ženský jsou odjakživa chytřejší, takže si umí udělat lepší taktiku v tom
108 běhání. Protože kolikrát když vidíme ty chlapy, co tam vymýšlejí, tak je to katastrofa. A na
109 té soutěži se to taky dost projevuje. Myslím si, že ženský umí taktizovat a umí si to
110 uspořádat. A hlavně se umí domluvit, aby to klaplo a bylo to takhle a takhle. A podle toho
111 prostě jedou. Takže je tam vidím určitě kladně.

Kromě soutěží, vnímáš ještě nějak jinak jejich úlohu u SDH?

112 Ani ne. Prostě já tam chodím vyloženě za tou zábavou a zaběhat si a vyhrávat.

A jiné ženy u sboru zapojují se ještě jinak?

113 Maximálně že chodí na ty sezení, kde se domlouvají a tak... Do výboru.

A vnímáš ženy u SDH potřebné?

114 No určitě. Co se týče té fyzické a náročné práce to asi ne. Přeci jen je to pro většinu žen
115 náročné. Ale co se týče toho organizátorství, tak stoprocentně. Taky jsou potřebné u těch
116 kroužků, mají s dětmi trpělivost a ty děti dokážou naučit ty základy, co se týče SDH. A
117 vůbec je připravit na soutěž atd.

Jak bys vnímala ženu u Jednotky SDH?

118 Asi spíš tohle to je pro ty chlapy víc. Už jen co se týká té síly. A... Já nevím. Myslím si, že
119 když by tam byla, tak by to určitě nijak nezhoršila nebo tak. Ale myslím si, že tohle to je
120 pro ty chlapy.

Myslíš si tedy, že problém je jen ve fyzické síle?

121 Ano. Myslím si to, že ženská nemá takovou sílu, aby to všechno zvládla.

A z psychické stránky si myslíš, že by to zvládla?

122 To je individuální, myslím si, že takové ženy se taky najdou. Jde o povahu a o to, jestli
123 jsou psychicky silné. Ale rozhodně najdeme v této pozici více mužů, kteří to zvládají líp
124 než ženy.

Jak bys to viděla u sebe? Chtěla bys být u jednotky?

125 Ne. Já bych na to asi neměla. Asi by to bylo pro mě dost fyzicky náročné. A z velkého
126 ohně mám popravdě strach.

SOCIÁLNÍ VLIV

Jak tvé okolí pohlíží na to, že jsi členem SDH?

127 Vždycky se diví, když to někomu řeknu, že běhám hasiče. A lidi se i dost vyptávají, co
128 všechno tam děláme. A vždycky jediný, co řeknou je, to tam stříkáte a tak. A když jim to

129 vysvětlím, co všechno se tam musí dělat, tak oni říkají, že to je docela fajn a že by je to asi
130 taky docela bavilo.

Jak tvoje rodina pohlíží na to, že jsi členem SDH?

131 Ty jsou spokojení. A vždycky, když přijedeme z nějaké soutěže s tím, že máme medaili,
132 tak je vidět, že mají radost. A hlavně když tam mám sestru, bratra, mamku, tak jsou všichni
133 spokojení. I bratránci tam jsou vlastně.

Takže bys zařadila rodinnou tradici mezi faktory, které tě vedly k členství u SDH?

134 To určitě.

Setkala ses někdy s negativní reakcí na fakt tvého členství u SDH?

135 Ne, ne. To vůbec.

Jak se vyrovnáváš s předsudky, že dobrovolné hasičství je jen o pití alkoholu?

136 To mi vadí, protože to není pravda. Prostě tam člověk dře, opravdu se snaží, a kdyby mi to
137 někdo řekl, tak by mě fakt naštvál.

Setkala ses někdy s tím, že by ti to někdo řekl?

138 Jo. Už pár takových poznámek padlo. A vždycky mě to naštvě a snažím se jim to vysvětlit.
139 Ale oni to berou spíš jako vtípek, ale mně to vtipný nepřijde.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

Myslíš si, že je běžnější být členem SDH na vesnici nebo ve městě?

140 Myslíš si, že na vesnici. Ty lidi, jak se tam víc znají, tak se víc dávají dohromady a je to
141 takový... Že se i líp sejdou a dávají se líp dohromady.

Čím si vysvětluješ to, že se lidi k SDH přidávají i ve městě?

142 Jako je tam hodně kroužků, taneční, různě pohybové. Ale v tom městě si myslím, že je tam
143 donutí někdo ze známých jít. Někdo někoho sežene, tak se tam přidá. Asi aby se také
144 bavili... Nevím.

145 Většinou u nás je to tak, že někdo někoho sežene s tím, že je to takový pohodový člověk,
146 kterému nevadí různé věci. Ty měšťáci se snad i někdy cítí trapně při tom, jako že budou

147 muset mít na hlavě helmu a tak. Fakt se musí najít někdo pohodový. Takže takhle se to spíš
148 dává dohromady.

Myslíš si, že je běžné pro členy HZS být členem i SDH?

149 Já myslím, že i jo. Že můžou být úplně v pohodě dobrovolnými i profíky.

Máš nějaký silný zážitek spojený s SDH, který bys mi mohla vyprávět?

150 Pro mě vždycky bylo dobrý to, že když se nám někdo na soutěži posmíval, tak jinde třeba
151 ty lidi se stáhnou a nepomůžou, ale my jsme fakt dobrá parta a vždycky jsme se spojili a
152 toho jednoho jsme bránili. Nenechali jsme, aby se mu posmívali. A to se mi vždycky na
153 tom líbilo.

Příloha č. 7: Přepsaný rozhovor- R5 (Filip)

OSOBNÍ INFORMACE

Věk.

1 Na konci roku mi bude 50.

Dosažené vzdělání.

2 Obecně nebo hasičské?

Můžete obojí.

3 Tak obecně mám střední odborné učiliště. A pak mám dvouletou hasičskou školu, kterou
4 jsem studoval dálkově v rámci dobrovolných hasičů v roce 92. Byla to úžasná škola, těch
5 vědomostí, co tam člověk načerpal. A byla tam také moc dobrá parta lidí.

Současná práce.

6 Nic. Žádnou práci nemám.

OTÁZKY TÝKAJÍCÍ SE ČLENSTVÍ U SDH

Jak dlouho jste členem SDH?

7 To je zajímavé. Členem jsem od svých 15. To mě oficiálně mohli přijmout jako člena
8 s průkazkou. Ale hasiče jako od kroužku malých hasičů, to jsem od 9 let. V roce 74 dělali
9 nový kroužek a nový nábor. To mě bylo těch 9. Ale když už jde o ty hasiče, tak já tady v té
10 hasičárně bydlím od svých 3 let.

Vy přímo bydlíte tady v té hasičárně?

11 Přímě tady bydlím. S rodiči jsem se sem přistěhoval, když mně byly tři roky. V roce 68. A
12 od té doby tady bydlíme. Já sice mám byt ve městě, ale myslím si, že tady je člověk
13 potřebnější pro ty hasiče, takže jsem tady.

Jak vnímáte svoji úlohu u SDH?

14 No tím, že jsem takhle dlouho hasičem, tak jsem přešel i přes různé funkce. V současné
15 době je moje funkce zástupce velitele sboru. Ale k tomu člověk má spoustu dalších úkolů,
16 ještě se věnuji dalším věcem. Já osobně jsem hlavně zaměřený na takovou tu činnost
17 jednotky, tak kolem toho se točím nejvíce. Takový to spolkový, to dělají ostatní chlapi. Ale
18 z mojí funkce tak i vyplývá, že se starám o to bojový.

A na soutěže jste dřív jezdil?

19 Taky. Už od těch žáků až potom za ty dospělý. Teda ještě takhle, já Vám to řeknu upřímně,
20 co se týká těch soutěží, to tu jaksí neprovádíme. Děláme soutěž. Ale jenom co je takové
21 to nejnutnější ze zákona v rámci fyzické přípravy chlapů, tak se musí ty hasiči účastnit
22 alespoň nějaké soutěže. Takže okrskovou soutěž uděláme. Ale jinak chlapi tohle dělat
23 nechtěj, je tohle nebaví. My jsme poměrně velký sbor. Celá 1/3 okresu Prachatic je okrsek
24 Volary a ten okrsek Volary čítá asi dalších 6 sborů. Ale na zbytku, na 2/3 toho okresu je
25 dalších 20 okrsků a tam jeden okrsek čítá třeba 15 sborů. To je úplně o něčem jiném.
26 Takže náš radius, celý ten záahový okruh, je až 30 km. A máme poměrně dost výjezdů.
27 Takže my se věnujeme spíš té přípravě a činnosti na to bojové. Takže taková ta soutěž ano,
28 samozřejmě. Víme, o co jde, snažíme se tak nějak pomoci, třeba i v rámci okresu, máme
29 tady nějaké rozhodčí. Ale jinak chlapi to neberou, odbudeme si to. Nejsou to takové ti
30 sportovní nadšenci. Naše práce se skládá z něčeho jiného.

Jak dlouho jste členem Jednotky SDH?

31 Hned od 18 let, co to šlo, jsem se stal členem jednotky. Ono dneska je to taky všechno
32 přísnější, ale když mně bylo 15, tak já už jsem s hasiči jezdil normálně na výjezdy. Dřív se
33 to tak nebralo, dřív to nikdo tak nehodnotil. Dneska je to všechno tak limitovaný a přísný.
34 Až se to někdy přehání. Takže já jsem u svého prvního výjezdu byl, když jsem chodil do 9.
35 třídy. Jsem měl tu výhodu, že jsem byl vždycky takový veliký, statný. Nevypadal jsem na
36 9. třídu. To byla zvláštní shoda okolností, kterou se mi proplétá celý život... A to tím, že je
37 tady člověk furt v hasičárně, tak... Člověk bojuje s nedostatkem peněz, zastaralá technika
38 atd. To, co se tady točí furt, tak to tady bylo vždycky. A bylo to tak, že spodní garáž
39 s vrchem téhle hasičárny se přistavovala, až když já jsem chodil do toho učňáku. Takže tu
40 jsem pomáhal přistavovat taky. Ale spíš jsem chtěl říct to, že když tu bylo tak málo garáží
41 a víc aut, tak se to sem nevešlo. Takže jedna cisterna parkovala v garáži na nádraží, což je
42 odsud přes kilometr. A když se něco stalo, tak se pro to auto muselo dojet. A díky tomu, že
43 jsme tady bydleli... My jsme měli naše soukromé auto. Bylo tady u hasičárny k dispozici.
44 A když bylo potřeba, tak jsem bral klíče a s nějakým tím hasičem, řidičem jsem jel ještě
45 pro to auto k tomu nádraží. To muselo být nějak zabezpečený. Tím pádem jsem tam dojel
46 s tím řidičem, dva byli tenkrát. A pak už jsme pokračovali rovnou k tomu požáru. A jeli
47 jsme hasit les. To byl ten můj první výjezd.

A pamatujete si, jak jste ho prožíval?

48 No já jsem to prožíval tak samozřejmě emotivně, to určitě. To v tom byly emoce taky. Ale
49 ne zas tak strašný. Zase ještě jiný příklady. Tím že jsme bydleli tady v hasičárně, tak i když
50 jsem chodil do školy, tak se třeba stalo, že nám někdo ohlásil nějakou drobnůstku, tak můj
51 otec (dlouhodobý velitel, ono je to teprve 2 roky nebo 3 roky co skončil jako velitel,
52 protože jemu je přes sedmdesát teďka...)... Takže v té době někdo nám ohlásil, že je něco
53 malého a nechtělo se zbytečně... Dneska máme komunikační prostředky, dříve se všechno
54 svolávalo na tu sirénu. Lidi se těžko domluvili jinak. No a když jsme tu jako byli dva, i
55 když jsem byl kluk. Ale kluk, co by znalý z toho hasičského kroužku. Ale i kdybych na ten
56 kroužek nechodil, tak to člověk znal ty hasičské věci. Jsem se tu účastnil všeho. Takže
57 roztáhnout hadici a stříkat to mohl třeba i dvanáctiletý, když by na to přišlo. No takže já už
58 jsem to absolvoval jakoby dřív takovéto výjezdy. Takže co se týká takových věcí, tak mě
59 to zas až tak nenervovalo. Rozhodně jsem z toho nebyl nijak rozklepaný.

Takže žádný velký strach jste z toho neměl?

60 Ne, ne. V celku ne. Upřímně řečeno. Vy jste mě tak navedla, abych o tom taky přemýšlel.
61 Jestli jsem někdy zažil takový upřímný strach z ohně, tak minimálně. Opravdu minimálně,
62 že bych se nějak bál. To je na to spousty vzpomínek. Jinak hasiči, když vyjedou, tak si
63 úkoly rozdávají v autě. Jako kdo zastane jakou funkci. No a teďka vám tak probíhá hlavou,
64 k čemu jedeme. Jedete do té obce a znáte tu obec, tak má člověk představy, jak to tam
65 vypadá, tak si tak představuji, o co tam asi jde a takovýhle věci vám potom běží hlavou...
66 Na žádný velký strach není ani čas v tu chvíli.

Co pro Vás znamená být členem SDH a jaké povinnosti s tím máte spojené?

67 Tak pro mě to znamenalo vždycky hrozně moc. Z jednoho prostýho důvodu, už z toho
68 titulu hasičského, který spousty lidí možná ani nevnímá nebo nebere, ale hasič byl pro mě
69 vždycky ten člověk, který šel pomáhat druhým, aniž by se díval na to nebezpečí. On to zas
70 až tak nevnímá to nebezpečí, jako samozřejmě je opatrný a dává si pozor, to jo. Ale on to
71 tak nevnímá a jede tam s tím, že tam musí pomoc těm lidem. Že jsou nějak v nouzi. A to
72 tak vnímám od malička. A vnímám to tak do dneška, že tam hasiči jedou pomáhat. Hrozně
73 jsem si toho vždycky vážil, že můžu pomoci těm lidem. Já jsem dokonce dělal 12 let hasiče
74 z povolání. Tady byla velká fabrika na zpracování dřeva a byla tam tak nebezpečná výroba,
75 že to mělo svoje vlastní profesionální hasiče. A protože to bylo tady ve Volarech, tak to
76 bylo propojený i s dobrovolnými hasiči. V té fabrice byli vždycky ve službě dva, a z toho
77 jeden musel zůstat na dispečinku. A to nebylo nic. Samozřejmě jim pomáhali zaměstnanci,
78 ale vždycky tam vyjížděli ti dobrovolní s technikou a v nich byla ta síla. Takže to jsme
79 měli ty jednotky totálně propojené. A vlastně všichni hasiči, co byli u těch Dřevařských
80 závodů, byli i dobrovolnými hasiči. I když jsem byl zaměstnaný jako hasič, tak pro mě byli
81 vždycky ti dobrovolní víc. Znamenali pro mě víc. Protože člověk, který tohle jde dělat po
82 své práci, tak ten to musí dělat z úplně jiných důvodů, než kvůli financím nebo tak... A
83 taky já tvrdím, že k profesionálům jdou lidi kvůli penězům, volnu atd. Dřív to tak třeba
84 nebylo. Ale dneska věřím, že to tak je. A právě o to víc mě těší, že tady jde člověk, uteče
85 v sobotu, v neděli, ve svátek, v noci od rodiny a jde dělat kolikrát takovou špínu. Kolikrát
86 je to tak špinavá práce a zjistíte, že jste neuchránili ani žádné hodnoty, protože je to taková
87 ruina. Takže dobrovolný hasič pro mě znamenal vždycky daleko víc a vždycky jsem si
88 těch obětavých lidí hrozně vážil.

A proč Vy to tedy děláte dobrovolně? Jaké k tomu máte důvody?

89 Tak já už jsem to naznačil. Je to úžasný pocit, když jedete od toho zásahu a víte, že jste
90 někomu pomohl. I za takovou škaredou cenu, že to bylo špinavý, smradlavý, načáchlý
91 kouřem, všechno nářadí, co jste použili z auta je špinavý, teď vy to všechno musíte umýt.
92 Kolikrát taky příprava nářadí po zásahu byla delší než zásah samotný. A po každém zásahu
93 se musela ta technika umýt, složit správně do auta, i když se přijelo v noci. Pokaždé se
94 musí i vyčistit auto. Je to takový přísný režim, ale musí to být. To je jako armáda, jak by to
95 nebylo, byl by chaos. Nemohla by z toho nikdy vzniknout dobrá práce.

96 Ještě jsme teda z toho odbočili, ale je to úžasný pocit, když se člověk vrací ze zásahu, že
97 něco pomohl, byl něco platný. I z toho důvodu, že odtamtud všichni utekli nebo byli
98 nešťastní a vy jste byl spása pro ně, která jim pomohla. A myslím, že to je i u těch mladých
99 kluků, že chtějí pomoc. A nedržíme je tady kvůli soutěžím, ale právě kvůli té výjezdovosti.
100 Možná je to pro ně trochu i adrenalin. Já jsem to tedy necítil jako něco adrenalinového. Ale
101 když byl vyhlášený poplach, houkla siréna, tak do mě něco tak vtlouklo. Jako že teď musím
102 jít, to musí být rychlý, to musí být přesná práce. A to si myslím, že mají i ti kluci.

A co ty povinnosti?

103 No ty povinnosti, tak tím, že tady bydlím a pohybuji se v tom už od malička, tak nic z toho
104 nevnímám jako povinnost. Já tím žiju. Dělán to všechno moc rád. Samozřejmě člověk
105 musí udělat nějaké papíry, vyřídit kde co, to jo.

Jak se členství u SDH projevuje ve Vašem běžném životě?

106 V mém případě je to totálně propletený. Ze zdravotních důvodů už nejsem ten aktivní, co
107 vyjíždí, tak už těm hasičům zajišťuju to spojení tady. Ale tím, že vlastně nepracuji, tak
108 jsem tady pořád v hasičárně. Jednak hlídám telefon a jednak koriguju směny hasičů. Takže
109 od rána jsem s hasiči. Vlastně pořád. Takže já jsem od rána do večera v hasičské práci.

Co by Vám v životě chybělo, kdybyste nebyl členem SDH?

110 To nevím. To nemůžu asi říct. Určitě spousty věcí. Hlavně si to nedovedu představit, jak
111 by to vypadalo bez hasičů. Protože tím se ubírá celý můj život.

Co pro Vás znamená přátelství u SDH?

112 Je to strašně důležité. Když jedete k zásahu, jdete do baráku a máte na sobě dýchací
113 techniku, tak se prostě musíte spolehnout na toho druhého. Neexistuje, že by Vás tam
114 někdo nechal. A bez toho přátelství to prostě nejde. Je to nutnost.

115 Jinak když jste u hasičů, tak máte spoustu známých všude. Kamkoliv přijedete. Kamarády
116 máte po celé republice. Já jsem to poznal, už když jsem byl ve škole. Máte jich soustu. A
117 všichni jsou strašně ochotný si mezi sebou pomoci. Jasně pomohl bych každému, ale mezi
118 hasiči je to jasné. A jak máte známé všude, tak se zajímáte i jak to funguje jinde. A poznáte
119 toho spousty. Sbíráte zkušenosti, inspiraci. Takže co se týká přátelství, tím že jste hasič,
120 máte známé všude.

Znamená Vaše členství u SDH nějaké omezení v životě?

121 Pro mě určitě ne. To by mohly mluvit spíš manželky hasičů, protože tady ti kluci tráví
122 spousty času. Možná je to pro ně i takový relax. Ale jinak omezení... No nevím. Spíš jsem
123 tomu tak propadl. To je jako učitelka, taky je poznamenaná svojí prací.

Co si představujete pod pojmem dobrovolný hasič a jaké vlastnosti by měl mít?

124 Pro mě byl vždycky daleko víc ten dobrovolný hasič než profík, protože to jde dělat po své
125 práci, vkládá do toho svoji energii a čas a není za to hodnocený jako profík. Leccos tomu
126 člověk obětuje, ale jde do toho s tím, že pomůže někomu druhému. Dobrovolný hasič by
127 měl být určitě ochotný pomoci, měl by být spolehlivý. To už jsem říkal, bez toho, aniž by
128 se člověk mohl spolehnout na druhého u požáru, to prostě nejde.

MOTIVACE

Proč jste se stal členem SDH?

129 Já jsem to zdědil. Jsem tady v tom od 3 let vyrůstal. Dokážete si představit, když dítě
130 vyrůstá mezi hasiči a všemi těmi auty? To ho musí poznamenat. A ještě navíc když jsem
131 kluk, který je fanatik na auta, teďka mezi nimi jste, ještě navíc to jsou hasičská auta. To je
132 něco lepšího než normální auto. Ale jinak je to zděděny. To byl táta hasič, děda, když sem
133 přišel po válce, tak byl spoluzakládajícím členem SDH v roce 45. Je to prostě daný. Děda,
134 jeho dva synové, já jsem to zdědil, strejcovo kluk to zdědil, jeho syn to zdědil.

Jaká je Vaše motivace teď být členem SDH?

135 Tak něco se tu vybudovalo, dalo se něco do toho, vymyslelo se něco, vylepšilo. Myslím si,
136 že je to i moje zásluha. I takové to dobré jméno sboru. A to vám nedá, abyste si řekl, že je
137 jedno jak to dopadne. Takže ta současná motivace... To nejde jinak. To člověk musí dělat
138 dál.

Co Vám přinesl vstup do SDH?

139 No úžasné vědomosti. Ve škole se učí fyzika asi až v 6., 7. třídě. Což je v nějakých
140 dvanácti letech. Jenomže když chcete být hasičem, tak spoustu věcí musíte vědět. Takže
141 spousty těch věcí jsem uměl, ještě než jsem se dostal do té výuky ve škole. Hasičina se
142 dotýká všech oborů. Fyzika, chemie, matematika. A mě docela fyzika bavila i ve škole.
143 Ale spousty věcí jsem znal už. Vývěva, čerpadlo... To už jsem všechno ovládal a znal.

144 Takže každopádně velký přínos informací mi to přineslo. No a taky díky hasičům jsem se
145 podíval různě po světě. Byl jsem se podívat v Rakousku, Holandsku, Německu, jak to tam
146 všechno chodí. Takže jsem poznal i spousty lidí. Teď nemyslím jen z ciziny, ale tady těmi
147 hasiči projde takových lidí a většinou ti, kteří zůstanou, tak to jsou skvělí kluci. Strašně si
148 jich vážím.

Co Vám přinesl vstup do Jednotky SDH?

149 No to samé. Na to hlavně člověk čeká celou dobu od dítěte. Bylo to takové naplnění toho,
150 na co člověk čekal.

HODNOTY

Jaké jsou Vaše životní hodnoty? Nemusí být nijak seřazeny.

151 Fakt je, že jsou hasiči pro mě asi na prvním místě. Nevím no. Svoji rodinu nemám. A tak
152 jsou pro mě ty hasiči na prvním místě. S tím jsou spojení i ti kamarádi.

Zařadil byste touhu pomáhat mezi Vaše hlavní hodnoty?

153 Určitě. To je rozhodně jeden z důvodů, proč to dělám tak rád. Je to úžasný pocit, když víte,
154 že jste někomu pomohl.

Myslíte si, že členství u SDH ovlivnilo nějak Vaše morální hodnoty a postoje?

155 Určitě. K takové větší zodpovědnosti. To nejde brát na lehkou váhu tu hasičskou práci. A
156 to chování člověka to poznamenalo, myslím k lepšímu určitě. A tohle mě jako mladýho
157 zaměstnalo dost, takže na ty lumpárny nebyl čas. Ale to vidím i u těch mladých kluků, to
158 oni si zajdou někam na tancovačku, ale když jdou sem, tak žádný lumpárny nedělaj.
159 Myslím si, že je to vychovává.

Jste hrdý na to, že jste členem SDH?

160 Jsem.

ZÁJMY

Jaké jsou Vaše hlavní zájmy?

161 No zase skončím u hasičů. Určitě takových fanatiků jako já není tolik. Já jsem tomu dal
162 všechno. Jiný koníčky asi nemám. Auta mě baví. To mě bavilo od mala. Možná bych ještě
163 něco našel, co mě baví, ale určitě to není na takovém stupni jako tohle.

POHLED NA ŽENY

Jaký máte pohled na ženy u SDH?

164 Ženy, které se dají k hasičům, to je úžasná pomoc. U sboru mají úžasnou podstatu. Ty ženy
165 je tam taky potřeba. Třeba i pro tu výchovu mládeže. Nebo pomůže s takovým tím
166 úklidem. Vkládá do toho tu svou ženskost. Je to úžasné. Prostě tam patří. Samozřejmě to
167 také musí být nadšené hasičky. Tedy takové ty aktivní hasičky. Dokonce v našem okrese je
168 starostka hasičského sdružení žena. Myslím, že ve Strakonících také.

Jak byste vnímal ženu u Jednotky SDH?

169 No to je věc, která se tu začíná poslední dobou trošku objevovat. Začalo to po 90. roce, ale
170 v malé míře. Já si pamatuji, že v 90. letech jsme se potkali u požáru s vimperskými
171 dobrovolnými a měli mezi sebou ženu. Takže to není žádná novinka, ale není to tak časté.
172 A ta starostka prachatického okresu si udělala řidičák na nákladák, prošla kurzem na
173 dýchací techniku atd. Takže ty ženy, když to chtějí dělat, tak to lze. Proč ne. Ale do té
174 míry, aby snesla tu tvrdou zátěž. Když by tam byla s námi, tak by byla podpořená. To jo.
175 Ale sama aby někde zůstala na něco těžkého, to bych se o ni bál.

A myslíte tu zátěž psychickou nebo fyzickou?

176 Obojí. Ale ono je tam vždycky víc práce u toho zásahu. Může být někde v zázemí nebo
177 pomáhat při dodávce vody, kdy to není tak složitý. Jak jsem byl v tom Německu, tak tam je
178 to dost běžný, že jsou u dobrovolných hasičů i ženy.

179 Ale jinak ty ženy tady jsou úžasná podpora. Chlapi jsou u zásahu, vrátí se promočený a
180 ženy tady navaří čaj nebo jim to tady pomůžou dát do kupy. Tak to je neskutečně cenná
181 pomoc. A u toho bojového by mohly být nějaké ženy, ale muselo by se to trochu rozlišit.
182 Všechno by taky nezvládly. A to ten velitel, který by jí tam měl, by si musel uvědomit a
183 vědět, kam ji nasadit.

SOCIÁLNÍ VLIV

Jak Vaše okolí pohlíží na to, že jste členem SDH?

184 No já nevím. Dříve byli hasiči tady v republice hodně vážení. V současné době jsme taky
185 pro smích, jako že někdo si myslí, že hasiči jsou opilci. I takoví se najdou. Je zajímavé,
186 někomu pomůžete a ještě Vám za to třeba vynadá. To jsem taky zažil. Ale je fajn, když
187 vám někdo přijde poděkovat. To je taky docela příjemný. To vám udělá dobře. A že se to
188 poslední dobou stalo párkrát, tak mě to potěšilo. Když si vzpomínám, to bylo v polovině
189 90. let, jsme pomohli jedné ženě, když havarovala. Zůstala tam, byla celá nešťastná. No
190 pak se za námi stavil její manžel, přinesl nějaký present a že jsou nám moc vděčný. My
191 jsme říkali, že od toho tady jsme, ale to mě moc potěšilo. A pak přišla jedna paní, to zase
192 někdo hlásil, že u baráku jí hoří seník, ale ona byla jinovatka na střeše a zasvítlo na to
193 sluníčko, tak z toho šla pára a jen to vypadalo, jako že to hoří. A ona lítala, chudák celá
194 nešťastná. A ta přinesla taky present. Tak té jsem říkal: „Proč to nosíte, když to nic nebylo.
195 Vůbec se Vám nic nestalo, žádná škoda tam nebyla.“ Ona že je ráda, že tu ty hasiči takhle
196 jsou. To člověka taky potěší. Protože říkám, stalo se nám mockrát, že nám lidi vynadali.
197 Nebo jim pomůžeme a oni nám nadávají.

198 Ale myslím si, že ten pohled lidí... Starší lidé mají úctu k hasičům. Ale současní mladí lidé
199 vůbec neví, co to obnáší, takže si ani neuvědomují, že je to pro nás šílená řehole. Nebo že
200 to je kus dání ze sebe. Možná je to tak napůl. Půlka lidí vás bere a půlka to tak nevidí.

Jak Vaše rodina pohlíží na to, že jste členem SDH?

201 Tak to máme dědičný, celá moje rodina jsou dobrovolní. Já si pamatuji, že když jsme měli
202 výjezd, tak chlapi mají výstroj tady dole ve skřínkách. Já jsem jí měl u nás v bytě nahoře.
203 No a když jsme měli ten výjezd, tak jsem letěl nahoru se obléct, strhal jsem ze sebe
204 všechno oblečení, co jsem na sobě měl, poházel jsem to na schodech. No mamka to
205 vždycky sbírala za mnou ale pak už taky ne. Nechávala to tam a říkala: „Podívejte se, jak
206 to tu vypadá!“ Takže ta byla chudák. Jsme jí oba s otcem utekli, bála se tady o nás. A jako
207 malý kluk jsem byl na tatku hrozně hrdej, že byl hasič.

Takže byste zařadil mezi faktory, které Vás vedli k členství u SDH, rodinnou tradici.

208 Ano. To už jsem říkal, že všichni byli hasiči. A děda byl první z rodiny, kdo se stal
209 hasičem. Pak jsme to akorát přebírali dál.

Jak se vyrovnáváte s předsudky, že dobrovolné hasičství je jen o pití alkoholu?

210 To mně strašně vadí, protože vím, že to tak není. Ano, když se ta parta sejde, dají si třeba
211 pivo. I v té hasičárně. Byla brigáda, tak si k tomu tu bednu piva koupili. Nebo po cvičení
212 nebo večer se tu sejdou, tak si tady to pivo dají. Ale není to, že by se tu opíjeli. To
213 v žádném případě. Když si dá někdo dvě, tři piva tak to není opilec. Zvlášť ne po nějaké
214 namáhavé práci. Takže mě uráží takové ty řeči jako že hasiči-opilci. V každém oboru se
215 pije. Sportovci, fotbalisti, kdokoliv. Ale bohužel jsem si na to za ta léta zvykl. Ale musím
216 říct, že třeba ti mladí, kteří by k tomu mohli mít nejbliž, tady pijou limonádu. Takových tu
217 máme taky hodně.

*Setkal jste se někdy s negativní reakcí na fakt Vašeho členství u SDH kromě těch případů,
kdy Vám vynadali u nějakého zásahu?*

218 No to asi ne. Spíš se nám stává, že ti, kteří by si toho měli vážit nejvíc- město, tak nám hází
219 klacky pod nohy. Pro mě z nepochopitelného důvodu. A je to věčný boj. To mě mrzí. To
220 jsou problémy, co máme jako sbor. Ale že by přímo na to, že já jsem člen, to ne.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY

Myslíte si, že je běžnější být členem SDH na vesnici nebo ve městě?

221 Určitě na vesnici. Protože na vesnici je to mnohdy jediná organizace, která tam je.

Čím si vysvětlujete, že lidi ve městě se přidávají ke sboru?

222 No to si myslím, že většinu přitáhne to, že by byli výjezdoví hasiči. Že je to tak láká na
223 tom. Zažít něco, možná si i něco dokázat. A taky si myslím, že je to hodně v rodinách.
224 Přebírá se to z generace na generaci.

Myslíte si, že je běžné pro členy HZS být členem i SDH?

225 Dříve to bylo úplně automatické, úplně běžné. Dneska ne. Dneska když jsou
226 profesionálové, tak jich je hodně málo ještě u dobrovolných. Nemůžu to říct na procenta,
227 ale myslím si, že když jich bude 30%, tak je to hodně.

Máte nějaký silný zážitek, který byste mi mohl vyprávět?

228 No to nevím. Těch je spousta, jak je tady člověk už tolik let. Ale co se mi líbilo, před
229 patnácti lety nám tu hrozilo, že by tady z těch dobrovolných udělali profesionály. Jenomže
230 my máme teď nějakých 35 hasičů v jednotce, a když by tu byli profesionálové, tak by tu
231 byli jen 3 nebo 4. No nechápal jsem, jak by to chtěli obsáhnout, co by tady v těch třech
232 lidech dělali. Ale prý by se to doplnilo těmi dobrovolnými... Tak to by nefungovalo. Když
233 by tady byli profesionálové, tak by se na to dobrovolní vykašlali. Tak to tenkrát byl takový
234 problém, že to tu partu opravdu stmelilo. Nic. Tvrdě proti jsme šli. A opravdu jsme stáli za
235 sebou.